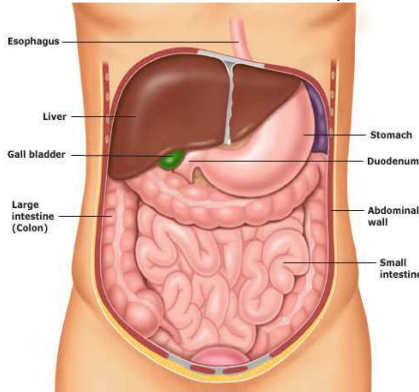

WOORDENLIJST

AMV

6P's	Pijn bij het plassen, pus uit de penis, productieloos persen. De 6P's kunnen wijzen op een urineweginfectie - cystitis of urethritis – of, indirect, op een seksueel overdraagbare aandoening (SOA).												
6P's	Klassieke symptomen bij ischemie, zoals b.v. compartimentssyndroom: <table border="1" style="margin-left: 20px;"> <tr> <td>pain</td> <td>pijn</td> </tr> <tr> <td>pallor</td> <td>bleekheid</td> </tr> <tr> <td>paralysis</td> <td>onvermogen tot samentrekking spieren</td> </tr> <tr> <td>paresthesia</td> <td>tinteling</td> </tr> <tr> <td>poikilothermia</td> <td>koudbloedig</td> </tr> <tr> <td>pulse deficit</td> <td>afwezigheid van pols</td> </tr> </table>	pain	pijn	pallor	bleekheid	paralysis	onvermogen tot samentrekking spieren	paresthesia	tinteling	poikilothermia	koudbloedig	pulse deficit	afwezigheid van pols
pain	pijn												
pallor	bleekheid												
paralysis	onvermogen tot samentrekking spieren												
paresthesia	tinteling												
poikilothermia	koudbloedig												
pulse deficit	afwezigheid van pols												
AAA	Aneurysma van de aorta abdominalis, d.w.z. bij een doorsnede van meer dan 3 cm. Verraderlijk, want zeer geleidelijk beloop en weinig tot geen klachten. Soms ontstaat in de wand een ruptuur, die leidt tot een levensbedreigende bloeding.												
Abces	Verzameling van etter in een tevoren niet-bestaande holte t.g.v. een lokale infectie.												
Abdomen	Buik. Onderste helft van de romp. Lichaamsdeel dat aan de bovenkant wordt begrensd door het diafragma en de arcus costalis en aan de onderkant door de pelvis. <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="margin-left: 20px;"> <p>aan de bovenkant wordt begrensd door het diafragma en de arcus costalis en aan de onderkant door de pelvis.</p> </div> </div>												
Abductie	Buitenwaartse beweging (naar opzij) van een lichaamsdeel. Tegengesteld aan adductie. Voorbeeld: de humerus in de articulatio glenohumeralis.												
ABOHZIS	Keuringsclassificatie voor dienstplichtige militairen. Militairen werden gekeurd op een schaal van 1 t/m 5 (slechtst): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Algemeen ▪ Bovenste ledematen (armen en handen) ▪ Onderste ledematen (benen en voeten) ▪ Horen ▪ Zien ▪ Intelligentie ▪ Stabiliteit 												
Absence	Petit-mal.												
Abstinentie	Onthouding.												
Acathisie	Niet kunnen stilstaan of stilzitten.												
Accomodatiestoornis	Moeite met zien.												
Accomoderen	Bijstellen van de ooglens om van dichtbij te kunnen kijken. De ooglens wordt dikker bij dichtbij kijken en dunner bij in de verte kijken. Door samentrekking van het corpus ciliare wordt de lenskromming aangepast;												

WOORDENLIJST

AMV

	door ontspanning van de zonulae van Zinn wordt de lens boller en kan weer in de verte worden gekeken. Het accommodatievermogen – het vermogen om op kortere afstand scherp te zien – verslechtert tussen het 40 ^{ste} en 50 ^{ste} levensjaar.
Acenocoumarol	Sintrom®. Antithromboticum en thrombolyticum. Tablet 1 mg, oral. Oplaaddosis: 1 ^{ste} dag 6 mg, 2 ^{de} dag 4 mg, 3 ^{de} dag 2 mg; daarna op geleide van protrombinetijd. Veelal 1-8 mg per dag in één dosis. De werking begint na 18-24 uur en is maximaal na 36-48 uur. Einde werking 48-96 uur na de laatste dosis. Bij overdosering kunnen afhankelijk van de ernst, vitamine K, protrombine-complex of vers plasma worden toegediend.
ACE-remmer	Bepaalde bloeddrukverlagende medicatie.
Acetylcholine	ACh. Primaire neurotransmitter van het parasympatische zenuwstelsel. M.. betrokken bij impulsoverdracht van zenuw naar skeletspier. Bloeddrukverhogend.
Acetylcholinesterase	Enzym dat acetylcholine afbreekt, nadat de informatie tussen een neuron en een receptor van een spiercel is overgedragen: hierdoor trekt de spiercel samen. Veel zenuwblokkerende strijdmiddelen zijn sterke acetylcholinesterasere-mmers, waardoor een spiercel continu wordt gestimuleerd tot contractie.
Acidose	Zuurvergiftiging. Verstoring van het zuur-base-evenwicht, waarbij de zuurgraad van het bloed abnormaal verhoogd is (pH-waarde lager dan 7). Oorzaak: ophoping van zuren of verlies van alkaliën, o.a. bij shock. Normaliter compenseren de nieren dit door zwaar geconcentreerde urine uit te scheiden en de longen door verhoogde ventilatie (verhoogde uitscheiding van kooldioxide, CO ₂ , waardoor het gehalte aan natriumbicarbonaat, NaHCO ₃ , in het bloed afneemt). Tegengestelde is alkalose (pH hoger dan 7).
Acidose	pH < 7,35. Hoge zuurgraad. Te veel H ⁺ en/of te weinig HCO ₃ ⁻ .
Acidose, metabole	Te grote arbeid van de lichaamsweefsels; door teveel aan H ⁺ neemt de hoeveelheid CO ₂ toe. Versnelde ademhaling.
Acidose, respiratoire	Oorzaak: hypoventilatie (daling van de pH) door problemen met: <ul style="list-style-type: none"> ▪ alveoli (astma, COPD) ▪ kooldioxidetransport (hartfalen) ▪ neuromusculatuur (anesthesie, sedativa)
Acidose, respiratoire	Te grote arbeid van de longen (tractus respiratorius); door een teveel aan H ⁺ neemt de hoeveelheid CO ₂ toe. Versnelde ademhaling.
Acne (vulgaris)	Jeugdpuistje.
Acromio-claviculair gewricht	Gewricht tussen sternum en scapula.
Acromion	Schouder-top. Dak van de scapula.

WOORDENLIJST

AMV

ACTH	Adrenocorticotroop hormoon. Door de hypofysevoorkwab afgescheiden hormoon dat de werking van de bijnierschors beïnvloedt.
Acuut	Plotseling. Bij sportblessures: de belasting is direct fors groter dan de belastbaarheid ???
Adductie	Binnenwaartse beweging van een lichaamsdeel. Tegengesteld aan abductie.
ADH	Antidiuretisch hormoon. Ook genaamd: vasopressine (vasoconstrictieve werking). Geproduceerd door hypothalamus en aan de bloedbaan afgegeven in de achterkwab van de hypofyse. Speelt een hoofdrol bij de resorptie van water in de distale tubulus en de verzamelbuis in de nieren. Zorgt ervoor dat er niet te veel water in de urine komt. Remt de urineproductie. Gebrek aan ADH: diabetes insipidus. Overschot aan ADH: water wordt vastgehouden (hyponatriëmie, gewichtstoename en oedemen).
Adhesie	Verkleving. Abnormaal fibreus samenkleven van vliezen of organen door een ontsteking.
Adipositas	Vetzucht.
ADL	Algemene Dagelijkse Levensverrichtingen. Eten, zich wassen, naar het toilet gaan en het voeren van een huishouden.
Adolescentie	Vroegvolwassenheid; tussen puberteit en volwassenheid. Fase van het op eigen benen gaan staan en verantwoordelijkheid gaan dragen voor eigen doen en laten, gekenmerkt door vrijheidsbesef, zelfvertrouwen en ondernemingslust (volgens Amerikaans-Duitse psychologe Charlotte Bühler). Fase met veel stress. Globaal 15 tot 21 jaar.
ADP	Adenosine-di-fosfaat.
Adren	Bijnier. Endocriene klieren, die o.a. adrenaline produceren. Bestaat uit niermerg en –schors.
Adrenaline	Sympathicomimetisch hormoon, geproduceerd in de adren (bijniermerg). Komt onmiddellijk vrij bij spanning (opwinding, schrik, stress, woede). Zorgt voor vasoconstrictie, hypertensie, relaxatie gladde spieren en tachycardie. Mobiliseert snel energie in het lichaam (fight, flight, fright). Ook genaamd: epinefrine of suprarenine. De spanning die ontstaat bij een ervaring die nieuw en/of gevaarlijk is, wordt 'adrenaline rush' genoemd. De symptomen worden gewoonlijk in verband gebracht met de werking van epinefrine en dopamine.
Adstringentium	Samentrekkend middel. Veel metaalzouten zijn geschikt als adstringetia, zoals: <ul style="list-style-type: none"> ▪ calciumcarbonaat ▪ kopersulfaat ▪ zilvernitraat ▪ zinksulfaat
Advil®	Ibuprofen.
Aerobische capaciteit	VO ₂ -max. Duurtraining kan de aërobische capaciteit van een spier vergroten.

WOORDENLIJST

AMV

Aëroob	Afhankelijk van de aanwezigheid van zuurstof.
Afasie	Verminderd taalbegrip en problemen met taalexpressie (b.v. niet op woorden komen).
Afebriel	Zonder koorts.
Aften	Hardnekkige, pijnlijke maar onschuldige zweertjes, m.n. in het mondslijmvlies, in de regel bedekt met een wit beslag. Genezen in de regel spontaan binnen 14 dagen. Aanstippen met lidocaïne viskeus 2%, spoelen met tetracycline en bosbessensap kunnen klachten verminderen.
Aften	Ontstekingen van het mond- en wangslimvlies.
After-load	Perifere vaatweerstand. PVW.
Afval, geneeskundig	INTEL.
Agens	Werkzame stof.
Agitatie	Opwinding; onrust.
Agnosie	Verminderd vermogen objecten te herkennen ondanks intacte sensorische functies (ook desoriëntatie).
Agonist	Stof die de werking van iets stimuleert/versterkt.
AIDS	Acquired Immune Deficiency Syndrome. Aandoening waarbij het afweersysteem van de patiënt wordt aangetast door besmetting met het HIV-virus.
Airway	Adem- of luchtweg, voorafgegaan door stabilisatie en/of immobilisatie van de CWK. De ademweg moet vrij zijn van obstructies: <ul style="list-style-type: none"> ▪ bloed, braaksel, secreet, sputum? ▪ corpora aliëna? ▪ huilt, kreunt of praat de patiënt? ▪ is de tong naar achteren gezakt? ▪ losse tanden? ▪ oedeem?
Albuminurie	Eiwit in de urine.
Aldosteron	Hormoon, geproduceerd in de adren, dat m.n. is betrokken bij elektrolytenhuishouding. Laat de nieren weten dat er minder natrium en/of kalium via de urine moet worden uitgescheiden; hierdoor blijven meer zouten achter, waarmee meer water wordt vastgehouden.
Alkalose	pH > 7,45. Lage zuurgraad. Te weinig H ⁺ en/of te veel HCO ₃ ⁻ .
Alkalose, respiratoire	Oorzaak: hyperventilatie (stijging van de pH).
Allerfre®	Loratidine.
Allergeen	Allergieveroorzakende stof. Iemand die eerder is blootgesteld aan een allergeen en daardoor gevoelig is gemaakt, kan reageren met anafylaxis.
Allergie	Anders- of overgevoeligheid voor bepaalde stoffen. Symptomen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ benauwdheid ▪ huiduitslag ▪ loopneus ▪ tranende ogen

WOORDENLIJST

AMV

Alprazolam	Xanax®. Benzodiazepine. Dempt emoties en werkt daardoor kalmerend bij angst of gespannenheid, waardoor ook de lichamelijke klachten verminderen, zoals buikpijn, hartkloppingen, transpireren en trillen.
ALTE	Apparent Life Threatening Event. Plotseling en onverwacht optredende, ogenschijnlijk levensbedreigende situatie (bleek, slap en/of blauw worden) bij een tevoren gezond kind, in de leeftijd van 0 tot 2 jaar. De ouder moet het kind sterk stimuleren en is ervan overtuigd dat het kind zonder stimulatie zou zijn overleden.
Alveolaire fagocyt	In de longen. Bij gezonde mensen vooral macrofagen. Maken deel uit van het RES.
Alveolus	Longblaasje. Uiteinde van een luchtpijptakje waar de gaswisseling tussen bloed en lucht plaats vindt: CO ₂ wordt afgegeven aan de lucht, O ₂ wordt opgenomen door het bloed.
Alzheimer, ziekte van	Vorm van dementie die al vóór het 50 ^{ste} jaar kan optreden. Kenmerken: <ul style="list-style-type: none"> ▪ desoriëntatie, vooral in de tijd ▪ ernstige vergeetachtigheid ▪ vermindering van de intellectuele vermogens
Amanita muscaria	Vliegenzwam. Opvallende roodgespikkelde paddenstoel. Door oude strijders gebruikt als anxiolyticum vóór gevechten. Tijd tussen de inname en begin ziekteverschijnselen is 30 à 180 minuten, m.n. excitatie, daarna diepe slaap en na ontwaken hallucinaties. <p>Intoxicerende werkzame stoffen: muscimol (hallucinogeen) en iboteenzuur (dromerig en slaperig). Homeopathisch gebruikt ter behandeling van pernio en psoriasis.</p>
Ambulant	In staat om te lopen.
Amenorroe	Niet optreden van periodiek menstrueel bloedverlies in de fertile levensfase.
Ametropie	Refractiefout. Afwijking van het oog waarbij de sterkte van het brekend stelsel en de ooglengte bij een ontspannen accommodatie niet in verhouding zijn. Door de 'berekingsfout' in het oog komt het licht verkeerd binnen en valt het niet samen op de retina (netvlies). De twee bekendste ametropieën zijn myopie en hypermetropie.
Aminozuren	Bouwstenen van eiwitten.
Ammoniak-dermatitis	Luieruitslag.
Amnesie	Geheugenstoornis; geheugenverlies.
Amoxicilline	Breedspectrum penicilline-antibioticum. Clamoxyl®.
Amylase	Enzym dat o.a. aanwezig is in pancreassap en

WOORDENLIJST

AMV

	speeksel en zetmeel omzet in maltose.
Anaëroob	Niet afhankelijk van de aanwezigheid van zuurstof.
Anafylactische reactie	<p>Plotselinge ernstige gegeneraliseerde allergische reactie. Lichaam is in shock geraakt doordat, in reactie op een lichaamsvreemde stof, acuut grote hoeveelheden histamine uit mestcellen zijn vrijgekomen, waardoor t.g.v. een immuunreactie systemisch vasodilatatie optreedt en de bloedvatwanden permeabel worden.</p> <p>Levensbedreigend. De symptomen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ bleekheid ▪ hijgende, piepende ademhaling ▪ hoofdpijn ▪ hypotensie ▪ jeukende, rode huid (galbulten) ▪ nausea ▪ oedeem van handen, voeten, lippen, tong en keel ▪ tachycardie ▪ verminderd bewustzijn/bewusteloosheid
Anafylaxis	Anafylactische shock. Snelle, ernstige allergische reactie die optreedt wanneer iemand is blootgesteld aan een allergeen. Vereist direct behandeling. Kan ontstaan door b.v. insectensteken, latex, medicijnen of voedsel. Eerste vermelding van anafylaxis dateert van 2.640 v. Chr., toen de Egyptische farao Menes na een wespensteek plotseling stierf. Risico op overlijden door anafylaxis is $\pm 1\%$. Symptomen: zie anafylactische reactie.
Analgesie	Pijnstilling.
Analgeticum	Pijnstillend middel.
Anamnese	Letterlijk: herinnering. Voorgeschiedenis van de patiënt; ziekteverhaal.
Anastomose	Natuurlijke verbinding van twee bloedvaten. Meest bekend dankzij de Cirkel van Willis.
Androgenen	Mannelijke geslachtshormonen.
Anemie	Bloedarmoede; verlaagd hemoglobinegehalte. Oorzaken: <ul style="list-style-type: none"> ▪ beenmergaandoening ▪ bloedverlies ▪ gebrek aan ijzer, vitamine B12 of foliumzuur ▪ ontsteking
Anesthesie	Gevoelloosheid; verdoving.
Anesthesie, epidurale	Vorm van anesthesie door een ruggenprik. Naast het ruggenmerg – dus zonder de dura mater te perforeren – wordt verdovingsvloeistof ingespoten (bij epidurale anesthesie wordt dus minder diep geprikt dan bij spinale). Na ± 20 minuten begint de verdoving te werken. Zolang de verdoving aanhoudt, zijn de benen bewegings- en gevoelloos. Meest voorkomende bijwerking: hypotensie (door vasodilatatie). Epidurale anesthesie werkt langzamer in dan spinale. Daarom te gebruiken bij een bevalling: er is nog controle over de spieren en er kan geperst worden.

WOORDENLIJST

AMV

Anesthesie, spinale	Vorm van anesthesie door een ruggenprik. De verdovingsvloeistof wordt nu ingespoten in het dura mater (vliezen worden geperforeerd om in subarachnoïdale ruimte te komen). De naald bevindt zich in de spinale ruimte die is gevuld met liquor cerebrospinalis. Bij spinale anesthesie wordt dus dieper geprikt dan bij epidurale. Bovendien werkt spinale anesthesie sneller in dan epidurale. Kortwerkende spinale anesthesie kan worden bewerkstelligd door lidocaïne 2%, langwerkende door bupivacaïne 0,5%. Daarom te gebruiken bij een keizersnede: er is géén controle over been- en bekkenspieren.
Anesthesioloog	Specialist die zich bezighoudt met anesthesie.
Anestheticum	Middel dat de toestand van anesthesie veroorzaakt.
Aneurysma	Pathogene lokale verwijding van arterie of het hart. Komt het meest voor in de aorta abdominalis (AAA). Ontstaat geleidelijk door een zwakke plek in de wand. Zodra de wand uitstulpt en scheurt is dit een zeer acute levensbedreigende situatie.
Angina	Bacteriële of virale infectie van keel en/of amandelen die gepaard gaat met pijn bij het slikken.
Angina pectoris	Pijn op de borst. Kramp in het myocard doordat deze te weinig zuurstof krijgt door onvoldoende zuurstoftoevoer via de kransslagaders. Uit zich als een pijnlijk drukkend gevoel op de borst. Kenmerken: <ul style="list-style-type: none"> ▪ beklemmende, brandend of drukkend gevoel of pijn achter of net onder het borstbeen ("band om de borst"); ook genaamd: indigestie-achtige pijn ▪ dyspnoe ▪ gevoel van zwaarte of gevoelloosheid in arm, elleboog, hand of schouder ▪ nausea ▪ referred pain (uitstralende pijn) naar kaak, linkerarm (soms rechterarm), nek, rug en schouderbladen ▪ transpireren ▪ vertigo
Angststoornis	Stoornis waarbij sprake is van buitensporige of onevenredig lang aanhoudende angst en subjectief lijden of belemmering van het dagelijks functioneren. PTSS is een angststoornis.
Anisocorie	Ongelijkheid van de pupillen.
Antacidum	Middel dat het maagzuur bindt en/of neutraliseert.
Antagonist	Stof die de werking van iets afzwakt of remt.
Anteflexie	Voorwaartse buiging. Beweging van articulatio coxae en articulatio glenohumeralis. Tegenovergestelde is retroflexie.
Antegrade amnesie	Geheugenstoornis voor gebeurtenissen die komen.
Anterior	Aan de voorzijde. Tegenovergestelde van posterior.
Anterior cruciate ligament	Voorste kruisband. VKB. Zie: kruisband.
Anthelminticum	Middel tegen infecties veroorzaakt door parasitaire wormen.
Anti-allergicum	Middel tegen allergische reacties.

WOORDENLIJST

AMV

Anticoagulantium	Middel dat de bloedstolling tegengaat.
Anticusloge	Spiercompartiment (spiergroep met fascie eromheen) aan de laterale zijde van de tibia, die zorgen voor het heffen van voet en tenen. Kan tijdens of na inspanning t.g.v. zwelling te strak in het kapsel komen zitten, waardoor bloed- en zenuwvoorziening bekneld raken. Dit is compartimentsyndroom.
Antidepressivum	Medicatie die wordt gebruikt om de symptomen van een depressie of depressieve klachten te verminderen. Ook gebruikt voor andere indicaties, zoals angststoornissen.
Antidotum	Tegengif. Naloxon (Narcan®) is een antidotum voor opiaten.
Anti-emeticum	Middel tegen misselijkheid en braken, zoals bij bewegingsziekte (reisziekte), chemokuur, hyperemesis gravidarum of postoperatief.
Antiflogistisch	Ontstekingsremmend.
Antigeen	Elke stof die in staat is om de productie van antistoffen door het immuunsysteem te stimuleren na binnendringen in het lichaam.
Antigrippine®	Ibuprofen.
Antihistaminicum	Middel tegen overgevoeligheidsreacties.
Antimycoticum	Middel met een schimmeldodende (fungicide) of schimmelwerende (fungistatica) werking.
Anti-oxidant	Beschermers van o.a. hormonen, vetten en vitamine A tegen vernietiging door vrije radicalen.
Antipruriginosum	Lokaal of systemisch middel tegen jeuk.
Antipyreticum	Koortsverlagend middel.
Antisepticum	Ontsmettingsmiddel.
Anti-shockbroek	MAST.
Antistof	Antilichaam. Eiwit geproduceerd door specifieke cellen als reactie op het binnendringen van een antigeen.
Antrax	Miltvuur. Infectieziekte veroorzaakt door de bacterie Bacillus anthracis en overgebracht door dieren (geiten, koeien, schapen). Varianten: darm-, huid- en longmiltvuur. Sporen kunnen tientallen jaren overleven.
Anurie	Geen urine produceren.
Anus	Aars. Uitgang van het rectum.
Anxiolyticum	Middel dat angst en onrust vermindert.
Aorta	Grote lichaamsslagader.
Aorta abdominalis	Buikslagader.
Aorta-klep	Lichaamsslagaderklep. Uitlatende, semilunair- of halvemaanvormige klep tussen linkerkamer en lichaamsslagader.
Apex cordis	Hartpunt. Thoracaal 6 (T6).
Appendicitis acuta	In de regel plotseling ontstane ontsteking van de blinde darm. Pijnklachten beginnen geleidelijk op, rond of boven de navel en zakken uiteindelijk naar

WOORDENLIJST

AMV

	de rechter onderbuik. Druk- en loslaatpijn; hoesten, niezen en persen zijn pijnlijk. Kan peritonitis veroorzaken.
Appendix vermiformis	Wormvormig aanhangsel van het caecum.
Apraxie	Verminderd vermogen tot het uitvoeren van handelingen ondanks intacte motorische functies (b.v. aankleden).
Aqueductus Sylvii	Aqueduct van Sylvius. Verbindingskanaal tussen de 3 ^{de} en 4 ^{de} hersenkamer, die overgaat in het centrale kanaal van het ruggenmerg. Ontdekt door de Nederlandse anatoom Franciscus de Boe Sylvius (1614-1672).
Arachnoidea	Spinnewebsvlies. Middelste van de drie hersenvliezen, gelegen tussen pia mater en dura mater.
ARAS	Ascenderend Reticulair Activerend Systeem.
Arcus aortae	Aortaboog. Boogvormige overgang van de aorta tussen de aorta ascendens en de aorta descendens.
Arcus costalis	Ribbenboog. Het mediale einde van de 7de tot de 10de cartilago costalis die de onderzijde van de onderste ribben vormen.
Arousal	Activatietoestand van het zenuwstelsel. De toestand waarin de zintuigen openstaan voor invloeden van buitenaf, wat verband houdt met het bewustzijn, de mentale alertheid, het waak- en slaapritme. Arousal bepaalt sterk de intensiteit van de aandacht maar minder het object van aandacht. Er is een wederzijdse beïnvloeding tussen stress en arousal.
Artemisinine	Werkzame stof van de <i>Artemisia annua</i> (zomer- of zoete alsem), oorspronkelijk een ± 40 cm hoog Chinees plantje. Best werkende natuurlijke middel tegen malaria.
Arteria	Slagader.
Arteria brachialis	Bovenarmslagader. Voedt arteria radialis en arteria ulnaris.
Arteria carotis	Halsslagader. Ligt links en rechts van de trachea.
Arteria coronaria	Kransslagader.
Arteria femoralis	Dijbeenslagader.
Arteria pancreatica magna	Grootste slagader die bloed naar de pancreas aanvoert en ontspringt uit de miltslagader.
Arteria pulmonalis	Longslagader.
Arteria radialis	Polsslagader. Ligt aan het spaakbeen, loopt aan de duimzijde van de pols en ontspringt uit de arteria brachialis.
Arteria renalis	Nierslagader. Tak van de aorta abdominalis voor de nier.
Arteria subclavia	Ondersleutelbeenslagader.
Arteria testicularis	Testikelslagader. Ontspringt uit de arteria abdominalis, onder de arteria renalis.
Arteria ulnaris	Ellepijpslagader. Ligt aan de ulna, loopt aan de pinkzijde van de pols en ontspringt uit de arteria

WOORDENLIJST

AMV

	brachialis.
Arteriosclerose	Slagaderverkalking.
Arteritis	Ontsteking van een slagader.
Arthroscopie	Kijkoperatie in een gewricht.
Articulatio	Gewricht.
Articulatio coxae	Heupgewricht. Bewegingen: anteflexie en retroflexie.
Articulatio cubiti	Ellebooggewricht.
Articulatio genu	Kniegewricht
Articulatio glenohumeralis	Schoudergewricht.
Articulatio talocruralis	Enkelgewricht. Bewegingen: dorsaalflexie en plantairflexie.
Articulatio temporomandibularis	Kaakgewricht.
Artritis	Ontsteking van een gewricht.
Artrose	Degeneratie van één of meer gewrichten, niet door ontsteking maar slijtage van de kraakbeenlaag in de kom en kop van een gewricht en atrofie van slijmvlies en-gewrichtskraakbeen. Klachten: bewegingsbeperking, pijn en stijfheid.
Ascenderend Reticulair Activerend Systeem	ARAS. Opstijgende hersenzellen uit de formatio reticularis in de truncus cerebri, die ervoor zorgen dat thalamus en cortex cerebri binnenkomende informatie kunnen verwerken en daarop kunnen reageren. Spelen een rol bij alertheid, bewustzijn, concentratie en pijnbeleving. De hoeveelheid sensorische input (omgevingsprikkels) vergroot de alertheid, waardoor de doelmatigheid van de akoestische, visuele en/of tactiel functioneren toeneemt. Voorbeelden: een theelepeltje in het afwaswater zoeken, in een druk café naar het tv-journaal kijken, turen in de verte. Voor een normaal bewustzijn is het ARAS essentieel; beschadiging van het ARAS leidt tot bewustzijnsverlies.
Ascites	Ophoping van vocht in de buikholte. Hydrops abdominis.
Aseptisch	Alle maatregelen die nodig zijn om infectie te voorkomen.
Aspireren	Opzuigen van vloeistoffen of gassen. Komt met name voor wanneer een (niet-nuchtere) patient te ver wordt geintubeerd; hierdoor komt lucht in de maag, waardoor de patient gaat braken. Risico op braaksel in de longen. Treedt b.v. op bij een patient die onvoldoende anesthesie krijgt.
Asthenia	Asthenie; gebrek aan kracht; krachteloosheid van de spieren; zwakte. Algehele lichaamszwakte, veroorzaakt door ernstige ziekte.
Astigmatisme	Bij normaal gezichtsvermogen komt het licht het oog binnen door het hoornvlies, vervolgens door pupil en lens en wordt het lichtbeeld scherpgesteld in de macula. Bij astigmatisme is het hoornvlies vervormd (ovaler en minder symmetrisch dan normaal),

WOORDENLIJST

AMV

	<p>waardoor het lichtbeeld zich scherpstelt op plaatsen voor en/of achter de retina i.p.v. op de retina.</p> <p>Verschijnselen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ hoofdpijn ▪ oogpijn ▪ wazige (opgerekte en vervormde) visus <p>Kan worden gecorrigeerd met bril of contactlenzen.</p>
Astma	Ongeneeslijke chronische ontsteking van de luchtwegen.
Asystolie	Hartstilstand.
Ataxie	Dronkemansgang.
Atelectase	Aandoening waarbij de alveoli niet goed of geheel niet ontplooiën, waardoor deze collabereren. In de regel veroorzaakt door obstructie van één van de bronchi.
Atherosclerose	Aandoening van de slagaderwand, m.n. die van aorta en coronaria. Op de binnenwand zetten zich lokaal plaques af. Meest voorkomende gevolg: myocardinfarct.
Atlas	C1. Eerste vertebra cervicale (halswervel). Wervel zonder corpus, waarbij het onderste gewrichtsvlak convex is.
Atonie	Verminderde of afwezigheid van spierspanning.
ATP	Adenosine-tri-fosfaat. Opgebouwd uit ADP, fosforzuur en energie. Gemakkelijk te splitsen, waardoor de energie die dan vrijkomt wordt aangewend voor alle energievragende processen op celniveau.
Atrium	Boezem van het hart. Gelegen aan de bovenkant van het hart, boven de kamers.
Atrofie	Teruggang in de voedingstoestand; verschrompeling. Onder andere van organen.
Atropine	Parasympatholyticum uit het nachtschadegewas <i>Atropa belladonna</i> . Blokkeert de muscarine-receptor, waardoor acetylcholine niet kan worden opgenomen. Bij cardiale stoornissen (bradycardie) tot 4 mg per dosis. Ontspant glad spierweefsel, laat de hartfrequentie toenemen en de pupil verwijden. Bijwerkingen: droge mond en opgejaagdheid. Gaat slijmvorming in de luchtwegen tegen.
Aura	Neurologisch symptoom. Geheel van kortdurende verschijnselen die het begin van een epileptische of migraineaanval vormen.
Auricula	Oorschelp.
Auris	Oor.
Auris externa	Buitenoor. Oorschelp en gehoorgang.
Auris interna	Binnenoor. Slakkenhuis, labrynt en zenuwen.
Auris media	Middenoor. Gehoorbeentjes.
Autonoom zenuwstelsel	Vegetatief zenuwstelsel. Onwillekeurig zenuwstelsel dat alle organen van het lichaam, klieren, gladde spieren en het hart innerveert. Werkt stimulerend (sympathicus) of remmend (parasympathicus).

WOORDENLIJST

AMV

<p>AVPU</p>	<p>Ezelsbruggetje gebruikt bij het vaststellen van het bewustzijnsniveau van een patiënt:</p> <table border="1" data-bbox="782 369 1348 611"> <tr> <td data-bbox="790 376 933 421">Alert</td> <td data-bbox="949 376 1340 421">Praat tegen de patiënt. De patiënt die alert is en reageert scoort een A.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="790 427 933 472">Verbal</td> <td data-bbox="949 427 1340 472">Patiënt die reageert op aanspreken scoort een V.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="790 479 933 557">Pain</td> <td data-bbox="949 479 1340 557">Dien een pijnprikkel toe. Patiënt die niet reageert op verbale stimuli, maar wel reageert op een pijnprikkel, scoort een P.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="790 564 933 609">Unresponsive</td> <td data-bbox="949 564 1340 609">Patiënt die niet reageert op pijnprikkels scoort een U.</td> </tr> </table>	Alert	Praat tegen de patiënt. De patiënt die alert is en reageert scoort een A.	Verbal	Patiënt die reageert op aanspreken scoort een V.	Pain	Dien een pijnprikkel toe. Patiënt die niet reageert op verbale stimuli, maar wel reageert op een pijnprikkel, scoort een P.	Unresponsive	Patiënt die niet reageert op pijnprikkels scoort een U.
Alert	Praat tegen de patiënt. De patiënt die alert is en reageert scoort een A.								
Verbal	Patiënt die reageert op aanspreken scoort een V.								
Pain	Dien een pijnprikkel toe. Patiënt die niet reageert op verbale stimuli, maar wel reageert op een pijnprikkel, scoort een P.								
Unresponsive	Patiënt die niet reageert op pijnprikkels scoort een U.								
<p>Axis</p>	<p>C2. Draaier. Tweede vertebra cervicale (halswervel). Wervel met een dens (tand).</p>								
<p>Axon</p>	<p>Neuriet. Uitloper van een neuron die elektrische impulsen geleidt. Primaire elementen van informatieoverdracht in het zenuwstelsel. Soms langer dan één meter, altijd met een diameter van ongeveer één micrometer.</p>								
<p>Babinski, voetzoolreflex volgens</p>	<p>Plantaire reflex, veroorzaakt door een beweging, b.v. met de duim, langs de laterale voetrand van de hiel naar de kleine teen. Veroorzaakt bij gezonden een buigbeweging van alle vijf tenen (fysiologische afweerreactie). Bij neurologisch letsel wordt 'Babinski' gevolgd door langzame tonische strekbeweging van de grote teen (hyperextensie), waarbij de overige tenen zich waaivormig naar beneden spreiden (<i>signe de l'éventail</i>). Bij baby's is de voetzoolreflex volgens Babinski normaal: zodra een kind gaat lopen verandert de Babinski-reflex in een flexie-reflex. Alleen de pathologisch afwijkende voetzoolreflex wordt een 'Babinski' genoemd. Naamgever is de Poolse neuroloog Joseph Babinski (1857-1932).</p>								
<p>Bacillen</p>	<p>Staaftvormige bacteriën.</p>								
<p>Bactericide</p>	<p>Bacteriedodend; bacteriën worden gedood.</p>								
<p>Bacterie</p>	<p>Eencellig organisme zonder nucleus.</p>								
<p>Bacteriëmie</p>	<p>Aanwezigheid van virulente pathogene micro-organismen in het bloed, waardoor in het gehele lichaam infecties kunnen optreden. Ontstaat altijd bij extractie van een tand of kies. Kan ook veroorzaakt worden door tandenpoetsen, endoscopie, inbrengen van een katheter of vaginale geboorte.</p>								
<p>Bacteriostatisch</p>	<p>Bacteriewerend; bacteriën krijgen niet de mogelijkheid zich te vermenigvuldigen.</p>								
<p>Balanitis</p>	<p>Ontsteking van de glans penis.</p>								
<p>Basis cranii</p>	<p>Schedelbasis.</p>								
<p>Beeldvormende technieken</p>	<p>Technieken waarbij gedetailleerde, betrouwbare en gevisualiseerde informatie over structuren in het lichaam wordt geleverd, met een minimum aan risico en ongemak. Voorbeelden:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Computer Tomografie (CT) ▪ echografie ▪ Magnetic Resonance Imaging (MRI) ▪ Magnetic resonance angiography (MRA) 								

WOORDENLIJST

AMV

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ röntgen
Bekkenbodemspieren	Groep spieren onderin de pelvis die steun geeft aan buikorganen (colon, urethra, uterus, vagina en vesica urinaria). Klachten zijn het gevolg van verzakkingen van de buikorganen, o.a. incontinentie, pijn en seksuele problemen.
Belasting	Bij sporten: bepaald door het aantal trainingen, de duur, de intensiteit en externe omstandigheden (terrein- en weersomstandigheden tijdens sporten).
Benigne	Goedaardig.
Benigne paroxismale positieduizeligheid	BPPD. Goedaardige, kortdurende aanvallen van in aanvallen optredende, acute draaiduizeligheid na standsverandering van het hoofd. Zeer heftig maar kortdurend, meestal minder dan 1 minuut. Soms gepaard met nausea. De klachten zijn uitputbaar, d.w.z. herhaling van de snelle hoofdbewegingen doet de klachten verminderen of verdwijnen.
Benzodiazepinen	Medicatiegroep met anxiolytische, hypnotische en/of myorelaxante werking, o.a. alle slaapmiddelen. Voorbeelden: <ul style="list-style-type: none"> ▪ chlorazepate (Tranxene®) ▪ diazepam (Valium®) ▪ flunitrazepam (Rohypnol®) ▪ nitrazepam (Mogadon®) ▪ oxazepam (Seresta®) ▪ temazepam (Normison®) Bij 10% van alle auto-ongevallen in NLD is sprake van het gebruik van benzodiazepinen; evenzo bij 10 à 15% van alle heupfracturen.
Beriberi	Tropische ziekte in landen waar gepelde rijst volksvoedsel is. Veroorzaakt door gebrek aan vitamine B1 (thiamine), dat voorkomt in rijstvliesjes. Verschijnselen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ anemie ▪ gevoelsstoornissen ▪ krachteloosheid ▪ oedeem ▪ spieratrofie ▪ verlammingen
Bètacaroteen	Pro-vitamine A; wordt in het lichaam omgezet in vitamine A. Anti-oxidant. Belangrijk voor o.a. goede weerstand en gezichtsvermogen. Komt voor in groene bladgroente (kool, spinazie), wortels, mango's en mandarijnen.
Bètacellen	Cellen in de eilandjes van Langerhans in de pancreas. Produceren insuline.
Betadine®	Povidon-jood 10%. Povidonjodium. Sterk antiseptisch desinfectans van oppervlakkige huidwonden: blaren, schaaf- en snijwonden. Ook gebruikt tegen 1 ^{ste} -graads brandwonden, na onderzoek door een arts. Vermijd contact met de ogen. Direct aanbrengen uit de flacon of op een watje, gaas of kompres.
Bewegingsonderzoek, actief	Zorgvrager beweegt, al dan niet tegen een onnatuurlijke weerstand door zorg van de zorgverlener, zelf.

WOORDENLIJST

AMV

Bewegingsonderzoek, passief	Zorgverlener beweegt het bewegingsapparaat van de zorgvrager. Hierbij kijk je op je handrug.
Bicarbonaat	HCO ₃ . Base. Negatief geladen ion, ook wel elektrolyt genoemd. Bicarbonaat stelt het lichaam mede in staat de zuurgraad van het bloed (zuur-baseevenwicht) in stand te houden. Zorgt, samen met de elektrolyten chloride, kalium en natrium, voor de elektrische neutraliteit van cellen. Aanmaak en uitscheiding door de pancreas. Terugresorptie via de nier (bij acidose). Overschot aan bicarbonaat bij alkalose.
Bifurcatie	Vorkvormige splitsing van bloedvat of trachea; de trachea splitst zich in twee hoofdbronchiën, voor iedere long één.
Bijniermerg	Produceert de hormonen adrenaline en noradrenaline.
Bijnierschors	Produceert de hormonen aldosteron en cortison.
Bijwerking	Ongewenst en onbedoeld effect van medicatie of therapie.
Bilateraal	Aan beide zijden.
Bilirubine	Gele tot roodbruine galkleurstof die ontstaat bij de afbraak van oude erythrocyten. Afbraakproduct van hemoglobine. Bilirubine, dat giftig is voor het lichaam, wordt uitgescheiden via de gal en verlaat met faeces en urine het lichaam. Ophoping in de weefsels bij icterus.
Biopsie	Wegnemen van een stukje weefsel.
Biopt	Stukje weefsel.
Blast	Baro- of explosietrauma. Letsel t.g.v. een kortdurend en plotseling verschil tussen de omgevingsdruk én de druk in luchthoudende lichaamsholten. De omgevingsdruk op zeeniveau bedraagt 1 atmosfeer (1 ato = 1,01325 bar). Door de snelheid van de passerende schokgolven worden lichaamsholten samengeperst, waardoor oor-, buik- en borstblast kunnen ontstaan én evt. darmcontusies en – perforaties, inhalatietrauma, longbloedingen- en contusies, lucht emboliën, middenoorbloeding, pneumothorax, ruptuur trommelmembraan en vaatwandbloedingen.
Blefaritis	Ontsteking van een ooglid.
Bloeddruk	RR. Druk in het arteriële deel van de circulatie. Gelijk aan HMV vermenigvuldigd met perifere vaatweerstand (PVW). Bloeddruk is afhankelijk van: <ul style="list-style-type: none"> ▪ contractiliteit (samentrekkingskracht) van het hart ▪ elasticiteit van de vaatwand ▪ perifere vaatweerstand ▪ slagvolume van het hart ▪ vulling van het vaatbed
Bloeddruk, hoge	Systolische druk is gemiddeld 140 of hoger en diastolische druk is gemiddeld 90 of hoger.
Bloedwaarden	Uitslagen van bloedonderzoek.

WOORDENLIJST

AMV

Bloodpatch	Epidurale toediening van eigen bloed dat stolt op de injectieplaats om de liquorlekkage te stoppen. Het bloed stolt en behandelt zo onmiddellijk de hoofdpijn t.g.v. liquorlekkage, die in de uren na de operatie begint en dagen kan duren.
Blow-by zuurstof	Methode waarbij zuurstof niet direct bij de patient wordt toegediend maar over het gehele aangezicht wordt aangereikt.
Body-splinting	Spalken van lichaamsdelen m.b.v. andere lichaamsdelen. Voorbeeld: immobilisatie van het gewonde tegen het gezonde been.
BOPZ	Wet Bijzondere Opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen. Regelt opname en rechtspositie van mensen die tegen hun wil worden opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis, een psychiatrische afdeling van een algemeen ziekenhuis, een instelling voor verstandelijk gehandicapten of psychogeriatrisch verpleeghuis.
Borborygmus	Darmgeruis. Borrelend en rommelend geluid in de tractus digestivus dat m.n. wordt veroorzaakt door de peristaltiek van de gasvormige bestanddelen in de spijsbrij.
Bowman, kapsel van	Bekervormig begin van een tubulus renalis. Ontdekt door de Engelse anatoom en chirurg Sir William Bowman (1816-1892).
Bradycardie	Lage of te lage hartslag.
Bradypneu	Verlaagde ademhalingsfrequentie. Lager dan 10 ademhalingen per minuut.
Brancard	Draagbaar op wielen.
Brandwond	Verwonding t.g.v. hitte, bepaalde chemicaliën of elektriciteit.
Brandwond, derdegraads	Meest ernstige, tevens niet-pijnlijke brandwond, omdat de zenuwuiteinden in de huid defect zijn. Oppervlak van de wond is wit, zwart, verkoold en/of leerachtig.
Brandwond, eerstegraads	Minst ernstige brandwond. Verbrande huid is rood en pijnlijk, zeer gevoelig bij aanraking en vochtig of gezwollen. Géén blaarvorming.
Brandwond, tweedegraads	Brandwond met blaarvorming en diepere beschadiging. Zeer pijnlijk bij aanraking.
Breathing	Ademhaling.
Brilhematoom	Peri-orbitaal hematoom onder de huid ter hoogte van de weke delen rond de oogbol van beide oogkassen bij een voorste-schedelbasisfractuur. Pas na enkele uren zichtbaar. Ontstaat als bloed vanuit een fractuur in de voorste schedelgroeve via de paranasale sinus in het losmazige bindweefsel van de orbita lekt. De bloeding is NIET uitgebreid tot aangezicht en/of voorhoofd.
Bristol Stool Form Scale	BSFS. Bristol stoelgangsschaal. Gevalideerde schaal van 1 t/m 7 over de viscositeit van feces. Een instrument om een idee te krijgen van de passagetijd

WOORDENLIJST

AMV

	door de tractus digestivus: <ol style="list-style-type: none"> 1 Harde losse keutels; moeilijke stoelgang. 2 Samengekleefde keutels. 3 Worstvormige stoelgang, brokkelig van structuur. 4 Worstvormige stoelgang, zacht en glad van structuur. 5 Zachte stoelgang met duidelijke scherpe contouren; gemakkelijke stoelgang. 6 Zachte tot zeer zachte stoelgang met onduidelijke contouren. 7 Waterige stoelgang, geen structuur aanwezig, geheel vloeibaar.
Broca, gebied van	Hersendeel in de linker frontale kwab dat als motorisch spraakcentrum een hoofdrol speelt bij het begrijpen van taal. Vernoemd naar de Franse anatoom Paul Pierre Broca (1824-1880). Tegenovergestelde van het Gebied van Wernicke. Aandoeningen kunnen leiden tot afasie.
Bronchiolus	Kleinste vertakking van de bronchi.
Bronchitis	Ontsteking van de bronchiën.
Bronchodilator	Luchtwegverwijder.
Bronchus	Luchtpijpvertakking.
Brufen®	Ibuprofen.
Brunnerse klieren	Natriumwaterstofcarbonaat en slijm producerende klieren in het duodenum, welke de darmwand beschermen tegen de inwerking van zoutzuur en de pH-waarde constant houden. Ontdekt door de Zwitserse anatoom Johann Conrad Brunner (1653-1727).
Bruxisme	Tandenknarsen.
BSE	Bezinkingssnelheid van de erythrocyten. Snelheid waarmee de rode bloedcellen in een buisje bloed naar beneden zinken.
Buik, acute	Acuut optredend symptoom in de tractus digestivus. Volgens ICD-10: “Ernstige buikpijn (gegeneraliseerd dan wel gelokaliseerd), met défence musculaire” . Plots opgekomen buikpijn staat centraal.
Bulbus oculi	Oogbol. Bolvormig orgaan, waarvan het oog de zichtbare voorwand vormt. Omringd door bot. Licht in de orbita. De wand bestaat uit drie lagen (oogkamers): voorste en achterste oogkamer en glasvocht met geleichtig glasvocht.
Bursa	Slijmbeurs. Met slijm gevuld zakje dat dient om wrijving te verminderen, m.n. tussen pees en been.
Bursitis	Slijmbeursontsteking.
Buscopan®	Butylscopolamine.
Butylscopolamine	Buscopan®. Spasmolyticum. Ter behandeling van: <ul style="list-style-type: none"> ▪ buik- of menstratiekrampen ▪ koliekpijn (tractus digestivus: blaas, darmen, maag, galwegen, urinewegen) Ampul 1 ml: 20 mg butylscopolamine.
C7	Cervicaal 7. Vertebra prominens. Vanwege zijn grote

WOORDENLIJST

AMV

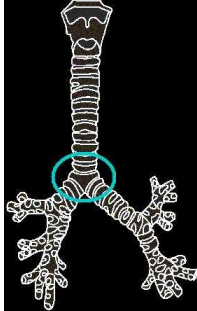
	doornuitsteeksel bij de meeste mensen de eerste wervel die van buitenaf kan worden geïdentificeerd.
Caecum	Korte, blind eindigende aftakking op de overgang van de dunne darm naar het colon. Bij de mens gereduceerd tot appendix vermiformis. Hierin leven bij planteneters goedaardige bacteriestammen die helpen bij de voedselvertering.
Calcanium	Os calcaneus; hak; hiel. Ietwat uitstekend deel aan de achteronderkant van de voet. Bij het lopen wordt eerst de voorvoet neergezet, vervolgens de hiel.
Callus	Nieuw gevormd botweefsel op plaatsen waar een botbreuk aanwezig is geweest.
Calor	Warmte. Gevolg van hyperaemie, omdat de doorbloeding toeneemt. Één van de vier klassieke ontstekingsverschijnselen, in de 1 ^{ste} eeuw opgetekend door de Romeinse encyclopedist Aurelius Cornelius Celsus.
Calvaria	Schedeldak.
Canales semicirculares	Halfcirkelvormige kanalen. Per oor drie stuks, gelegen in het os petrosum (rotsbeen) als deel van de auris interna (binnenoor). Detecteren fysieke rotaties van het lichaam in alle richtingen en hebben daardoor een groot effect op het gevoel van beweging en evenwicht.
Capillair	Haarvat. Zeer dun eindbloedvat met een wand van dun endotheel. In het netwerk van capillairen vindt via de wanden de uitwisseling van stoffen tussen bloed en weefselvocht plaats.
Capnograaf/-meter	Meten en schrijven dan wel enkel meten van de concentratie CO ₂ (koolstofdioxide of koolzuurgas) in de uitademingslucht (respiratiegas) bij operatie- en traumapatiënten. Is mogelijk omdat CO ₂ infrarood licht absorbeert. Bij een gezonde persoon zal de concentratie van koolstofdioxide in alveolair gas (PaCO ₂) goed samenhangen met de partiële druk in arterieel bloed, waarbij de eerste 5mmHg lager ligt dan de tweede.
Caput coli	Caecum.
Caput femoris	Dijbeenkop. Kop van de femur.
Caput fibulae	Proximaal verdikte einde van de fibula.
Caput humeri	Bovenarmkop. Kop van de humerus.
Carboxyhemoglobine	COHb. Verbinding van CO en Hb die ontstaat bij koolmonoxidevergiftiging.
Carbunculus	Karbonkel; negenoog. Conglomeraat van furunkels, meestal bij mannen > 50; veelal in de nek. Groep van dicht bijeenstaande steenpuisten.
Cardia	Maagingang of -mond. Plaats waar de oesofagus in de gaster overgaat.
Cardiotocografie	Registreren van de hartfrequentie, en de variaties daarin, van het ongeboren kind en, tegelijkertijd, van de uterusactiviteit (weeën) van de moeder.
Cardioversie	Ingreep waarbij een onregelmatig, gestoord hartritme

WOORDENLIJST

AMV

	wordt geconverteerd naar een regelmatig hartritme, d.w.z. sinusritme. Vindt in de regel elektrisch plaats om boezemfibrilleren of boezemflutter (atriumflutter) op te heffen.
Carina	Onderste deel van de trachea. Vormt splitsing in linker- en rechter hoofdbronchus.
Carina trachea	 <p>Bifurcatie. Splitsing van de trachea in de linker en rechter hoofdbronchus. Bestaat uit een kraakbeenkam.</p>
Carpalia	Handwortelbeentjes.
Cartilago costalis	Ribkraakbeen. Ventraal kraakbenig gedeelte.
Cartilago cricoidea	Ringkraakbeen; ringvormig kraakbeen. Bij een coniotomie wordt in het membraan tussen cartilago thyroidea en cartilago cricoidea een opening gemaakt.
Cartilago thyroidea	Schildkraakbeen. Schildvormig kraakbeen. Grootste kraakbeen van de larynx. Onder invloed van mannelijke geslachtshormonen groeit het schildkraakbeen in de puberteit sterk. Bij een coniotomie wordt in het membraan tussen cartilago thyroidea en cartilago cricoidea een opening gemaakt. Vgl. adamsappel.
Cataract	Oogaandoening waarbij de lens troebel is geworden.
Cauda equina	Paardenstaart. Alle voor-en achterwortels van het ruggenmerg, met de uittredende zenuwvezels, gelegen onder het eerste lumbale segment. Liggen samen caudaal van het ruggenmerg in de durale zak.
Caudaal	Aan de zijde van het staartbeen. Naar de voeten toe; naar onderen toe. Tegenovergestelde van craniaal.
Centraal	Naar het midden van het lichaam toe.
Centrale zenuwstelsel	CSZ. Hersenen en ruggenmerg. Deel van het zenuwstelsel dat een benig omhulsel heeft. Het andere deel is het perifere zenuwstelsel (PZS).
Cerebellum	Kleine hersenen.
Cerebrum	Grote hersenen. Bestaande uit vier kwabben: frontaal, parietaal, temporaal en occipitaal.
Cervix uteri	Baarmoederhals.
Cetomacrogol	Zalf bij droge huidaandoeningen. Hydrateert de huid. Bevat onder andere vloeibare paraffine en witte vasaline. In een dunne laag op de huid aanbrengen.
Cheyne-Stokes ademhaling	Abnormaal patroon (elke 45 seconden tot 3 minuten) van afwisselend diepe ademhaling met tussenpozen van (bijna-)apneu. Oorzaak: verminderde prikkelbaarheid van het ademcentrum in de hersenen. Kenmerk: tidaal volume neemt langzaam

WOORDENLIJST

AMV

	<p>toe en weer af. Mogelijke oorzaken:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ bepaalde vermoeidheidsstoornissen ▪ decompensatio cordis ▪ hypoxie ▪ uremie ▪ verhoogde hersendruk <p>Genaamd naar de Britse arts John Cheyne (1777-1836) en de Ierse arts William Stokes (1804-1878).</p>																
Chiasma opticum	<p>Kruising van de nervus opticus. Ligt aan de basis van de hersenen. Hier kruist het merendeel van de zenuwbanden van de nervus opticus. Het gevolg is dat alle beelden die zich links van je ogen bevinden, in de rechter hersenhelft in het optisch centrum worden verwerkt en vice versa. Het resultaat is dat je met twee ogen van een voorwerp toch één beeld vormt. De verwerking van projecties maakt het ook mogelijk dat met één oog een bijna even groot gezichtsveld mogelijk is als met twee ogen.</p>																
Chloasma	<p>Zwangerschapsmasker. Levertvlekken. Vlekkige, geelbruine en symmetrische verkleuring van het gelaat. Veroorzaakt door fotodermatose die worden veroorzaakt door fotodermatose of een verstoorde hormoonbalans van o.a. MSH, oestrogenen en progestagenen. Kan ook worden veroorzaakt door de anticonceptiepil.</p>																
Chlooramfenicol	<p>Antibioticum. Gebruikt tegen bacteriën en rickettsiae.</p>																
Chloorhexidine 4%	<p>Antisepticum van oppervlakkige wonden. Ook gebruikt als mondspoelmiddel om cariës en wondinfecties tegen te gaan. Bij inwendig gebruik ruime hoeveelheden melk geven.</p>																
Chloroquine	<p>Medicatie tegen malaria.</p>																
Cholesterol	<p>Bouwstof, vooral aangemaakt in de lever, voor de opbouw van de celwand.</p>																
Chordae tendineae	<p>Peesdraden. Houden de cuspides van de mitralis-klep op de plek.</p>																
Chordae vocali	<p>Ware stembanden.</p>																
Chronisch	<p>Continu.</p>																
Chymus	<p>Spijsbrij.</p>																
CIAMPEDS	<p>Hulpmiddel bij pediatrie assessment (triage van kinderen); in feite een aangepaste AMPLE:</p> <table border="1" style="margin-left: 20px;"> <tr> <td>C</td> <td>chief complaint</td> </tr> <tr> <td>I</td> <td>immunizations & isolation (exposure)</td> </tr> <tr> <td>A</td> <td>allergies</td> </tr> <tr> <td>M</td> <td>medications</td> </tr> <tr> <td>P</td> <td>past medical history & parents</td> </tr> <tr> <td>E</td> <td>events surrounding illness or injury</td> </tr> <tr> <td>D</td> <td>diet & diapers (bowel & bladder)</td> </tr> <tr> <td>S</td> <td>symptoms associated with illness or injury</td> </tr> </table>	C	chief complaint	I	immunizations & isolation (exposure)	A	allergies	M	medications	P	past medical history & parents	E	events surrounding illness or injury	D	diet & diapers (bowel & bladder)	S	symptoms associated with illness or injury
C	chief complaint																
I	immunizations & isolation (exposure)																
A	allergies																
M	medications																
P	past medical history & parents																
E	events surrounding illness or injury																
D	diet & diapers (bowel & bladder)																
S	symptoms associated with illness or injury																

WOORDENLIJST

AMV

Cingulum	Schoudergordel.
Circulation	Circulatie; bloedsomloop.
Circulus arteriosus cerebri	Cirkel van Willis.
Circumcisie	Besnijden. Verwijderen van het preputium van de penis.
Clamoxyl®	Amoxicilline.
Claritine®	Loratidine.
Claudicatio intermittens	Etalagebenen. Klachtenpatroon van perifeer arterieel vaatlijden (PAV): pijn t.g.v. een afsluiting of vernauwing van een arterie naar of in de benen. Tijdens lopen ontstaat pijn in de beenspieren (bil, dijbeen, kuit), die verdwijnt na rust en opnieuw optreedt bij inspanning.
Clavicula	Sleutelbeen. Beiderzijdse beenstukken van de schoudergordel. Verbindt het sternum in het schoudergewricht met de scapula. Verbonden d.m.v. acromio-claviculair en sterno-claviculair gewricht.
Clemastine	Tavegil®. Langwerkend antihistaminicum met een zwakke kalmerende werking. IM toedienen bij: <ul style="list-style-type: none"> ▪ anafylactische shock ▪ inslikken van een insect (b.v. wesp), insectenbeten en -steken ▪ systemische allergische reacties met dyspnoe, pruritus en sufheid (o.a. galbulten, hooikoorts, netelroos) Bijwerkingen zijn slaperig- en duizeligheid en een droge mond.
Clitoris	Clit, kietelaar, kittelaar. Rudimentaire penis. Zichtbare deel is klein roze bolletje, glans clitoris. Erectiel vrouwelijk orgaan, homoloog aan de penis, gelegen in voorste hoek van de vulva, aan de bovenkant waar de binnenste schaamlippen bij elkaar komen. Bevat zenuwuiteinden van de nervus pudendi. Vangt seksuele prikkels op en is daardoor een zeer erogene zone.
Clonazepam	Benzodiazepine. Anticonvulsief en tegen angststoornissen.
Clonisch	Onwillekeurige, ritmische samentrekking van de spieren (spasmen). Komt o.a. voor bij epilepsie.
Clusterhoofdpijn	In de regel eenzijdige, borende hoofdpijn rondom de orbita (oogkas). Aan dezelfde zijde loop- of verstopte neus, miosis, ptosis, tranend, rood oog. Duur: 30 tot 180 minuten. Soms bewegingsdrang.
Clusterhoofdpijn	Zie hoofdpijn.
CMV	Cytomegalovirus. Humaan herpesvirus 5 (HHV5). Symptomen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ lever- en miltvergroting ▪ moeheid ▪ opgezette lymfeklieren Kan mononucleosis infectiosa (klierkoorts, ziekte van Pfeiffer) veroorzaken. Zie ook: Epstein-Barrvirus.
CO₂	Koolstofdioxide; koolzuurgas. Mensen ademen zuurstof in en koolstofdioxide uit, die bij de

WOORDENLIJST

AMV

	verbranding van energiehoudende voedingsstoffen (koolhydraten en vetten) in het lichaam vrijkomt.
CO₂	Koolstofdioxide; koolzuurgas.
Coccen	Kogelvormige bacteriën.
Coccyx	Staartbeen. Koekoeksbeen. Beenstukje onderaan het heiligbeen. Opgebouwd uit 3 samengegroeide wervels.
Cochlea	Slakkenhuis. Tweeënhal maal opgerold, vochtbevattend oorkanaal, waarin zich trilhaartjes bevinden. Bij bepaalde frequenties worden trilhaartjes op een specifieke plaats in trilling gebracht, die overeenkomen met specifieke toonhoogten. De trilhaartjes zijn verbonden met de nervus acusticus, die het signaal vervoert naar de hersenen overbrengt.
Cognitieve functies	Verzamelnaam voor: <ul style="list-style-type: none"> ▪ aandacht ▪ concentratievermogen ▪ geheugen ▪ intelligentie
COHb	Carboxyhemoglobine. Verbinding van CO met Hb, die resulteert in CO- of koolmonoxidevergiftiging.
Colica	Koliek. Hevig krampende, aanvalsgewijs optredende abdominale pijn t.g.v. acute samentrekking van het spierweefsel van holle buikorganen, zoals: <ul style="list-style-type: none"> ▪ colon ▪ galwegen ▪ gaster ▪ urinewegen ▪ uterus
Colitis	Ontsteking van (een deel van) het colon.
Colitis ulcerosa	Terugkerende, ernstige ontsteking van de colon. Gepaard met koorts en afscheiding van slijm, soms met bijmenging van bloed en etter.
Colloïdaal	Eiwitrijke, grootmoleculaire oplossing voor intraveneuze infusie die grotendeels in het bloedvatstelsel blijft en daardoor zorgt voor substantiële bloeddrukverhoging.
Colloïdale infuusvloeistoffen	Infuusoplossing van water in combinatie met eiwitten. Iso- of hyper-oncotisch: na infusie is het volume-effect gelijk aan of groter dan het toegediende volume. Colloïdale infuusvloeistoffen blijven bij een intacte bloedvatstelsel eerst intravasculair maar verdelen zich daarna over het extravasculaire volume; door colloïd-osmotische werking wordt vocht uit het interstitium naar het bloedvatstelsel gezogen. Nadelige invloeden door overvulling: anafylaxie, decompensatio cordis (longoedeem) en stollingsstoornissen. Voorbeelden: <p>Dextranen Dextran® Macrodex® Rheomacrodex®</p> <p>Gelatines Gelofusine® Haemaccel®</p>

WOORDENLIJST

AMV

	<p>Hydroxy-ethyl-zetmelen Hextend® PentaLyte® Voluven® Elo-Haes®</p> <p>Natuurlijke colloïden Albumine GPO</p>
Colloïden	Eiwitten.
Collum	Kop. Dijbeenkop.
Collumfractuur	Dijbeenhalsbreuk. Dijbeenkopfractuur.
Colon	Dikke darm. Functies: onttrekken van vocht en voedingsmiddelen (opdat de faeces indikt) en peristaltisch transport.
Colon ascendens	Opstijgend deel van het colon. Loopt van rechtsonder naar rechtsboven in de buik.
Colon descendens	Afdalend deel van het colon. Loopt van linksboven naar linksonder in de buik.
Colon sigmoïdeum	Sigmoïd. S-vormig deel van het colon. Ligt tussen colon ascendens en rectum. Dankt naam aan Griekse letter sigma.
Colon transversum	Dwarslopende deel van het colon. Loopt bovenin de buik van rechts naar links.
Colonoscopie	Onderzoek van bekleding en slijmvloies van het colon met een flexibele slang.
Columna spinalis	Wervelkolom.
Commotio cerebri	Hersenschudding. Één van de drie diffuse hoofdletsels, naast contusio cerebri en trauma capitis. Lichtgestoorde hersenwerking t.g.v. mechanisch (stomp) geweld (zware val, botsing, slag tegen het hoofd) dat (in)direct op de schedel inwerkt, zonder dat de hersenen zelf macroscopisch waarneembaar letsel hebben opgelopen. Bewusteloosheid direct na het letsel, met een maximale duur van vijftien minuten en een posttraumatische amnesie (PTA) tot maximaal 60 minuten.
Comorbiditeit	Tegelijkertijd aanwezig zijn van twee of meer aandoeningen of stoornissen bij één patiënt. Psychiatrische comorbiditeit komt regelmatig voor. Voorbeelden: depressie en dyslexie hebben comorbiditeit met ADHD.
Compartimentsyndroom	Ontstaat t.g.v. stuwning in m.n. de anticusloge van het onderbeen. Door veneuze stuwning ontstaat te hoge druk het spiercompartiment. Symptomen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ bleke of juist paarse voeten (door veneuze stuwning) ▪ doofheid, ongevoeligheid en/of tintelingen tussen hallux en digitus II ▪ pijn/stijfheid aan laterale zijde tibia na inspanning Behandeling: fasciotomie.
Compensatiemechanisme	Pathofysiologische conditie die zich aandient door verminderde weefselperfusie, b.v. shock. In gang gezet door sympathische zenuwstelsel: redistributie van de circulatie, waarbij hart, hersenen en longen de voorkeur genieten. Resultaat: toename van de

WOORDENLIJST

AMV

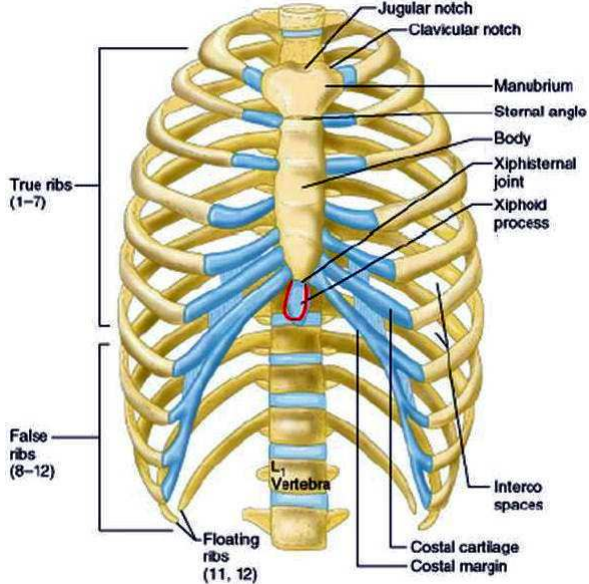
	ademhalingsfrequentie (tachycardie). Kinderen houden het compenseren langer vol dan volwassenen en blijven in de regel dan ook langer klachtenvrij. Het gevolg is dat wanneer het compensatiemechanisme bij een kind stopt, het kind snel zal bezwijken.
Compos mentis	Bij volle bewustzijn; bij bewustzijn.
Conductie	Geleiding. Één van de vormen van warmteafgifte door het menselijk lichaam. Zie ook: convection, evaporatie, radiatie en respiratie.
Congenitaal	Aangeboren.
Conjunctiva	Bindvlies aan de voorkant van de oogbol.
Conjunctivitis	Bindvliesontsteking.
Constipatie	Verstopping.
Contactdermatitis	Huidontsteking t.g.v. contact met irriterende stoffen waarvoor een overgevoeligheidsreactie bestaat.
Contaminatie	Besmetting.
Contractie	Samentrekking.
Contractiliteit	Samentrekkingskracht (van het hart). Wordt bepaald door inkrimping en uitdrijving tijdens de systole én ontspanning en vulling tijdens de diastole.
Contractuur	Dwangstand van een gewricht. Onder andere veroorzaakt door littekenvorming na brandwonden en laesies van mosterdgas.
Contraheren	Samentrekken.
Contra-indicatie	Een aanwijzing dat een bepaalde behandeling of geneesmiddel moet worden afgeraden.
Contusio cerebri	Hersenkneuzing. Één van de drie diffuse hoofdletsels, naast commotio cerebri en trauma capitis. Minder lichte vorm van hersenletsel dan commotio cerebri. Bewustzijnsverlies in de regel langer dan 15 minuten en/of posttraumatische amnesie (PTA) duurt langer dan 60 minuten. Soms met restverschijnselen.
Convectie	Stroming. Één van de vormen van warmteafgifte door het menselijk lichaam. Zie ook: conductie, evaporatie, radiatie en respiratie.
Convulsie	Stuip(trekking); toeval.
COPD	Chronic Obstructive Pulmonary Disease. Niet volledig reversibele uitademingsstoornis; chronische, persisterende expiratoire luchtwegobstructie. Chronische, langzaam groeiende longaandoening waarbij het longvolume geleidelijk vermindert. Verzamelnaam voor bronchitis en longemfyseem.
Cor	Hart.
Cornea	Hoornvlies; buitenste vlies van het oog.
Corpora cavernosa	Zwellichamen. De drie bloedruimten in de penis én het ene in de clitoris; door vulling ontstaat een erectie.
Corpus alienum	Vreemd lichaam; voorwerp dat zich in het lichaam bevindt, maar daar oorspronkelijk niet thuishoort.
Corpus callosum	Hersenspleet. Structuur in de hersenen die de twee hemisferen met elkaar verbindt en zorgt voor

WOORDENLIJST

AMV

	onderlinge informatieuitwisseling. Bestaat uit een bundeling van miljoenen axonen.
Corpus ciliaris	Straallichaam. Straalvormig lichaam van het oog dat om de lens heen ligt en vocht produceert. Hierin ligt een cirkelvormige spier die ervoor zorgt dat de lens van vorm kan veranderen en scherp kan worden gezien.
Corpus luteum	Gele lichaam. Follikel na de ovulatie.
Corpus vitreum	Glasachtig lichaam. Geleiachtige massa waarmee de oogbol is gevuld, waardoor het oog zijn bolvorm behoudt.
Cortex cerebri	Hersenschors. Grijsz substantie aan de buitenzijde van het cerebrum, waar informatie uit de rest van het lichaam wordt ontvangen, geanalyseerd en geïnterpreteerd; de geïnterpreteerde informatie wordt hier omgezet in gedachten, handelen en spraak.
Cortex cerebri	Hersenschors.
Cortisol	Hormoon uit de bijnierschors dat de aanmaak en opslag van glucose stimuleert. Werkt ontstekingsremmend.
Costa	Rib.
Costae fluctuantes	Zwevende ribben, XI en XII. 11 ^{de} en 12 ^{de} ribbenpaar, aan de voorzijde niet verbonden aan ribben noch sternum.
Costae spuriae	Valse ribben, VIII t/m X. 8 ^{ste} , 9 ^{de} en 10 ^{de} ribbenpaar, aan de voorzijde verbonden aan de zevende rib.
Costae verae	Ware ribben, I t/m VII. Zeven bovenste paar ribben, die aan de voorzijde vastzitten aan het sternum.
Co-trimoxazol	Bactericide werking op vele soorten bacteriën. De combinatie van de stoffen sulfamethoxazol en trimethoprim remt twee enzymen die noodzakelijk zijn bij de opbouw van cellen van bacteriën, waardoor deze cellen niet meer worden gevormd. M.n. bij

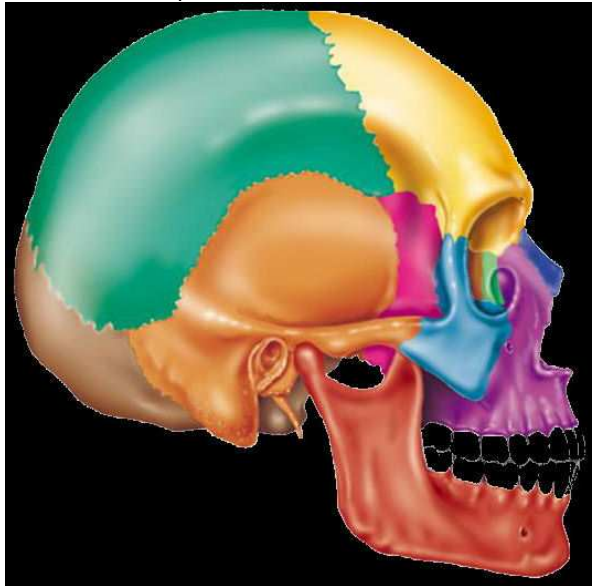

WOORDENLIJST

AMV

	infecties van geslachtsorganen, luchtwegen, maagdarmkanaal en urinewegen. Dosering: 2 à 3 tabletten à 480 mg tweemaal daags.
Coxa vara	Ernstige O-been vorming doordat de hoek tussen hals en schacht van de femur is verkleind.
CPAP	Continuous Positive Airway Pressure. Therapie die de eigen ademhaling ondersteunt en stimuleert, b.v. bij snurken.
Craniaal	M.b.t. het cranium. Aan de zijde van de schedel. Tegenovergestelde van caudaal.
Cranium	Schedel; hersenpan.
Crepitatie	Knetterend reutelgeruis.
Cretinisme	Dwerggroei.
Crista iliaca	Darmbeenkam.
Crohn, ziekte van	Recidiverende ernstige ontsteking van de darmen; gaat gepaard met: <ul style="list-style-type: none"> ▪ diarree ▪ intermitterende koorts ▪ pijn in onderbuik ▪ vermagering
Crush-syndroom	Crush. Symptomen die zich ontwikkelen als een ledemaat langer dan 1 uur bekneld is geweest en zonder voorzorgsmaatregelen bevrijd wordt. Levensbedreigend. Niet de beknelling an sich maar het vergiftigingsbeeld na de bevrijding – met calcium, kalium en myoglobine (afbraakproduct van spierweefsel) – zorgt ervoor dat de patient aan nierinsufficiëntie of hartritmestoornis (t.g.v. teveel calcium en/of kalium in de bloedbaan) overlijdt. Symptomen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ blauwpaarse striemen en/of blaren ▪ lumbale pijn (nieren) ▪ oedeem aan ledemaat ▪ shock
CTG	Cardiotocografie.

WOORDENLIJST

AMV

Curare	<p>Plantaardig gif uit de tropische klimplant <i>Strychnos toxifera</i>. Door Zuid-Amerikaanse Indianen op de pijlpunt aangebracht om dieren te vangen. Het pijlgif verlamt de zenuweinden van de dwarsgestreepte skeletspieren van het dier, waarbij de motorische zenuwen tijdelijk worden gedeactiveerd. Kortstondig wordt een volledige verlamming gerealiseerd.</p> <p>Bij hoge dosering is curare dodelijk: ook de tussenribspieren, die als hulpmiddel bijdragen aan de ademhalingsbewegingen, worden verlamd. Behalve als anestheticum wordt het in Latijns-Amerika gebruikt bij kneuzingen, koorts, oedeem en nierstenen.</p>
Curatief	Genezend.
Cushing, syndroom van	Vollemaansgelaat met rode wangen en versterkte haargroei.
Cuspidaat	Hoektand. Van het midden uit geteld de derde tand.
Cuspides	Slippen (van de kleppen van het hart).
Cutaan	Via de huid.
Cutis	Huid.
CVA	Cerebro-vasculair accident.
CWK	Cervicale wervelkolom.
Cyanose	Blauwkleuring. Meer dan 5 gram deoxyhemoglobine per liter bloed. Blauwachtige verkleuring van huid en/of slijmvlies t.g.v. een abnormaal hoog percentage aan gereduceerd hemoglobine in het bloed. Door vasoconstrictie, lage regionale perfusie, onvoldoende circulatie/oxygenatie van het bloed of intoxicatie. M.n. te zien aan gezicht, huid, lippen, tong en vingers. Definitie: SpO2 < 85%.
Cyanose, centrale	Blauwkleuring in normaliter goed doorbloede organen zoals tong en lippen.
Cyanose, perifere	Blauwkleuring in eindgebieden van een stroomgebied, zoals oren, neus, tenen en vingers.
Cystic fibrosis	Taaismijziekte; mucoviscidose. Woekering van bindweefsel in klier- en slijmweefsel.
Cystitis	Blaasontsteking.
Cytoglomerator	Machine om bevroren bloed op te slaan.
Cytoplasma	Alles waar een cel uit bestaat behalve de nucleus. Het protoplasma minus de nucleus.
CZS	Centrale zenuwstelsel.

WOORDENLIJST

AMV

Débridement	Verwijderen van necrotisch, geïnfecteerd en/of corpora aliena uit een wond om het genezingsproces te bevorderen. M.n. bij oorlogswonden.
Decompensatio cordis	Hartfalen, -insufficiëntie of –zwakte. Aandoening waarbij het hart niet meer in staat is voldoende bloed uit te pompen.
Decubitus	Elke degeneratieve verandering van huid en onderhuids weefsel door schuifkrachten of druk bij (ten dele) immobiele patiënt. Voorkeursplaatsen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ hiel ▪ malleolus ▪ stuit ▪ trochanter major ▪ tuber ischiadicum Kent vier stadia: I niet-wegdrukbaar roodheid II bullae, excoriaties III oppervlakkige ulcus (niet tot op het bot) IV diepe ulcus (tot aan bot, gewrichten of pezen)
Défense musculaire	Plankharde buik; spierverzet. Reflexmatige samentrekking van de buikspieren bij prikkeling van het buikvlies (peritoneale prikkeling), m.n. bij appendicitis en peritonitis.
Deferoxamine	Desferal®. Antidotum bij ijzerintoxicatie.
DEFG	Don't Ever Forget Glucose. Altijd bloedsuiker controleren bij niet-traumapatiënt. Hypoglykemie kan een klinisch beeld opleveren dat lijkt op dat van een gecompenseerde shock. M.n. bij jonge kinderen (met een beperkte glucoseproducerende capaciteit) kunnen shock en hypoglykemie zich gelijktijdig voordoen.
Deficiëntie	Gebrek. Tekort aan bepaalde stoffen.
Dehydratie	Uitdroging. Tekort aan vocht in of onttrekking van vocht aan de weefsels, meestal uitgedrukt als de procentuele afname van het lichaamsgewicht, b.v. door vochtafdrijvende stoffen (alcohol, koffie) of ziekten (braken, cholera, diarree). Negatieve balans van lichaamsvocht.
Dementie	Gekenmerkt door geheugenstoornissen en één of meer andere cognitieve stoornissen, zoals afasie, apraxie, agnosie of een stoornis in de uitvoerende functies, met als gevolg een duidelijk negatieve invloed op het dagelijks functioneren, werk, sociale activiteiten en relaties.
Dengue	Knokkelkoorts.
Denilox®	Oude naam van Entonox®. Medicinaal gas dat bestaat uit 50% N ₂ O EN 50% O ₂ voor acute pijnbestrijding bij fracturen en Met een mondkapje toe te dienen door de patiënt zelf. Snel werkend. Gebruikt bij repositionering van fracturen of uit de kom geraakte gewrichten.
Dens	Tand; kies.

WOORDENLIJST

AMV

Dens incisivus	Snijtand.
Dermatomycose	Huidafwijking veroorzaakt door gisten of schimmels, in de regel gepaard met jeuk.
Dermis	Lederhuid.
Dexter	Rechts. Tegenovergestelde van sinister.
Diabetes insipidus	Ontregeld mechanisme voor vochtopname en vochtuitscheiding, gekenmerkt door polyurie en polydipsie. De uitgescheiden urine is, i.t.t. diabetes mellitus, niet zoet, wel sterk verdund. Oorzaken: gebrek aan ADH of ongevoeligheid van de nieren voor ADH, waardoor deze onvoldoende water vasthouden.
Diabetes mellitus	Suikerziekte. Het lichaam kan geen suiker opnemen uit het geconsumeerde voedsel in spier- en vetcellen. Hiertoe is insuline noodzakelijk.
Diafragma	Middenrif; fren. Scheiding tussen thorax en abdomen. Grote, afgeplatte spierplaat met een centraal peesblad. Speelt de hoofdrol bij de ademhaling: aanspanning laat de grootte van de thorax ten koste van het abdomen toenemen. Samentrekking vindt plaats door de nervus phrenicus. De periferie wordt sensorisch geïnnerveerd door de nervi intercostales.
Diagnose	Letterlijk: "nauwkeurig leren kennen". Identificeren van een ziekte door het bestuderen van de optredende symptomen. Het diagnosticeren (stellen van een diagnose) is voorbehouden aan de arts.
Diarree	Waterige (niet-ingedikte) ontlasting, m.n. door verhoogde peristaltiek of doordat de ontstoken darmwand meer vocht afgeeft aan dan opneemt uit de voedselbrij. Kan gepaard gaan met braken en buikkrampen. Bristol Stool Form Scale 5 t/m 7.
Diarree, acute	 <p>Plotselinge afwijking van het defecatiepatroon: toegenomen frequentie, hoeveelheid en watergehalte van de ontlasting gedurende maximaal 14 dagen.</p>
Diastole	Ontspanningsfase. Stadium waarin het hart zich, na de systole, ontspant en weer volzuigt met bloed.
Diazepam rectiole 10 mg (2,5 ml)	Stesolid®. Benzodiazepine: 'minor tranquillizer' met een kalmerende, slaapverwekkende, anti-epileptische en spierverslappende werking. Helpt epileptische insulten te behandelen. Kan buiten de koelkast worden bewaard.
Diclofenac	Voltaren®. Diclofenacnatrium. Medicatie met een pijnstillende, ontstekingsremmende en koortsverlagende werking. Behoort tot de

WOORDENLIJST

AMV

	prostaglandine-synthetase-remmers en is dus een NSAID. Onder andere tegen hoofd-, koliek- en menstruatiepijn, koorts, migraine en reumatische aandoeningen.
Diëncefalon	Tussenhersenen. Thalamus en hypothalamus samen.
Diëtist	Voedingsdeskundige. Deskundig op het gebied van voedingsvoorschriften voor bepaalde patiënten (b.v. diabetespatiënten, maagdarmpatiënten, mensen met ernstig overgewicht) en voor groepen mensen in een verzorgende inrichting (ziekenhuis, verpleeghuis, verzorgingshuis).
Differentiaaldiagnose	DD. Mogelijke ziektebeelden die voortkomen uit de gevonden symptomen, in volgorde van waarschijnlijkheid (kansberekening).
Diffusie	Vrije vermenging van twee of meer gassen of vloeistoffen tot één homogene samenstelling t.g.v. moleculaire beweging in twee van elkaar gescheiden gas-of vloeistofcompartimenten met verschillende concentraties.
Diffuus axonaal letsel	Diffuse Axonal Injury (DAI); diffuus hersenletsel.n Verspreid over de hersenen is door een trauma schade ontstaan, waarbij op verschillende plaatsen zenuwbanen (axonen) zijn verscheurd. De schade kan varieert van m.n. functioneel bij een hersenschudding tot structureel bij aanhoudende traumatische coma waarbij geen massale stoornissen optreden.
Diffuus hoofdletsel	Commotio cerebri, contusio cerebri en trauma capitis.
Difterie	Kroep. Vooral bij kinderen voorkomende, acute en besmettelijke infectieziekte. Veroorzaakt door <i>Corynebacterium diphtheriae</i> . Gekenmerkt door een fibrineuze, necrotische ontsteking van de slimvlieszen, m.n. farynx, larynx en tonsillen. Overgebracht door hoesten. Zie ook laryngitis subglottica.
Digitus	Teen of vinger.
Digoxine	Uit het vingerhoedskruid (<i>Digitalis purpurea</i>). Vergroot de contractiekracht van het hart en verlaagt de hartfrequentie. Bij boezemfibrilleren en decompensatio cordis.
Dioptrie	Sterkte van een brilglas of contactlens, uitgedrukt in negatieve of positieve waarden. Een negatieve dioptrie wijst op bijziendheid, positieve dioptrie op verziendheid.
Disability	Neurologisch onderzoek.
Discus intervertebralis	Tussenwervelschijf. Voorbeeld van een fibrocartilagineus gewricht. Bestaat uit twee kraakbeenplaten, annulus fibrosus en nucleus pulposus (die verdwijnt bij ouder worden). Tussen C0-C1 en C1-C2 bevindt zich geen discus. Discus is vernoemd naar bovenliggende wervel: C4 is discus tussen C4 en C5. Functies: <ul style="list-style-type: none"> ▪ begeleiden van bewegingen tussen de wervels ▪ dempen van schokken ▪ verdelen van de belasting

WOORDENLIJST

AMV

Dissimilatie	Afbraak.
Distaal	Naar het uiteinde van de ledematen toe. Van het centrum weg. Tegenovergestelde van proximaal.
Diureticum	Middel dat de uitscheiding van water door de nieren bevordert. Gevolg: verhoogde urineproductie.
Diverticulitis	Ontsteking van divertikels. Kan gepaard gaan of leiden tot abces, fistel, perforatie en/of strictuur.
Diverticulosis	Aanwezigheid van divertikels.
Divertikel	Uitstulping van de darmwand.
DKTP	Vaccinatie tegen difterie, kinkhoest, tetanus en poliomyelitis.
DNA	Desoxyribonucleïnezuur. Belangrijkste drager van erfelijke informatie in een organisme.
Dode ruimte, anatomische	Ruimte in de tractus respiratorius die bestaat uit trachea, bronchi en bronchioli. In de wanden (epitheel) kan géén gasuitwisseling plaatsvinden. Kan niet worden opgeheven.
Dode ruimte, fysiologische	Ruimte in de tractus respiratorius waar (tijdelijk) géén gasuitwisseling kan plaatsvinden omdat er zich te weinig erythrocyten bevinden (b.v. in staande houding in rust worden de bovenste longkwabben onder invloed van de zwaartekracht minder gebruikt) dan wel door een ruimteinnemend proces. Kan wel worden opgeheven.
Dolor	Pijn. Gevolg van druk op de zenuwuiteinden. Één van de vier klassieke ontstekingsverschijnselen, in de 1 ^{ste} eeuw opgetekend door de Romeinse encyclopedist Aurelius Cornelius Celsus.
Domperidon	Motilium®. Bij misselijkheid en braken, maagpijn met misselijkheid en opgeblazen gevoel. Stimuleert de motiliteit van de maag en het eerste deel van de darmen; versnelt de passage van voedsel van de maag naar de darmen. Werking: ontspanning van de maagportier, waardoor de maaginhoud sneller de maag verlaat richting duodenum.
Dopamine	Neurotransmitter. Aangemaakt in het bijniemerg. Bevordert cardiale output, nierperfusie en urineproductie in de nieren. Remt borstklierontwikkeling en melkproductie. Precursor van adrenaline en noradrenaline. Speelt een rol bij het ervaren van blijdschap, genot en welzijn.
DOPE	Ezelsbruggetje om aan te denken bij verslechtering na intubatie: <i>D</i> = displaced tube; tube is geplaatst in oesofagus <i>O</i> = obstruction; b.v. een slijmprop <i>P</i> = pneumothorax; b.v. door te hoge beademingsdrukken <i>E</i> = equipment failure; dysfunctie doordat beademingsapparaat of monitor uitvalt
Dormicum®	Midazolam
Dorsaal	Aan de rugzijde. Tegenovergestelde van ventraal.

WOORDENLIJST

AMV

Dorsaalflexie	Beweging van de articulatio talocruralis. Vanuit de neutrale uitgangshouding wordt de voet in het enkelgewricht gebogen, d.w.z. opwaarts gebogen. Tegenovergestelde is plantairflexie.
Dorsalgie	Rugpijn.
Doxycycline	Antibioticum dat verwant is aan tetracyclinen. Gebruikt i.g.v. intolerantie voor malariaprofylaxe. Bijwerkingen m.n. maagdarmklachten en gevoeligheid van de huid voor UV-licht (gele uitslag).
Draagkracht	Probleemoplossend vermogen. Bepaald door een combinatie van: <ul style="list-style-type: none"> ▪ cognitieve functies ▪ (traumatische) levenservaringen ▪ financiële middelen ▪ karakter ▪ lichamelijke en geestelijke gezondheid ▪ sociale steun
Draaglast	Hoeveelheid taken en verplichtingen die iemand op zijn schouders heeft liggen op het gebied van: <ul style="list-style-type: none"> ▪ leren ▪ sociale contacten ▪ vrije tijdsbesteding ▪ werken ▪ wonen Stress wordt ervaren wanneer de draaglast de draagkracht te boven gaat.
Drain	Buis waardoor bloed of vocht kan worden afgevoerd.
Draineren	Afvoeren van vloeistoffen mogelijk maken, m.b.v. een drain.
Druppelsnelheid	Snelheid waarmee wordt geïnfundeerd. Wordt ingesteld op indicatie van een arts. Een gieterend infuus staat volledig open; een waakinfluus kent een druppelsnelheid van 20 druppels per minuut. Een druppelsnelheid van 20 druppels p/min is gelijk aan 1 ml (milliliter) p/min – 100.000 IE (Internationale Eenheden) p/min. Het toedienen van 500 ml in 24 uur komt overeen met 7 druppels per minuut.
DSM	Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders. Amerikaans handboek voor de diagnose en statistiek van psychische aandoeningen. Aan de hand van (clusters van) symptomen kan worden vastgesteld welke diagnose bij welke (clusters van) symptomen hoort.
Ductus choledochus	Galgang. Afvoerbuis van de vesica fellea naar het duodenum. Komt, samen met de ductus pancreaticus, uit in de papil van Vater.
Ductus deferens	Zaadleider. ± 55 cm lange gang met een doorsnede van 3 mm, bekleedt met een dikke spierlaag. Ontspringt bij de bijbalgang en mondt, via de prostata, als funiculus spermaticus uit in de urethra. Transporteert bij een ejaculatie zaadcellen. Door contractie van de spierlaag worden de zaadcellen aangezogen uit de epididymis en in de urethra geperst.

WOORDENLIJST

AMV

Ductus lacrimalis	Traanbuis; voert traanvocht af, i.c. naar de neusholte. Ligging: proximaal inferior van het oog. Zie ook glandula lacrimalis.
Ductus pancreaticus	Ductus Wirsungi. Afvoerbuis van de pancreas naar het duodenum van pancreassappen. Komt, samen met de ductus choledochus, uit in de papil van Vater. Ontdekt door de Duitse anatoom Johann Georg Wirsung (1589-1643).
Dunne darm	Duodenum, jejunum en ileum samen.
Duodenum	Twaalfvingerige darm. Ongeveer 12 vingers (breedte) lang, ± 25 cm.
Dura mater	Harde hersenvlies.
Dysartrie	Tijdelijke spraakstoornis, b.v. na een TIA.
Dysenterie	Bloeddiarree; persloop; rode loop. Ontsteking van het colon, veroorzaakt door een bacterie of amoëbe. Gekennzeichnet door buikpijn, diarree met bloed- en slijmverlies en tenesmi.
Dyslexie	Onvermogen om te lezen en/of te spellen.
Dysmatuur	t.g.v. intra-uteriene groeivertraging. Baby waarbij het geboortegewicht niet in overeenstemming is met de zwangerschapsduur.
Dysostosis	Moeizaam ontwikkelde botten, o.a. bij rachitis (Engelse ziekte).
Dyspepsie	Zuurbranden.
Dysplasie	Misvorming; abnormale groei en vorming van weefsels.
Dyspnoe	Ademnood; benauwdheid; kortademigheid.
Dystrofie	Groeistoornis of degeneratie van cellen, organen en weefsels door voedingsstoornissen.
Dysurie	Pijnlijke urinedrang en/of –lozing.
EBV	Epstein Barrvirus. Humaan herpesvirus 4 (HHV4). Symptomen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ lever- en miltvergroting ▪ moeheid ▪ opgezette lymfeklieren Kan mononucleosis infectiosa (klierkoorts, ziekte van Pfeiffer) veroorzaken. Zie ook: Cytomegalovirus.
Ecchymose	Blauwe plek; hematoom.
Eccriene zweetklieren	Zweetklieren in de lederhuid die een rol spelen bij de transpiratie en dus bij de temperatuurregulatie.
ECG	Elektrocardiogram. Hartfilmpje.
ECI	E causa ignota. Door onbekende oorzaak.
ECT	Elektroconvulsietherapie.
Eczeem, constitutioneel	Huiduitslag met verschijnselen als roodheid, zwelling, schilfers, puistjes, blaasjes, kloofjes en/of korstjes. Geeft bijna altijd jeuk. Bij kinderen tot 2 jaar m.n. op gezicht en hoofd. Na 2 ^{de} jaar m.n. in elleboog- en knieholte, op enkels en polsen.
EEG	Elektro-encefalogram. Instrument om de activiteit van de hersenen (specifiek: de cerebrale cortex) te

WOORDENLIJST

AMV

	bepalen.
Efedrine	Stimulerend geneesmiddel dat zorgt voor vasoconstrictie (vasopressie) en zo de hartfrequentie en bloeddruk doet stijgen. Sympathicomimeticum. Bij gebruik van efedrine komt meer (nor)adrenaline vrij in het lichaam. Geïndiceerd bij bronchospasmen, in het bijzonder astma (12,5-25 mg SC), en hypotensie die optreedt bij spinale anesthesie (25-50 mg SC of IM).
Elektrolyten	In bloed en lichaamsvloeistoffen opgeloste zouten die daar in ionen zijn gesplitst. Als de elektrolytenbalans (hoeveelheid en verdeling tussen intra- en extracellulair) door een tekort of teveel verstoord raakt (elektrolytenstoornis), kan er disfunctie van organen optreden. De belangrijkste elektrolyten zijn: <ul style="list-style-type: none"> ▪ bicarbonaat (HCO_3^-) ▪ calcium (Ca^{2+}) ▪ chloride (Cl^-) ▪ fosfaat (HPO_4^{2-}) ▪ kalium (K^+) ▪ magnesium (Mg^{2+}) ▪ natrium (Na^+) Omdat het lichaam geen voorraad elektrolyten kan aanleggen, is de hoeveelheid afhankelijk van inname en uitscheiding.
Elektrolytenhuishouding	Regulatie van het water- en zoutevenwicht.
Elektrolytenstoornis	Stoornis die optreedt door een incorrecte elektrolytenbalans, waardoor disfunctie van organen kan optreden. Meest bekend zijn: <ul style="list-style-type: none"> ▪ hyper- en hypocalciëmie ▪ hyper- en hypokaliëmie ▪ hyper- en hypomagnesiëmie
Embolus	Embolie. Plotselinge afsluiting van een arterie of capillair door een van een andere plaats afkomstige, met de bloedstroom meegesleepte obstructie. In de regel losgeraakt van een trombus. Hierdoor stroomt te weinig bloed naar het weefsel.
Embryo	Ongeboren vrucht.
EMDR	Eye Movement Desensitization and Reprocessing. Samen met cognitieve gedragstherapie gangbare therapie van PTSS.
Emfyseem	Longaandoening t.g.v. verlies van elasticiteit van het longweefsel door beschadiging van de alveoli. Symptoom: ernstige kortademigheid. Belangrijkste oorzaak: roken.
EMG	Elektromyografie. Door middel van elektroden wordt de activiteit van de dwarsgestreepte spieren gemeten en geregistreerd.
Empyeem	Opeenhoping van pus in een bestaande ruimte in het lichaam, m.n. in pleuraholte. Tegenovergestelde: abces.
Endocrien	Met inwendige afscheiding, d.w.z. de afgifte van hormonen naar de bloedstroom.
Endogeen	Van binnenuit.

WOORDENLIJST

AMV

Endometrium	Baarmoederslijmvlies. Bedekkende laag van de binnenkant van de uterus.
Endorotatie	Binnenwaartse draaibeweging.
Enteraal	Toedieningsweg van geneesmiddelen via het maag-darmstelsel: <ul style="list-style-type: none"> ▪ via anus (rectaal) ▪ via duodenum (duodenale sonde) ▪ via maag (maagsonde) ▪ via mond (oraal)
Entonox®	Nieuwe naam van Denilox®. Medicinaal gas dat bestaat uit 50% N ₂ O EN 50% O ₂ voor acute pijnbestrijding bij fracturen en Met een mondkapje toe te dienen door de patient zelf. Snel werkend. Gebruikt bij repositionering van fracturen of uit de kom geraakte gewrichten.
Enuresis	Blaasontlediging volgens het patroon van een normale mictie, maar op een ongewenst moment en op een ongewenste plaats. Niet te verwarren met incontinentie.
Enzym	Biochemische katalysator; splitsingsstof die een bepaald scheikundig proces in het lichaam veroorzaakt, zonder zelf te veranderen.
Enzymsynthese	Aanmaak van enzymen.
Epicard	Binnenste vlies van het hartzakje, waarin het hart zich bevindt.
Epidermis	Opperhuid.
Epiduraal	Buitenom de dura mater (harde hersenvlies).
Epifysairschijf	Groeischijf; uit kraakbeen bestaande groeizone aan het uiteinde van een pijpbeen.
Epifyse	Epiphysis cerebri; glandula pinealis; pijnappelklier. Endocriene klier in de hersenen die melatonine produceert.
Epigastrium	Bovenbuik; maagkuiltje; maagstreek. Deel van de buik onder de ribbenboog, waar de maag gelegen is.
Epiglottis	Strotklepje. Klepje dat bij het slikken de trachea afsluit.
Epinefrine	Adrenaline. Sympathicomimeticum met stimulerend effect op de α - en β -receptoren van het sympathische zenuwstelsel, dat zorgt voor: <ul style="list-style-type: none"> ▪ ontspanning van glad spierweefsel (tractus digestivus) ▪ toename contractiekracht en kamerfrequentie van het myocard ▪ vasoconstrictie in huid en slijmvliezen Gevolg: herverdeling bloedvolume ten gunste van hart- en hersencirculatie en bloeddrukverhoging. Te gebruiken bij: <ul style="list-style-type: none"> ▪ anafylactische shock en hevige allergische reacties ▪ bradycardie ▪ hypovolemische shock (i.v.m. hypotensie) of wanneer een sympathicomimetisch effect gewenst is ▪ hartstilstand Werking: IM binnen 3 à 5 minuten. Werkingsduur: kort.

WOORDENLIJST

AMV

Epipen®	Autoinjector met 0,3 mg epinefrine (adrenaline) ter behandeling van de eerste symptomen van acute ernstige allergische reacties en anafylactische shock. Vasoconstrictief dus hypertensief. Symptomen zijn ademhalingsmoeilijkheden, braken, buikkrampen, diarree, hypotensie, pruritus, netelroos-achtige vlekken en zwelling van keel, lippen en/of tong.
Epiphysis cerebri	Epifyse.
Episiotomie	Inknippen van de vagina-ingang, bij een bevalling om inscheuring van het perineum te voorkomen.
Epistaxis	Bloedneus.
Epitheel	Lichaamsoppervlak dat bekleedt wordt met epitheelcellen, zoals het epidermis en de bekleding van verschillende holten (darmen, luchtwegen, nieren).
Epitheel	Dekweefsel. Ook klierweefsel is epitheel.
Epitheelcel	Cel in het epitheel.
ERCP	Endoscopische retrograde cholangio-pancreatografie. Endoscopie van de galwegen.
Ergotherapie	Begeleiden en trainen van dagelijkse vaardigheden die nodig zijn voor een zo zelfstandig mogelijk leven, zodat iemand na een ziekte of ongeval dat zo goed mogelijk opnieuw zelf leert te doen.
Erysipelas	Wondroos. Infectie van huid en onderhuids bindweefsel. Oorzaak bijna altijd streptokokken, in de regel aan gezicht en ledematen.
Erytheem	Eruptie van rode huidvlekken zonder oneffenheden, ontstaan t.g.v. vasodilatatie als reactie op beschadiging van de huid, m.n. bij een ontsteking. Enkele uren tot dagen aanwezig.
Erythemosquameus	gepaard met roodheid en schilfers
Erytrocyt	Rode bloedcel. Transporteert zuurstof door het lichaam dankzij aanwezigheid van hemoglobine. Levensduur van enkele maanden. Hoeveelheid: $5 \times 10^6 / \text{mm}^3$.
Erytromycine	Breedspectrum macrolide-antibioticum.
Esketamine 250 mg	Ketanest-S®.
Estradiol	Geslachtshormoon, aanwezig bij mannen en vrouwen.
Estron	Oestron. Vrouwelijk hormoon. Minst voorkomende oestrogeen. Komt na de menopauze in verhouding meer voor.
Evaporisatie	Verdamping. Één van de vormen van warmteafgifte door het menselijk lichaam. Zie ook: conductie, convectie, radiatie en respiratie.
Evidence based	Methode waarbij wordt gestreefd naar "het gewetensvol, expliciet en oordeelkundig gebruik van het huidige beste bewijsmateriaal" . Evidence-based wil niet zeggen dat er voor alle geneeskundige interventies sprake moet zijn van harde bewijzen, maar wel dat de beschikbare evidence systematisch is

WOORDENLIJST

AMV

	geselecteerd en op gestructureerde wijze is gewogen en gebruikt.
Exacerbatie	Crash. Vrij plotselinge verergering van een ziekte of één of meer van de verschijnselen ervan (b.v. huiduitslag, koorts e.d.).
Exantheem	Huiduitslag. Onduidelijk begrensd erytheem met oneffenheden, m.n. maculae of papulae (maculopapuleus exantheem). E=rash. In de regel na een paar dagen verdwenen.
Exciteren	Prikkelen; de geleidbaarheid van het membraan van een zenuwcel voor Na-ionen verhogen of stimuleren.
Excoriatie	Schaafwond.
Exocrien	Met uitwendige afscheiding, d.w.z. buiten de bloedstroom. M.b.t. de afgifte via een afvoerbuïs.
Exogeen	Van buitenaf.
Exorotatie	Buitenwaartse draaibeweging.
Expiratie	Uitademing.
Exposure & Environmental control	Verwijder alle kleding en houd de patiënt warm.
Extensie	Strekking; strekken.
Externus	Uitwendig. Tegenovergestelde van internus.
Extracellulair	Buiten de cellen.
Extrasystole	Overslaan van het hart. Ontijdige samentrekking van het hart.
F	Ezelsbruggetje dat staat voor: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Full set of vital signs (volledige serie van warden van de vitale functies: AH, P, RR, AVPU) ▪ Focused adjuncts (toegepaste hulpmiddelen in en aan het lichaam) ▪ Family presence (mogelijk maken dat familie bij patiënt kan)
Faeces	Drekstoffen; ontlasting; uitwerpselen. Combinatie van bacterieën, darmslijm en onverteerbare voedselresten die als poep via de anus het lichaam verlaat.
Fagocyt	Cel die in staat is tot fagocytose van lichaamsvreemde deeltjes, die worden geabsorbeerd uit bloed en lymfe. Belangrijke functie bij de verdediging van het lichaam (afweer).
Falanx (falanges)	Vinger- of teenkootje. Onderscheiden in distale, mediale en proximale falanges.
Farmacodynamiek	Metten van het effect van een geneesmiddel. Hiermee kan een dosering en/of toedieningsschema worden vastgesteld.
Farmacokinetiek	Metten van de werkzaamheid van een geneesmiddel. Hierbij worden de snelheid van verwerking (halfwaardetijd), opname en uitscheiding van het geneesmiddel door het lichaam onderzocht.
Farmacon	Geneesmiddel. Iedere stof of samenstelling van stoffen welke in- of uitwendig in een bepaalde dosering wordt toegediend om een ziekte toestand te behandelen, verzachten of voorkomen 36i om een diagnose te

WOORDENLIJST

AMV

	stellen 37i om het functioneren van het lichaam naar eigen behoefte te veranderen.
Farynx	Keel(gat), slokdarmhoofd, strot. Deel van het maagdarmkanaal dat direct na de mond het begin van de slokdarm vormt.
Fascia	Fascie. Evenals ligamenten en pezen een bijzonder bindweefselachtig vlies. Geeft rond beenderen en spieren bescherming en ondersteuning. Peesvlies bedekt de spier en laat beweging van de huid eromheen toe.
Fasciculatie	Kleine spiertrekking. Ontstaat t.g.v. een spontane actiepotentiaal. De spiersamentrekking veroorzaakt géén beweging in het gewricht dat door de spier wordt bewogen.
Fasciotomie	Bij compartimentsyndroom: met een schaar klieven van de fascia van het laterale spiercompartiment, waardoor de druk wordt verlicht. Profylactisch bij zeer diepe brandwonden, juist ter voorkoming van compartimentsyndroom.
FAST-test	<p>Face Arm Speech Time. Snelle test om een hersenbloeding bij iemand te herkennen:</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;"> <p>Face</p> <p><small>Face Vraag de persoon om te lachen of de tanden te laten zien. Let op of de mond scheef staat en een mondhoek naar beneden hangt.</small></p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Arm</p> <p><small>Arm Vraag de persoon om beide armen tegelijkertijd horizontaal naar voren te strekken en de binnenzijde van de handen naar boven te draaien. Let op of een arm wegzakt of rondzwal</small></p> </div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 10px;"> <div style="text-align: center;"> <p>Speech</p> <p><small>Speech Vraag aan de persoon of aan de familieleden of er veranderingen zijn in het spreken (onduidelijk spreken of niet meer uit de woorden kunnen komen).</small></p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Time</p> <p><small>Time Stel vast hoe laat de klachten bij de perso zijn begonnen. Dit is van belang voor de behandeling. Bel direct huisarts of 112.</small></p> </div> </div>
Febris	Koorts. Normale, fysiologische reactie op het binnendringen van micro-organismen die pyrogenen afscheiden, dan wel het gevolg van allergische reactie, auto-immuunziekte of kanker. Rectaal gemeten kerntemperatuur boven 38° Celsius (Fahrenheit 100,4).
Febris e causa ignota	Koorts zonder verklaarbare oorzaak, dan wel koorts waarvan de oorzaak onbekend blijft. Afgekort: febris ECI.
Femoralis	M.b.t. het bovenbeen.
Femur	Dijbeen; bovenbeen. Langste, grootste en sterkste bot van het menselijk lichaam.
Fenestra ovalis	Ovale venster. Membraan dat de auris media scheidt van de auris interna. De stapes geeft het opgevangen geluid als mechanische trillingen door aan het ovale

WOORDENLIJST

AMV

	venster.
Fentanyl lolly 400 mcg (0,4 mg)	<p>Orale transmucosale fentanylcitraat (OTFC).</p> <p>Opioïde analgeticum dat 100 maal zo krachtig is als morfine. Applicator wordt in de mond gebracht, waarna bij oromucosale toediening 25% wordt geabsorbeerd door het wangslimvlies. Werkingsduur 2 à 3 uur bij gebruik gedurende 15 minuten. Zuigen vermindert de werking. Met typische opioïde-gerelateerde bijwerkingen: nausea, somnolentie (slaperigheid) en vertigo. Civiel o.a. gebruikt tegen doorbraakpijn bij kanker en om kinderen voor een operatie te voorzien van een krachtige pijnstiller.</p>
Fertiel	Vruchtbaar.
FEV	Ook: FEV1. Geforceerde expiratoire volume in de eerste seconde. Volume dat in de eerste seconde kan worden uitgedemd tijdens een geforceerde uitademingsmanoeuvre begonnen vanaf het niveau van de totale longcapaciteit.
FFFF	Fight, flight, fright and freeze.
Fibreus	Bindweefselachtig.
Fibrilleren	Zeer snel en ongecontroleerd samentrekken van hartspiervezels. Kan bij zowel atria als ventriculi.
Fibrine	Eiwit dat een rol speelt in de bloedstolling. Vormt samen met trombocyten de eerste dichting van een te genezen wond: fibrine vormt op de wondplaats een netwerk van draden, waarin de trombocyten stollen.
Fibrinogeen	Groot stollingseiwit, aangemaakt door de lever, dat normaliter in bloedplasma is opgelost. Dankzij o.a. trombine omgezet in fibrine.
Fibrocartilagineus gewricht	Gewricht dat de kenmerken van kraakbeen en ligamenten verenigd, zoals de discus intervertebralis en de symphysis pubica.
Fibrose	Woekering van bindweefsel in een orgaan, m.n. hart, lever en longen.
Fibula	Kuitbeen. Kleinste van de twee beenderen in het onderbeen.
Fight, flight, fright and freeze	FFFF. Sympathisch beschermingsmechanisme. Vechten, vluchten, angst en freeze. Oorzaak: verhoogde afscheiding van adrenaline. Gevolgen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ bronchodilatatie ▪ hypertensie ▪ mydriasis ▪ tachycardie ▪ transpiratie ▪ vasoconstrictie
Filtratie	Scheiding van een vaste stof en een vloeistof door een semipermeabele wand die alleen vloeistoffen doorlaat.
Fimosis	Phimosis.

WOORDENLIJST

AMV

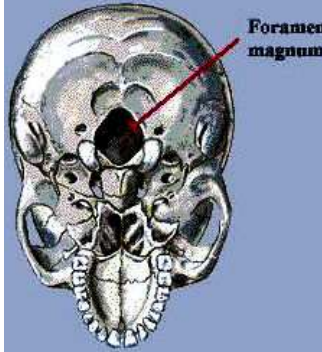
FiO₂	Zuurstofconcentratie. Fractie ingeademde zuurstof van het totaal ingeademde gasmengsel. Afhankelijk van: <ul style="list-style-type: none"> ▪ de per masker en/of zak aangeboden zuurstofflow in liters per minuut ▪ het aanwezige zuurstofreservoir ▪ het ademhalingspatroon (dat bepaald of de dode ruimte gevuld is)
First responder	Geëigende zorg door artsen en verpleegkundigen.
First-pass-effect	Eerste leverpassage: wanneer een geneesmiddel voor het eerst door de lever gaat. Hierdoor wordt de werking van de farmacologisch actieve stof beïnvloed. Doordat een deel van het geneesmiddel wordt afgebroken en de lever zijn metaboliet eraan toevoegt, waardoor de concentratie van de werkzame stof van het geneesmiddel in het bloed daalt. Het first-pass-effect wordt vermeden wanneer een zetpil wordt toegediend: de capillairen in het laatste gedeelte van de darm komen rechtstreeks uit op het veneuze bloedvatstelsel, waardoor het geneesmiddel terechtkomt in de vena cava zonder dat via de vena portae de lever wordt gepasseerd.
Fissura obliqua	Groefje tussen de longkwabben; de rechterlong heeft twee groeven, de linkerlong één.
Fissuur	<ol style="list-style-type: none"> 1. Huidletsel: pijnlijk zweertje. Veroorzaakt een kloofje in de huid. Zie ook: fissura ani. 2. Botletsel: scheur in een bot. Vaak pijnlijk, maar zonder duidelijk zichtbare afwijking.
Fladderthorax	Bij multipale ribfracturen, m.n. als meerdere ribben op meerdere plaatsen gebroken zijn, zijn er ribfragmenten die tegengesteld aan de thoraxexcursies bewegen. Kenmerken: <ul style="list-style-type: none"> ▪ dyspnoe, eventueel cyanose ▪ paradoxale ademhaling (intrekking bij inspiratie aan de aangedane zijde) ▪ tekenen van ribfracturen ▪ versnelde en pijnlijke ademhaling Behandeling: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zuurstof toedienen ▪ gewonde zelf druk laten uitoefenen op losse ribfragment ▪ immobiliseer ribfragment na 2de onderzoek ▪ bestrijd pijn ▪ beadem zonodig
Flatulentie	Winderigheid; gasvorming. Scheten laten.
Flexie	Buigen; buiging.
Flexura hepatica	Flexura dextra. Bocht van het colon, van het colon ascendens naar het colon transversum. Ligt ter hoogte van de hepar.
Flexura lienalis	Flexura sinistra. Bocht van het colon, van het colon transversum naar het colon descendens. Ligt ter hoogte van de lien.
Fluor albus	Witte vloed. Waterige tot witte afscheiding uit de vagina.
Fluor vaginalis	Niet-bloederige vaginale afscheiding die volgens de

WOORDENLIJST

AMV

	patiënte afwijkt van wat voor haar gebruikelijk is m.b.t. geur, hoeveelheid of kleur. Soms gepaard met irritatie of jeuk in of rond de vagina.
Flush	Blozen.
Foetor ex ore	Halitosis.
Folliculitis	Oppervlakkige ontsteking van de haarfollikel.
Folliculitis	Ontsteking van een follikel (haarzakje).
Follikel	Geheel van eicel en omringende cellagen die de eicel van voeding voorzien. Na de ovulatie is dit het corpus luteum, dat een hoofdrol speelt bij de hormoonproductie die uiteindelijk de innesteling van het embryo in het endometrium mogelijk maakt.
Fontanel	Opening tussen de schedelbeenderen.
Fontanel, bomberende	Bovenop het hoofd van een baby zit de grote fontanel, in de vorm van een vlieger. Het is een gat tussen schedelbotten dat bedekt is met huid. De huid op de grote fontanel staat bol. Vaak is dit het geval bij verhoogde schedeldruk, hetzij tijdelijk (huilen, kauwen, persen), hetzij continu (infectie, bloeding in schedel).
Fontanel, ingezonken	Bovenop het hoofd van een baby zit de grote fontanel, in de vorm van een vlieger. Het is een gat tussen schedelbotten dat bedekt is met huid. De huid op de grote fontanel ligt dieper. Vaak is dit een teken van dehydratie (uitdroging).
Foramen magnum	Achterhoofds gat. Gat in het midden van de schedelbasis in het os occipitale. Hierdoor verlaat het medulla spinalis het cranium en loopt verder in het ruggenmergkanaal in de wervelkolom. <div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="margin-left: 10px;"> <p>Foramen magnum</p> </div> </div>
Foramen venae cavae	Spleet in het peesblad van het diafragma, waar de vena cava inferior doorheen loopt. Door het peesblad kan de spleet niet dichtgaan bij het samentrekken van het diafragma. Één van de drie openingen.
Formatio reticularis	Reticulaire (netvormige) formatie (vorm). Netwerk van onderling nauw verbonden neuronen, voor het grootste deel gelegen in de truncus cerebri, dat verantwoordelijk is voor regulatie en instandhouding van de arousal.
Fotodermatose	Blootstelling aan zonlicht.
Fotofobie	Lichtschuwheid.
Fotosensibilisatie	Overgevoeligheid voor licht.
Fototherapie	Ononderbroken lichtbehandeling gedurende één of meer dagen die wordt ingezet bij baby's met

WOORDENLIJST

AMV

	hyperbilirubinemie. Bilirubine wordt in de huid onder invloed van blauw UV-licht omgezet en dan via de ontlasting en urine uitgescheiden.								
Fovea centralis	Gele vlek.								
Fractuur	<p>Botbreuk, uiteenlopend van een scheurtje in het bot tot een volledige verbrijzeling. In alle gevallen zijn de symptomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ abnormale beweeglijkheid, waardoor normale mobiliteit niet meer mogelijk is ▪ crepitaties ▪ oedeem (door hematoomvorming bij de breuk) ▪ pijn ▪ standverandering van het lichaamsdeel (gebogen, gedraaid) 								
Fractuur, gecompliceerd	Open botbreuk.								
Fractuur, ongecompliceerd	Gesloten botbreuk.								
Frons	Voorhoofd.								
Frontaal	M.b.t. de voorkant van het lichaam of een orgaan. Het frontale vlak verdeelt het lichaam in een voor- en achterkant, resp. ventraal en dorsaal gedeelte. Zie ook sagittaal en transversaal.								
FROST	<p>Ezelsbruggetje dat door CLS'ers wordt gebruikt om vast te stellen/uit te sluiten of een borstonderzoek nodig is:</p> <table border="0"> <tr> <td>F Frequentie van de ademhaling</td> <td>Snelle (tachypneu) en oppervlakkige ademhaling.</td> </tr> <tr> <td>O Open wonden</td> <td>In- en uitschotopeningen veroorzaken stoornissen van zowel ademhaling als circulatie.</td> </tr> <tr> <td>S Symmetrisch op- en neergaan van de borstwand</td> <td>Beide borsthelften komen omhoog bij het ademhalen (kijken – voelen – luisteren). Bij problemen met in- en/of uitademing (dyspnoe) is de patiënt niet in staat in één ademdeug door te zuchten dan wel tot 10 te tellen.</td> </tr> <tr> <td>T Tekenen van benauwdheid</td> <td></td> </tr> </table>	F Frequentie van de ademhaling	Snelle (tachypneu) en oppervlakkige ademhaling.	O Open wonden	In- en uitschotopeningen veroorzaken stoornissen van zowel ademhaling als circulatie.	S Symmetrisch op- en neergaan van de borstwand	Beide borsthelften komen omhoog bij het ademhalen (kijken – voelen – luisteren). Bij problemen met in- en/of uitademing (dyspnoe) is de patiënt niet in staat in één ademdeug door te zuchten dan wel tot 10 te tellen.	T Tekenen van benauwdheid	
F Frequentie van de ademhaling	Snelle (tachypneu) en oppervlakkige ademhaling.								
O Open wonden	In- en uitschotopeningen veroorzaken stoornissen van zowel ademhaling als circulatie.								
S Symmetrisch op- en neergaan van de borstwand	Beide borsthelften komen omhoog bij het ademhalen (kijken – voelen – luisteren). Bij problemen met in- en/of uitademing (dyspnoe) is de patiënt niet in staat in één ademdeug door te zuchten dan wel tot 10 te tellen.								
T Tekenen van benauwdheid									
Frostbite	Derdegraads lokale bevrieking van de huid; ernstiger dan frostnip.								
Frostnip	Derdegraads lokale bevrieking van de huid; minder ernstig dan frostbite.								
Frozen shoulder	Periarthritis humeroscapularis (PHS). Pijn en immobilisatie van de schouder door een ontsteking van het gewrichtskapsel zonder afwijkingen in het schoudergewricht.								
FSH	Follikel-stimulerend hormoon. Zorgt voor de ontwikkeling van de follikels in de eierstokken. Zorgt voor de rijping van de eicellen. Stimuleert ook de vorming van zaadcellen.								
FSME	Früh Sommer Meningo Encefalitis; tekenencefalitis; virale infectie van de hersenen. Verspreid door teken.								
FSME	Frühsommer Meningo Encephalitis. Vorm van tekenencephalitis: virale hersenvliesontsteking die wordt overgebracht door een tekenbeet. ± 2 weken na de beet kan een periode ontstaan met koorts gevolgd door herstel. Enige tijd later kan er weer								

WOORDENLIJST

AMV

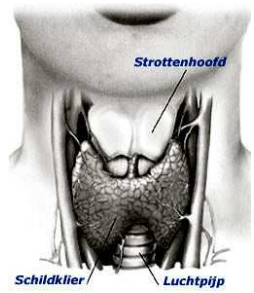
	koorts ontstaan gecombineerd met neurologische verschijnselen. Immunisatie met het vaccin is FSME-Immun Inject (Baxter) vindt plaats door 3 vaccinaties. In principe worden de eerste 2 doses in de winter gegeven; de tweede dosis volgt 14 dagen tot 3 maanden na de eerste. De derde dosis volgt 9 tot 12 maanden na de tweede. De beschermingsduur is 3 jaar.
Functio laesa	Gestoorde functie; functieverlies. Gevolg van dolor en tumor. In de 19 ^{de} eeuw als vijfde (klassiek) ontstekingsverschijnsel toegevoegd door de Duitse arts Rudolf Virchow.
Funiculus spermaticus	Zaadstreng. Bundel structuren waarmee de testis met de rest van het lichaam is verbonden is. Bestaat uit: <ul style="list-style-type: none"> ▪ arteria testicularis ▪ bindweefselvezels ▪ ductus deferens ▪ lymfevaten ▪ musculus cremaster ▪ ramus genitalis nervus genitofemoralis ▪ venen in een plexus
Furosemide	Lasix®. Lis-diureticum. Bevordert de water- en zouthuisuitscheiding via de urine; overtollig vocht wordt snel afgevoerd waardoor de RR verlaagt. Oplossing voor injectie: 20 mg/2 ml of 40 mg/4 ml. Toegepast bij: <ul style="list-style-type: none"> ▪ acute hypercalciëmie (plotseling te veel calcium in het bloed) ▪ hypertensie, waarbij de bloeddruk licht of matig verhoogd is ▪ longoedeem ▪ oedeem (vochtophoping in het weefsel) als gevolg van hart-, lever- of nieraandoeningen ▪ ondersteuning van diurese (gedwongen afscheiding van urine)
Furunculus	Furunkel; steenpuist. Diepe folliculitis met centrale necrose.
FVC	Geforceerde (expiratoire) vitale capaciteit. Volumeverandering van de long tussen een maximale inspiratie en een maximale expiratie. Verricht tijdens een maximaal snelle expiratie na een maximaal diepe inspiratie, waarbij de maximaal diepe inspiratie niet met maximale snelheid hoeft te worden uitgevoerd.
G	Give comfort measures. Pijnmanagement.
Gal	Geelgroenige lichaamsvloeistof die wordt uitgescheiden door de hepar en, in verdikte toestand, opgeslagen in de vessica fellea. Bestaat onder andere uit bilirubine, cholesterol, galzouten en water.
Ganglion	Peesknoop. Omkapselde holte die gevuld is met geelachtige glijstof, ontstaan door een zwelling in gewrichtskapsel of peesschede. M.n. aan de pols, meestal aan de dorsale zijde.
Gangreen	Koudvuur. Afsterving van weefsel met daaropvolgende bacteriële verrotting of ontbinding, m.n. door falende circulatie (arteriosclerose, brandwonden, crush, diabetes)

WOORDENLIJST

AMV

<p>Gaster</p>	 <p>Maag, ventriculus. Orgaan dat een hoofdrol vervult bij de digestie van voedsel. Hierin bevinden zich maagsap (zoutzuur), intrinsic factor en lipase.</p>
<p>Gastro-oesofagale reflux</p>	<p>Terugvloeien van gal en maagzuur in de oesofagus, die ontstoken raakt.</p>
<p>Gastroscopie</p>	<p>Kijken in maag.</p>
<p>Geneesmiddel, generiek</p>	<p>Geneesmiddel dat goedkoper is maar dezelfde waarde heeft. Als het organieke merk (spécialité) het patent heeft verloren om als enige het geneesmiddel te produceren, wordt een generiek geneesmiddel als goedkoper alternatief in de handel gebracht.</p>
<p>Genua valga</p>	<p>X-benen.</p>
<p>Genua vara</p>	<p>O-benen.</p>
<p>Gingiva</p>	<p>Tandvlees.</p>
<p>Glandula lacrimalis</p>	<p>Traanklier. Kliertje onder het bovenste ooglid.</p>
<p>Glandula lacrimalis</p>	<p>Traanklier; voert traanvocht aan, zodat het oog vochtig blijft. Ligging: lateraal superior van het oog. Zie ook ductus lacrimalis.</p>
<p>Glandula parotis</p>	<p>Oorspeekselklier. Eén van de drie speekselklieren aan beide zijden. Gelegen ter hoogte van de tweede molaar.</p>
<p>Glandula pinealis</p>	<p>Epifyse.</p>
<p>Glandula sublingualis</p>	<p>Ondertongspeekselklier. Eén van de drie speekselklieren aan beide zijden.</p>
<p>Glandula submaxillaris</p>	<p>Onderkaakspeekselklier. Eén van de drie speekselklieren aan beide zijden.</p>
<p>Glandula thyreoïdea</p>	 <p>Schildklier. Endocriene klier die aan de hals de trachea hoefijzervormig omvat. Congenitaal gebrek aan functie veroorzaakt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cretinisme - hyperfunctie (leidt tot ziekte van Basedow) - hypofunctie (leidt tot myxoedeem)
<p>Glans penis</p>	<p>Eikel.</p>
<p>Glaucoom</p>	<p>Oogaandoening waarbij de oogbol druk te hoog is.</p>

WOORDENLIJST

AMV

Glomerulus	Kluwen van capillairen, afkomstig uit de arteria renalis, omgeven door het kapsel van Bowman in de nefronen van de nieren. Speelt een rol in de ultrafiltratie.
Glottis	Tong.
Glucagon	Verhoogt het bloedglucose. Natuurlijk hormoon, geproduceerd in de eilandjes van Langerhans van de pancreas. Bij diabetes mellitus ter voorkoming van een hypoglycemie. Tegengesteld aan de werking van insuline.
Gobletcel	Bekervormige epitheelcel in de luchtwegen en het maagdarmkanaal. Produceert in de darmen slijm om het epitheel te beschermen tegen zelfvertering door de spijsverteringssappen én smering ter voortgang van de faeces. Produceert in de luchtwegen slijm ter voorkoming van uitdroging.
Gonococ	Bacterie <i>Neisseria gonorrhoeae</i> . Verwekker van gonorrhoea.
Gonorrhoe	Infectie met bacterie <i>Neisseria gonorrhoea</i> . SOA. De overdracht vindt plaats via onbeschermd seks (vaginaal, oraal, of oro-anaal) en via moeder op kind tijdens de bevalling. Incubatieperiode: 2 à 14 dagen. Kan o.a. leiden tot urethritis (man), cervicitis en/of urethritis (vrouw).
Gootsteengeruis	Pathologisch (obstructief) geluid dat bij een ileus d.m.v. auscultatie van de darmen wordt waargenomen.
Granulatieweefsel	Korrelig weefsel dat in een wond woekert tijdens het genezingsproces.
Greenstick fractuur	Twijgbreuk. <p>Onvolledige breuk van jong bot, waarbij het bot nog op één plaats vastzit (zoals bij het doorbreken van een jonge boomtak). Geeft een gedeeltelijke barst en buiging van het bot. Komt alleen voor bij kinderen en groeit zeer snel vast.</p>
Grote bekken	Bovenste deel pelvis. Hierin bevindt zich een deel van de darmen.
Gynaecomastie	Borstvorming bij de man.
H	History. Bestaat uit: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pre-hospitale informatie ▪ MIST ▪ Informatie van de patiënt zelf verkregen ▪ Medische voorgeschiedenis Head-to-toe; van top tot teen. Volledig lichamelijk onderzoek, bestaande uit: <ul style="list-style-type: none"> ▪ inspectie ▪ auscultatie

WOORDENLIJST

AMV

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ palpatie ▪ percussie
H	Waterstof.
H₂CO₃	Kooldioxide wanneer het is opgelost in water.
H₂O	Water. Lichaam bestaat voor 65% uit water.
Haemacel®	Colloidale infuusvloeistof, behorende tot de gelatines (polygeline). Heeft een volumetoevoegend effect, verbetert de microcirculatie (ook in de cellen) en zorgt zo o.a. voor bloeddrukverbetering. Op geleide van P en RR toedienen bij hypovolemische shock, maximaal 2 liter i.v.m. overvulling.
Haematemesis	Bloedbraken; het uitgebrakte bloed heeft door de inwerking van het maagsap een bruinachtige kleur.
Halazone	Desinfectans voor drinkwater. C ₇ H ₅ Cl ₂ NO ₄ S.
Haldol®	Haloperidol.
Halitosis	Slechte adem.
Hallucinatie	Waarneming van iets wat er niet is. Uiting van een ziekte waarbij mensen zintuiglijke waarnemingen ervaren waarbij in werkelijkheid de zintuigen (horen, zien, proeven, ruiken en voelen) niet worden geprikkeld.
Haloperidol	Haldol®. Klassiek antipsychoticum. Zorgt voor afname van hevige onrust, psychose, nausea en bepaalde tremors. Ter behandeling van: <ul style="list-style-type: none"> ▪ indien andere middelen falen of gecontra-indiceerd zijn. ▪ kortdurende behandeling van misselijkheid en braken veroorzaakt door matige prikkeling ▪ manie; ▪ psychosen; ▪ symptomatische behandeling van ernstige vormen van opwinding en onrust; ▪ tics en choreatische bewegingen; Bij overdosering: maagspoeling, daarna toediening actieve kool en natriumsulfaat (laxans).
Hartfalen	Klinisch syndroom door verminderde pompfunctie van het hart. Belangrijkste verschijnselen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ dyspnoe/moeheid bij normale/geringe inspanning of in rust ▪ oedeem
Hartminuutvolume	HMV. Cardiac output. Slagvolume vermenigvuldigd met hartfrequentie. 120 ml per slag vermenigvuldigd met 130 slagen per minuut betekent een HMV van 15.500 ml per minuut, d.w.z. 15½ liter.
Harttamponade	Hemopericard. Hart kan zich door de aanwezigheid van vloeistof (bloed, vocht) in het hartzakje niet meer volzuigen met bloed in de diastole. Pompfunctie neemt af. In de regel t.g.v. penetrerend cardiaal letsel. Kenmerken: <ul style="list-style-type: none"> ▪ diepe shock die niet reageert op infusiotherapie ▪ harttonen zijn niet te ausculteren ▪ opgezette halsvenen (door verhoogde centraal veneuze druk) ▪ paradoxale pols (minder goed voelen van de pols bij inspiratie) Behandeling: pericardpunctie.

WOORDENLIJST

AMV

Hb	Hemoglobine. Beter: de-oxy-hemoglobine. Zuurstof dat niet gebonden is aan hemoglobine.
HbO₂	Oxyhemoglobine.
HbO₂	Oxyhemoglobine.
HbO²	Oxy-hemoglobine. Zuurstof dat gebonden is aan hemoglobine.
HCl	Zoutzuur.
HCO₃	Bicarbonaat. Base. Negatief geladen ion, ook wel elektrolyt genoemd. Bicarbonaat stelt het lichaam mede in staat de zuurgraad van het bloed (zuur-baseevenwicht) in stand te houden. Zorgt, samen met de elektrolyten chloride, kalium en natrium, voor de elektrische neutraliteit van cellen. Aanmaak en uitscheiding door de pancreas. Terugresorptie via de nier (bij acidose). Overschot aan bicarbonaat bij alkalose.
HCO₃	Bicarbonaat.
HDL	High density lipoproteïn.
Heat stroke	Hitteberoerte. T boven 41° Celsius (Fahrenheit 105,8). Lichaam is niet meer in staat voldoende warmte te verliezen. Oorzaken o.a. zonnesteek, intracraniale infecties, hevige inspanning in een warme omgeving e.a.
Helicobacter pylori	Pathogene bacterie die in het mucus van de maag voorkomt; is soms betrokken bij het ontstaan van maagpijn, zweren in duodenum of gaster, maagslijmvliesontstekingen en zelfs maagkanker.
HELLP-syndroom	Uitingsvormen van zwangerschapsvergiftiging (toxicose). Het acroniem HELLP staat voor: H Hemolysis; bloedafbraak (afbraak erythrocyten) EL Elevated Liver enzymes; verhoogde leverenzymen met leverfunctiestoornissen LP Low Platelet count; tekort aan trombocyten (gestoorde bloedstolling)
HELP-houding	 <p>Heat Escape Lessening Posture. Houding die bescherming biedt tegen hypothermie bij drenkelingen in koud water.</p>
Hematocriet	Ht. Ook genaamd: PCV. Volumepercentage erythrocyten van het totale bloedvolume. Verhouding tussen erythrocyten en totaal bloedvolume. Referentiewaarden volwassenen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ mannen: 39,6 tot 49,2% ▪ vrouwen: 36,4 tot 43,9%
Hematoom	Blauwe plek; bloeditstorting. Subcutane of intramusculaire zwelling veroorzaakt door een

WOORDENLIJST

AMV

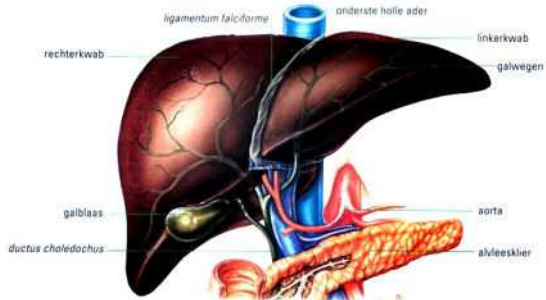
	hoeveelheid uitgestort bloed.
Hematurie	Bloedwateren; bloed in de urine. Al dan niet in combinatie met symptomen als (flank)pijn of mictieklachten.
HemCon	<p>Hemostatisch verband.</p> <p>Gemaakt van chitosan uit schalen van garnalen, krabben, kreeften en mosselen. Kenmerk: aanwezigheid van polysacchariden (lange ketens van suiker die met elkaar verbonden zijn). Stopt bloedingen: chitosan heeft een positieve lading, erythrocyten een negatieve. Daarbij trekken de bloedcellen een soort waslaag over de bloeding. Produceert geen warmte en kan gemakkelijk verwijderd worden met water of NaCl.</p>
Hemiplegie	Halfzijdige verlamming.
Hemisfeer	Hersenhelft.
Hemochromatose	Ijzernerslag. Ziekte van Trousseau. Abnormale stapeling van ijzer door onvoldoende uitscheiding van ijzer, waarbij de aangedane weefsels blijvend worden beschadigd. Kenmerkend is valse huidskleur.
Hemodilutie	Synoniem: bloedverduunning. Vergroting van het vloeistofpercentage in het bloed, waardoor zich relatief minder erythrocyten in het bloed bevinden. Vindt plaats bij overmatige infusie met plasmavervangingsmiddelen (elektrolytoplossingen), waarbij de hoeveelheid plasma toeneemt. Met opzet uitgevoerd bij operaties waarvan bekend is dat er veel bloed verloren zal gaan. Een lagere concentratie van erythrocyten gaat niet gepaard met een daling van het zuurstoftransport, omdat het bloed hierdoor ook minder stroperig wordt en gemakkelijker door het lichaam kan worden rondgepompt. Tot een verdunning van $\pm 24\%$ blijft het zuurstoftransport per saldo op een gelijk niveau; bij een nog lagere concentratie van erythrocyten daalt de zuurstofcapaciteit van het bloed.
Hemoglobine	Rode bloedkleurstof. IJzerhoudend zuurstofbindend macromolecule in een erythrocyten dat zuurstof transporteert. Bij een (te) laag hemoglobinegehalte transporteert het bloed te weinig zuurstof naar de

WOORDENLIJST

AMV

	organen en weefsels.
Hemopericard	Harttamponade. Bloeduitstorting na een bloeding in het pericard.
Hemoptoe	Ophoesten van bloed uit de tractus respiratorius. Karakteristiek is hoesten en opgeven van helder rood en soms schuimend bloed. Verstikking is grootste bedreiging.
Hemorroiden	Aambeien. Zichtbare verwijdingen van venen in het anale gebied, die vaak gepaard gaan met helderrood bloedverlies. Zien eruit als uitgezakte zwellichamen. Bevinden zich aan de binnenkant van de anus; wanneer de zwellichamen tegen elkaar aanliggen, wordt de anus lekdicht afgesloten.
Hemostaticum	Middel dat de bloedstolling bevordert.
Henle, lis van	U-vormige bocht in een tubulus renalis.
Hepar	<p>Lever.</p> <p>Orgaan dat een hoofdrol speelt bij het metabolisme, gelegen rechtsboven in het abdomen. Beveiligd door de onderste ribben van de borstkas. Bloed met de uit de darmen opgenomen voedingsstoffen komt via de vena portae in de lever. Gezuiverd bloed komt via de vena cava inferior in het hart; gifstoffen worden, in de gal, afgevoerd naar het duodenum of opgeslagen in vesica fellea. Functies:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ afbreken van eigen hormonen ▪ eiwitten produceren van afgebroken aminozuren ▪ gifstoffen binden of omzetten ▪ omzetten van glucose in glycogeen ▪ omzetten van glycogeen in glucose ▪ stapelen van vitamine B, C en E ▪ vorming van vitamine A uit carotine
Heparine	Middel dat de vorming van trombi tegengaat, b.v. bij trombose en longembolie. Natuurlijke stof die in de hepar wordt aangemaakt.
Hepatobiliair	M.b.t. lever en gal.
Hepatocyt	Levercel.
Hepatomegalie	Vergroting van de lever.
Hernia cicatricalis	Littekenbreuk.
Hernia femoralis	Dijbeenbreuk.
Hernia inguinalis	Liesbreuk. Vorm van een buikwandbreuk (evenals navelbreuk). Uitstulping van het buikvlies door een zwakke plek of opening in de buikwand in de liesstreek, al dan niet zichtbaar als een permanente

WOORDENLIJST

AMV

	bobbel, waardoor buikorganen kunnen uitpuilen.
Hernia inguinalis	Liesbreuk.
Hernia nuclei pulposi	Uitstulping van de tussenwervelschijf. Symptomen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ caudasyndroom: dubbelzijdig uitstralende pijn langs achterzijde benen (door ruptuur van de hernia of een mediane hernia) ▪ gevoelsstoornis rond de anus en aan de billen en achterzijde bovenbeen ▪ uitstralende pijn tot in de voet ▪ verergering bij hoesten, niezen, persen
Hernia umbilicalis	Navelbreuk. Vorm van een buikwandbreuk (evenals liesbreuk). Uitstulping van het buikvlies door een zwakke plek of opening in de buikwand van de navelstreek, al dan niet zichtbaar als een permanente bobbel, waardoor buikorganen kunnen uitpuilen.
Hernia umbilicalis	Navelbreuk.
Herpes labialis	Koortslip; orolabiale herpes. Infectie van de huid met het herpes simplex virus 1 (HSV-1) op of in de buurt van de lippen. Brandt, jeukt of doet pijn. Behandelen met het antivirale middel aciclovir (Zovirax®), zinkoxide of zinksulfaat. ± 20% van de mensen heeft last van recidiverende koortslip (door koorts, menstruatie, stress, vermoeidheid of zonlicht).
Herpes simplex	Koortsuitslag. Acute eruptie van snel indrogende blaasjes t.g.v. het herpes simplex virus. Vooral bij mond, neus of genitalia, na koorts, zonnebad e.d.
Herpes simplex keratitis	Ontsteking van de cornea t.g.v. type I van het herpes simplex-virus.
Herpes zoster	Gordelroos. Infectie door Varicella zoster-virus (dat ook waterpokken veroorzaakt), m.n. bij ouderen, die wordt gekenmerkt door: <ul style="list-style-type: none"> ▪ groepsgewijze blaasjes ▪ pijn ▪ roodheid ▪ symptomen beperkt tot een helft van het lichaam
Hespan®	Plasma-expander/ hetastarch oplossing (6% hydroxyl-ethyl-starch). T.b.v. infusetherapie bij hemorrhagische shock i.c.m. gestelpt uitwendig bloedverlies. Toedienen per 500 ml; controle pols na elke 250 ml ingelopen infuusvloeistof; maximaal 1.000 ml toedienen. Zuigt vloeistof in de intravasculaire ruimte: een infusie van 500 ml geeft een toename van het intravasculaire volume tot 800 ml. Effect houdt minimaal 8 uur aan.
HET	Hoog Energetisch Trauma.
HFO	Hoog Frequente Oscillatie. Ook: HFB (Hoog Frequente Beademing). Beademingstechniek waarmee in een veel hogere frequentie het luchtzuurstofmengsel in de longen wordt geblazen, zonder dat er sprake is van hoge pieken en dalen. De druk is hierbij constanter én gemiddeld lager dan bij conventionele beademing. De alveoli worden opgehouden d.m.v. frequente trillingen. Hiermee wordt het risico op chronische longziekte verminderd.

WOORDENLIJST

AMV

HHb	Desoxyhemoglobine. Bevat geen zuurstof.
Hiatus aorticus	Spleet in het peesblad van het diafragma, waar de aorta doorheen loopt. Door het peesblad kan de spleet niet dichtgaan bij het samentrekken van het diafragma. Één van de drie openingen.
Hiatus oesophageus	Spleet in de spieren van het diafragma, waar de oesofagus doorheen loopt. Één van de drie openingen. Dorsaal en ventraal van de oesofagus lopen trunci van de nervus vagus.
Hibisol^o	Middel met bactericide werking dat is bedoeld voor (pre-operatieve) handdesinfectie en desinfectie van het operatiegebied. Bevat 0,5% chloorhexidine-digluconaat in 60% isopropyl-alcohol. Mag niet in aanraking komen met oren en ogen.
High density lipoproteïn	Voert het teveel aan cholesterol af naar de lever, waarna het in de darmen terechtkomt en via de faeces wordt uitgescheiden.
Hippocrates	Griekse arts (460-377 BC). Koppelde de genees- en heelkunde los van de natuurfilosofie; wordt mede daarom beschouwd als grondlegger van de geneeskunde. In zijn geschriften wordt voor het eerst geopperd dat ziekten natuurlijke oorzaken hebben. De morele ambtseed van artsen, de Eed van Hippocrates is, hoewel nu afwijkend van de door hem ingevoerde formule, van hem afkomstig.
His, bundel van	Hartspiercellen die zich van de sinusknoop door het septum cordis van de boezems naar de kamers begeeft en zich daar in de wanden vertakt. Genoemd naar de Zwitserse cardioloog Willem His Jr. (1863-1934).
Histamine	Biochemische stof die in alle weefsels voorkomt. Bij een teveel aan histamine (door voedselinname, beet of steek van een insect, stress) kan een vergiftigende afweerreactie optreden: hyperreactie (allergie). Er vindt lokaal of systemisch vasodilatatie plaats, jeuk en/of oedeem. Antihistaminica blokkeren de werking van histamine, waarmee de symptomen verdwijnen.
Histologie	Weefsel leer. Onderzoek van bouw en functies van de verschillende soorten weefsels.
Hitteberoerte	Heat stroke.
HMV	Hartminuutvolume. Cardiac output.
HNP	Hernia nuclei pulposi.
Homeostase	Neutrale pH (zuurgraad); pH = 7 (bij kamertemperatuur). Dit is dezelfde waarde als van zuiver, gedemineraliseerd water.
Homeotherm	Warmbloedig. De mens behoudt zelfstandig een min of meer constante lichaamstemperatuur.
Hoofdpijn	Soorten: Spanningshoofdpijn Drukkende, knellende, meestal tweezijdige hoofdpijn zonder misselijkheid of braken. Duur:

WOORDENLIJST

AMV

	<p>minuten-dagen. Meestal geen licht- of geluidsovergevoeligheid; pijn is gering/matig; verergert niet bij inspanning.</p> <p>Migraine Herhaalde aanvallen van matige tot heftige, meestal eenzijdige, bonzende hoofdpijn met misselijkheid en/of braken, soms een aura, verergert bij lichamelijke activiteit, overgevoeligheid voor licht en geluid. Aanvalsduur altijd 4-72 uur.</p> <p>Middelengeïnduceerde hoofdpijn Chronische hoofdpijn, meer dan 3 dagen per week, meer dan helft van de tijd, bij gebruik van hoofdpijnmedicatie, specifieke migrainemiddelen of meer dan 5 eenheden coffeïne per dag.</p> <p>Clusterhoofdpijn Aanvalsgewijze, hevig bonzende of stekende, eenzijdige hoofdpijn rondom het oog of temporaal, 15-180 minuten durend, met bewegingsdrang. Treedt op in clusters van enkele weken.</p>
Hoofdpijn, middelengeïnduceerde	Zie hoofdpijn.
Hoofdpijn, postspinale	Hoofdpijn veroorzaakt door een liquorlekkage uit een steekgat in de dura mater.
Hoog Energetisch Trauma	<p>HET. De ATLS-criteria zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> uit auto geslingerd ongeval met dodelijke slachtoffers bevrijding >20 minuten val van grote hoogte bedolven onder puin ongeval waarbij voertuig over de kop is gegaan ongeval met hoge snelheid >65 km/u auto contra fietser of voetganger met snelheid >10 km/u motorongeval met >35 km/u of bestuurder van motor geslingerd <p>Letsels die worden veroorzaakt door absorbering van overmatige energie. Vaak zijn het niet-zichtbare letsels.</p>
Ht	Hematocriet. Zie ook PCV.
Huiduitslag	Veroorzaakt door: <ol style="list-style-type: none"> 1. systemische of lokale infecties 2. allergische reacties 3. dierlijke parasieten
Hulpademhalingspijlen	Middenrif en tussenribpijlen.
Hulpvraag	Zorgvraag.
Humerus	Bovenarm.
Huntington, Ziekte van	Ziekte met als kenmerken onwillekeurige bewegingen en voortschrijdende dementie.
Hydrocefalie	Waterhoofd. Excessieve ophoping van liquor cerebrosinalis in de hersenventrikel.
Hydrocortison	Zalf die ontstekingsremmend en bloedvatvernauwend is. Behoort tot de corticosteroiden. Vermindert pijn, jeuk en roodheid, maar is slechts

WOORDENLIJST

AMV

	symptoombestrijdend.
Hydrops	Waterzucht. Oedeem. Pathogene ophoping van vloeistof in weefsels en/of lichaamsholten, b.v. in de buik (ascites).
Hydrops abdominis	Ascites.
Hyperaemie	Bloedrijkheid. Sanguinisch. Overmatige bloedvulling van een orgaan of lichaamsdeel.
Hyperbilirubinemie	Te hoog bilirubinegehalte van het bloed. Icterus.
Hyperglykemie	Te hoge bloedglucosespiegel; hoger dan 15 tot 20 mmol per liter. Specifieke kenmerken: <ul style="list-style-type: none"> ▪ dorst ▪ droge tong ▪ slaperigheid ▪ vaak urineren ▪ veel eten
Hyperhydrosis	Overactief zweten. Zweetproductie (om het lichaam te koelen) overschrijdt de normale behoefte om warmte af te staan tot 4 à 5 maal de normaalwaarde. M.n. aan handpalmen, oksels of voetzolen dan wel over het gehele lichaam.
Hypermetropie	Verziendheid. Vorm van ametropie. Tegenovergestelde is myopie (bijziendheid).
Hyper-oncotisch	Na infusie is het volume-effect groter dan het toegediende volume. M.n. bij colloïdale infuusvloeistoffen.
Hyperpigmentatie	Toename van de hoeveelheid pigment.
Hyperpneu	Versnelde ademhaling (tachypneu), waarbij i.t.t. een 'gewone' tachypneu, relatief veel CO ₂ wordt geëxpireerd.
Hypertensie	Verhoogde bloeddruk.
Hyperthermie	Wanneer de T te hoog wordt, wil het lichaam de geproduceerde warmte versneld kwijt via de huid door vasodilatatie. Bij onvoldoende effect hiervan, volgt zweetreflex (vocht op de huid kan verdampen dus koelen). Levensbedreigend door: <ul style="list-style-type: none"> ▪ extravasale stolling ▪ leverfalen ▪ necrose van het myocard ▪ nierfalen ▪ pancreatitis ▪ schade aan spiercellen
Hyperventilatie	Snelle, oppervlakkige ademhaling. Baroreceptoren meten een normaal of te laag CO ₂ -gehalte, maar geven het signaal van een te hoog CO ₂ -gehalte. Hierdoor gaat de ademhaling omhoog.
Hypnosis	Slaap.
Hypnoticum	Slaapmiddel.
Hypofyse	Orgaan ter grootte van een erwt. Speelt hoofdrol in hormoonhuishouding. Locatie waar hormonen worden gevormd, zoals FSH en SSH.
Hypoglykemie	Te lage bloedglucosespiegel; lager dan 3 tot 5 mmol per liter. Specifieke kenmerken: <ul style="list-style-type: none"> ▪ beven ▪ bleekheid

WOORDENLIJST

AMV

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ duizeligheid ▪ hoofdpijn ▪ slechte visus ▪ transpireren ▪ wisselend humeur
Hypo-oncotisch	Na infusie is het volume-effect kleiner dan het toegediende volume. M.n. bij kristalloïde infuusvloeistoffen.
Hypopigmentatie	Afname van de hoeveelheid pigment.
Hypotensie	Verlaagde bloeddruk.
Hypotensie, orthostatische	bloeddrukdaling door bijvoorbeeld snel opstaan uit een zittende of liggende houding soms gepaard gaande met duizeligheid
Hypothalamus	Warmteregulatiecentrum van het menselijk lichaam. Biologische thermostaat.
Hypothermie	Wanneer de T te laag wordt, treedt besparing van warmteverlies op door vasoconstrictie. Bij onvoldoende effect hiervan, produceert het lichaam extra warmte door onwillekeurige spieractiviteit, eerst verhoging van de spierspanning. Bij onvoldoende effect hiervan, gaan de spieren ritmisch contraheren (bibberen, klappertanden en rillen). Bij onvoldoende effect – persoon gaat niet meer uit zichzelf bewegen (handenwrijven, stampvoeten) – treedt hypothermie op.
Hypothyreoïdie	Onvermogen van de schildklier om voldoende schildklierhormoon te produceren tgv onvoldoende aanmaak van Thyreotropin-Releasing Hormone (TRH) door de hypothalamus of onvoldoende aanmaak van schildklierstimulerend hormoon (TSH) door de hypofyse.
Hypoventilatie	Tekortschietende ademhaling.
Hypoxemie	Zuurstoftekort in het bloed. Definitie: SpO2 < 95%.
Hypoxie	Zuurstoftekort in de weefsels.
Iatrogeen	Door medisch ingrijpen veroorzaakt.
IBS	Inbewingstelling. Spoedprocedure volgens de BOPZ om een patiënt binnen 24 uur gedwongen op te laten nemen in een psychiatrisch ziekenhuis.
Ibuprofen	NSAID. Pijnstillend, ontstekingsremmend en koortsverlagend. Advil®, Antigrippine®, Brufen®. Niet gebruiken bij: <ul style="list-style-type: none"> ▪ astma en COPD ▪ maagklachten ▪ stollingsproblemen (antistollingsmiddelen en bloedverduuners) Meest gebruikte doseringen: 400 en 600 mg. Maximaal 1.600 mg per etmaal.
Icterus	Geelzucht. Gele verkleuring van huid of oogwit. Komt doordat de galkleurstof zich in het lichaam ophoopt omdat de lever (nog) niet goed werkt. Bij kinderen met een te hoog bilirubinegehalte

WOORDENLIJST

AMV

	(hyperbilirubinemie) én een gelig uiterlijk wordt fotherapie geïndiceerd.
Icterus neonatorum	Gele verkleuring van conjunctivae en huid t.g.v. een hoog bilirubine-gehalte in het bloed bij de pasgeborene.
Idiopathic Respiratory Distress Syndrome	Belangrijkste doodsoorzaak bij te vroeg geboren kinderen: door onrijpheid van de longen blijft er niet, zoals normaal gesproken wel het geval is, een beetje lucht in de longblaasjes achter, waardoor die als het ware dichtklappen. Elke volgende ademhaling vereist veel inspanning, waardoor te weinig zuurstof in het bloed komt. Ademhaling: versneld en zichtbaar zwaar.
Idiopathisch	Van bekende oorzaak.
Ileum	Kronkeldarm. Laatste deel van de dunne darm. Ligt tussen jejunum en coecum. ± 3,5 meter lang.
Ileus	Belemmering van de darmwerking.
Imigran®	Sumatriptan. Antimigrainemiddel. Vernauwt de bloedvaten in de hersenen die bij migraine zijn verwijd. Ook bij clusterhoofdpijn. Werkt na 30 à 60 minuten. Maximaal 3 doses van 50 mg in 24 uur.
Immobilisatie	Onmogelijk maken van beweging.
Immunititeit	In bepaalde mate beschermd tegen invloeden van buiten (ziekte, virussen).
Immuungecompromitteerd	???
Immuunreactie	Afweermechanisme tegen lichaamsvreemde stoffen (bacteriën, virussen).
Imodium®	Loperamide. Remt acute of chronische diarree. Symtoombehandeling.
Impetigo	Krentenbaard; kinderzeer. Huiduitslag met intacte of defecte blaasjes, m.n. rond mond of neus. Oorzaak is de bacterie <i>Stafylococcus aureus</i> en/of <i>Streptococcus pyogenes</i> . Relatief onschuldige maar besmettelijke infectieziekte.
In statu nascendi	In staat van wording.
Incidentie	Aantal nieuwe gevallen van een bepaalde ziekte.
Incisief, centrale	Voortand. Eerste snijtand van het midden uit per kaakkwadrant geteld.
Incisief, laterale	Tweede snijtand van het midden uit per kaakkwadrant geteld.
Incubatietijd	Tijd die verloopt van de besmetting tot het uitbreken van een ziekte.
Incus	Aambeeld. Één van de drie gehoorbeentjes in het middenoor.
Inert	Inactief; traag. Eigenschap om te volharden in de toestand van rust of beweging waarin zij zich bevinden.
Infarcering	Ontstaan van een myocardinfarct.
Infectie	Besmetting met ziektekiemen.
Inferior	Onder; lager. Tegenovergestelde van superior.

WOORDENLIJST

AMV

Influenza	Acute (lage)luchtweginfectie veroorzaakt door het influenzavirus.
Inhalatie-provocatietest	Middel ter diagnostiek van allergie/hyperreactiviteit met een verdacht agens. Bij astma en andere luchtwegstoornissen is het agens histamine of methacholine, dat al dan niet prikkelend werkt op de luchtwegen. In oplopende concentraties wordt het agens ingeademd; na elke concentratieverhoging wordt de longfunctie gemeten; hoe eerder de longen reageren, des te gevoeliger zijn de luchtwegen voor prikkelende stoffen.
Innervatie	Voorzien van zenuwwerking. Aansturing die een zenuw ("nerve") heeft op de verrichting van cellen, klieren, organen, spieren of weefsel.
Insomnia	Slapeloosheid als slaapstoornis. Personen met insomnia kunnen moeilijk in slaap vallen, blijven 's nachts relatief lang wakker of slapen te licht.
Inspiratie	Inademing. Aanzuigen van lucht in de longen door actief middenrif en tussenribspieren samen te trekken.
Insufficiëntie	Onvoldoende werking.
Insuline	Hormoon geproduceerd door de eilandjes van Langerhans in de pancreas; verhoogt de permeabiliteit van celmembranen voor glucose, laat de verbranding van glucose toenemen en verlaagt daarmee het glucosegehalte van het bloed. Tegengesteld aan de werking van glucagon.
Interactie	Wisselwerking. Onderlinge beïnvloeding van geneesmiddelen. Door interactie tussen geneesmiddelen kunnen onvoorziene bijwerkingen optreden.
Intercellulair	Vloeistof tussen de cellen.
Intermitterend	Met onderbrekingen; afwisselend.
Internus	Inwendig. Tegenovergestelde van externus.
Interstitiële ruimte	Ruimte tussen de lichaamscellen.
Interstitium	Weefsels.
Intolerantie	Niet gewend kunnen raken.
Intra-abdominale druk, verhoogde	Buikdruk; druk in de buikholte. Bij aanspannen van de rompsspieren wordt de onderste ribbenboog lateraal gedrongen, waardoor het diafragma benedenwaarts verplaatst. Te meten door lokaal verhoogde zwelling bij toename van de intra-abdominale druk of blaasdrukmeting, m.n. bij verdenking op acute buik. Komt voor bij pulmonale pathologieën (astma, chronisch hoesten, COPD), hernia inguinalis (liesbreuk), hernia femoralis (dijbeenbreuk), hernia cicatricialis (littekenbreuk) of hernia umbilicalis (navelbreuk).
Intra-arterieel	In een slagader.
Intra-articulair	In een gewricht.
Intracardiaal	In het hart.

WOORDENLIJST

AMV

Intracellulair	In de cellen.
Intracraniale druk, verhoogde	<p>Verhoogde ICD of ICP (Intra Cranial Pressure). Drukverhoging in het cranium door een ruimtinnemend proces. Kenmerken:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ anisocorie ▪ bradycardie ▪ daling GCS/EMV met 2 of meer punten ▪ hoofdpijn (bonzend) door tractie aan of druk op de grote vaten en hersenvliezen aan de hersenbasis, die verergert bij acute verhoging van de intracraniale druk (hoesten, niezen en persen, hnp) ▪ hypertensie ▪ hyperventilatie tot daling ademfrequentie ▪ papiloedeem ▪ verwijde pupillen; lichtstijf duidt op het inklemmen van de hersenstam <p>Oorzaken:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ epiduraal hematoom ▪ gasexpansie bij insloten lucht in het cranium (aangezichtsfracturen, penetrerende hoofdverwondingen, schedelfracturen (m.n. schedelbasisfracturen) en verminderde barometrische druk) ▪ hersenbloeding ▪ hersenoedeem ▪ overig stomp hersenletsel ▪ subarachnoidale bloeding ▪ subduraal hematoom
Intracutaan	IC. In de huid.
Intramusculair	IM. In een spier.
Intranasaal	Via de neus.
Intra-ossaal	In een bot, m.n. in het beenmerg.
Intraperitoneaal	Gelegen binnenin het peritoneum. Hierin bevinden zich een aantal spijsverteringsorganen: delen van het colon, dunne darm, gaster, hepar en lien.
Intrathecaal	In de schedel of wervelkolom, m.n. in het ruggenmerg.
Intraveneus	IV. In een ader.
Intubatie	het inbrengen van een buis (tuba, tube) via de mond- of neusholte in de luchtpijp voor b.v. aansluiting op een ademhalingspomp of een narcoseapparaat, of voor het openhouden van de bovenste ademweg
Ion	Positief of negatief geladen deeltje, resp. afhankelijk van een tekort of teveel aan elektronen, m.n. in een waterachtige oplossing.
Ipratropium	Atrovent®, Combivent® of Salbutamol®. Medicatie die per inhalatie wordt toegediend. Heft bij chronisch astma of een een astma-aanval de ademnood op door bronchodilatatie (verwijdering van de luchtwegen).
IRDS	Idiopathic Respiratory Distress Syndrome. Stoornis bij baby's door onrijpheid van de longen. De alveoli slaan dicht omdat niet, zoals gewoonlijk, een klein beetje lucht achterblijft. Hierdoor vereist de volgende ademhaling teveel

WOORDENLIJST

AMV

	inspanning, waardoor er te weinig zuurstof in het bloed komt.
IRDS	Idiopathic Respiratory Distress Syndrome.
Iris	Regenboogvlies. Gekleurde vlies rondom de pupil van het oog.
Irreversibel	Onomkeerbaar.
Ischias	Lage rugpijn die uitstraalt naar benen, billen en/of dijen én tot onder de knie (i.t.t. lumbago). In de regel eenzijdige pijn in (een deel van het) beloop van de nervus ischiadicus door druk op de plaats waar deze uit het ruggenmerg ontspringt. Vanaf de heup t/m voet. Symptomen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ drukpijn in de plica glutei ▪ drukpijn in de regio poplitealis ▪ pijn bij het overstrekken van het been Mogelijke oorzaken: artrose, hernia, tumor, varices, wervelbreuk of zwangerschap (door druk op wervels).
Iso-oncotisch	Na infusie is het volume-effect gelijk aan het toegediende volume. M.n. bij colloïdale infuusvloeistoffen.
Isoscorie	Beide pupillen hebben dezelfde grootte en vorm.
Jejunum	Nuchtere darm.
Jodium	Antisepticum. Povidonjodium.
Kegeltjes	Lichtgevoelige cellen waarmee de retina in het oog is bedekt. Kunnen kleuren onderscheiden.
Keratine	Hoornstof; verhoord vezelachtig eiwit in haren, nagels en opperhuid.
Keratitis	Ontsteking van de cornea
Ketanest-S®	Esketamine (250 mg=10 ml). IV anestheticum voor het onder algehele anesthesie brengen bij kortdurende chirurgische ingrepen waarbij géén spierrelaxatie nodig is. Dosering: IV 0,5 tot 1mg/kg lichaamsgewicht in 60 seconden. Bijwerkingen: hypertensie en tachycardie. Tijdens het herstel van het bewustzijn kunnen hallucinaties en verwardheid optreden.
Keto-acidose	Zuurvergiftiging bij diabetes mellitus.
Kinine	Aanwezig in de schors van de kinaboom (<i>Cinchona succirubra</i>) in Latijns-Amerika. Antipyretisch (koortsverlagend). Eerste middel tegen malaria en restless legs (nachtelijke beenspierkrampen). Zorgt voor de bittere smaak in bitter lemon en tonic. <div style="display: flex; align-items: center;"> </div>

WOORDENLIJST

AMV

Kinkhoest	Acute ontsteking van de slijmvliezen van de luchtwegen. Veroorzaakt door bacterie Haemophilus pertussis. Gepaard met krampende hoestaanvallen, grote benauwdheid en gierende inspiratie en vorming van dik, taai slijm.
Kleine bekken	Onderste deel pelvis. Hierin bevinden zich uterus, vagina, vesica urinaria, rectum, prostata
Kleuter	Kind van 4 tot 6 jaar.
Klysm	Inbrengen van vloeistof, via de anus, in het rectum om deze te reinigen. Ook genaamd: darmspoeling of lavement.
Knieband	Aan de buitenkant van de knie gelegen banden: binnenste knieband (ligamentum collaterale tibiale) en buitenste knieband (ligamentum collaterale fibulare).
Kniepees	Pees van de knie, gelegen onder de patella.
Kniepeesreflex	Door het tikken met een reflexhamer op de kniepees worden reksensoren in de bovenbeenspier gestimuleerd. Hierdoor spant de spier aan, waardoor de knie zich strekt.
Knokkelkoorts	Dengue. Virale infectieziekte, overgebracht door de tijgermug (Aedes aegypti), waarbij de mens het belangrijkste virusreservoir is. Incubatietijd 2 à 15 dagen. Eerste symptomen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ acute hoge koorts met koude rillingen ▪ gewrichts- en spierpijnen ▪ pijn achter de ogen ▪ zware hoofdpijn
Kooldioxide	CO ₂ . Gas dat 1½ maal zwaarder is als lucht. Heeft een zuurstofverdringend vermogen. Kooldioxide is een afvalproduct van de stofwisseling. Extra inspanning levert extra kooldioxide, dat via het bloed wordt afgevoerd. Kooldioxide verlaagt de pH, die door het lichaam nauwkeurig tussen 7,35 en 7,45 wordt gehouden. Indien de pH te ver daalt, dan grijpt het ademhalingscentrum in de hersenen in door de ademhaling te versnellen en verdiepen. Daarmee wordt het teveel aan kooldioxide via de luchtwegen afgevoerd.
Koolmonoxidevergiftiging	CO-vergiftiging; kolendamp. Vergiftiging door binding van CO aan O ₂ , waardoor carboxyhemoglobine (COHb) ontstaat. Kleur-, reuk- en smaakloos, niet-irriterend, maar zeer giftig gas dat vrijkomt bij de onvolledige verbranding van organische verbindingen en onvoldoende afvoer van de verbrandingsgassen (van boilers, CV- en HR-ketels, fornuizen, geisers, kachels, kolenhaarden en motoren). Ook bij brand komt CO vrij én onder mistige weersomstandigheden in de herfst- en winterperiode (globaal tussen september en april) waarbij rook niet (goed) kan opstijgen. CO neemt de plaats in van zuurstof en bindt zich ± 200 à 300 maal sneller aan het hemoglobine van de erythrocyten dan zuurstof. Door

WOORDENLIJST

AMV

	<p>de ontstane verbinding (COHb) wordt onvoldoende zuurstof gebonden, waardoor onvoldoende Hb beschikbaar blijft voor zuurstoftransport. Gevolg: hypoxie. Behandeling:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ breng het slachtoffer onmiddellijk in de frisse lucht ▪ houd het slachtoffer warm en zonder enige inspanning om het zuurstofverbruik zo laag mogelijk te houden ▪ beadem, indien nodig, met 100% zuurstof, eventueel met een PEEP-ventiel
Kopersulfaatkompres	<p>Steriel gaas tegen fosforbrandwonden, dat het effect hiervan tijdelijk verdoofd. Vanwege kopersulfaatintoxicatie bij overdosering niet meer gebruikt.</p>
Korsakov, Syndroom van	<p>Aandoening waarbij een gedeelte van de hersenen worden aangetast, waardoor geheugenverlies ontstaat. De patiënt verliest vooral het vermogen om iets nieuws te leren, terwijl vaak ook het begrip van tijd gestoord raakt. Wordt veroorzaakt door een gebrek aan vitamine B1, vooral bij alcoholverslaving.</p>
Kristalloïde infuusvloeistoffen	<p>Kristallijn. Infuusoplossing van water in combinatie met zouten en glucoses. Hypo-oncotisch: verdwijnt grotendeels in het interstitium, blijft dus niet in het bloedvatstelsel en zorgt daardoor niet voor substantiële bloeddrukverhoging. Voorbeelden:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ fysiologisch zout (NaCl 0,9%) ▪ glucose 5%-oplossing ▪ glucose-zoutoplossing ▪ hypertoon zout (7,5%) ▪ NaCl 0,45% + glucose 2,5% ▪ Ringer(lactaat)
Kruisband	<p>In het kniegewricht bevinden zich een voorste en achterste kruisband: achterste kruisband (AKB, posterior cruciate ligament) en voorste kruisband (VKB, anterior cruciate ligament).</p>
Kupffer, stercellen van	<p>Kupfferse cellen. In de lever voorkomende cellen die behoren tot de fagocyten. Maken deel uit van het reticulo-endotheliaal systeem (RES). Vernoemd naar de Duitse anatoom Karl Wilhelm von Kupffer (1829-1902).</p>
Kussmaulse ademhaling	<p>Rustige, zeer diepe en regelmatige ademhaling. Komt voor wanneer acidose (te veel zuur) wordt geproduceerd en het lichaam dat probeert te</p>

WOORDENLIJST

AMV

	compenseren door, o.a. via de longen, extra koolzuur uit te blazen. Bij metabole acidose (coma diabeticum) bij ontregelde diabetes-patienten. Kenmerkt zich door 'luchthonger' met veel geruis. Genoemd naar de Duitse arts Adolph Kussmaul (1822-1902).
Kyfose	Kromming van de wervelkolom, waarvan de bolle kant naar achteren wijst. Tegenovergestelde: lordose.
L3/4	Lumbaal 3/4. Ter hoogte van de umbilicus (navel) én de lijn van de crista iliaca (darmbeenkam).
Labia majora	Grote of buitenste schaamlippen.
Labia minora	Kleine of binnenste schaamlippen.
Lachgas	Verbinding van stikstof en zuurstof. N ₂ O. Di-stikstof-monoxide. Zorgt voor hypnosis en analgesie bij inademing, m.n. een toestand die lijkt op dronkenschap.
Lactatie	Borstvoeding.
Lagerugpijn, aspecifieke	Rugpijn in het gebied tussen de onderste ribben en de bilplooien, waarbij geen specifieke lichamelijke oorzaak aanwijsbaar is. Bij meer dan 95% van de patiënten met lage rugpijn wordt geen lichamelijke afwijking gevonden; wel blijkt dat een verstoorde balans tussen belasting en belastbaarheid meespeelt.
Langerhans, eilandjes van	Groepjes cellen in de pancreas die voor de productie en afscheiding van de hormonen insuline en glucagon zorgen. Als de cellen insufficiënt werken ontstaat diabetes mellitus. Ontdekt door de Duitse patholoog Paul Langerhans (1847-1888).
Laparoscopie	Onderzoek van de ingewanden.
Laparotomie	Chirurgische incisie van de ingewanden.
Laryngitis subglottica	Pseudokroep; valse kroep. Virale slijmvliesontsteking van de bovenste luchtwegen, waarbij oedeem optreedt van de larynx (strottenhoofd). Symptomen lijken op die van kroep (difterie). Behandeling: afwachten en niets doen.
Larynx	Strottenhoofd. Bovenste deel van de trachea, waar zich de chordae vocali en de epiglottis bevinden. Betrokken bij de ademhaling, bescherming van de trachea en productie van het geluid.
Lasix®	Furosemide.
Lateraal	Naar de buitenzijde toe; naar de zijkant toe. Aan de zijkant. Tegenovergestelde van mediaal.
Laxantium	Middel dat de stoelgang bevordert.
LDL	Low density lipoproteïne.
Lens cristallina	Ooglens. Doorzichtig deel van het oog dat zich bevindt tussen cornea en netvlies, d.w.z. achter de iris en vóór het corpus vitreum. Dient als scherpstelmechanisme, doordat de ooglens aan beide kanten bol (biconvex) is en kan vervormen. Bij dichtbij kijken wordt de ooglens boller, bij veraf kijken vlakker.
Les, anatomische	In 16 ^{de} en 17 ^{de} eeuw: traditie van het chirurgijngilde

WOORDENLIJST

AMV

	<p>om jaarlijks een openbare anatomische les te organiseren, waarbij het lijk van een pas geëxecuteerde misdadiger werd ontleed. Een 'praelector anatomiae', later 'hoogleraar anatomie' genoemd, verzorgde de lessen en aankomende chirurgijnen leerden hoe het menselijk lichaam er van binnen uitzag. Populair spektakel dat, omwille van de houdbaarheid van het te ontleden lijk, in de regel alleen in de winter plaatshad. Meest voorkomende acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ aderlaten ▪ lichten van schedels ▪ toedienen van lavementen ▪ verwijderen van galstenen en uitwendige tumoren ▪ zetten van bloedzuigers <p>Bekende voorbeelden van anatomische lessen die in de Gouden Eeuw zijn vastgelegd:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 'De anatomische les door Dr. Willem van der Meer' door Michiel Janszoon van Mierevelt (1617) ▪ 'De anatomische les van Dr. Nicolaas Tulp' door Rembrandt Adriaansz. van Rijn (1632) ▪ 'De anatomische les van Dr. Johan Deyman' door Rembrandt Adriaansz. van Rijn (1656)
Lethargie	Slaapzucht. Ziekelijke slaaptoestand, sloomheid.
Leukemie	Bloedkanker.
Leukocyt	Witte bloedcel. Produceert antistoffen. Levensduur van enkele dagen. Onderverdeeld in granulocyten (basofiel, eosinofiel of neutrofiel), lymfocyten en monocytten. Hoeveelheid: $5 \text{ à } 10 \times 10^3/\text{mm}^3$.
Leukopenie	Tekort aan leukocyten dat gepaard gaat met verhoogde gevoeligheid voor infecties.
Levercirrose	Verschrompeling van de lever. Levercellen worden blijvend omgezet naar littekenweefsel. Veroorzaakt door alcoholmisbruik, chronische leverontstekingen, galwegobstructies of hemochromatose.
LH	Luteïniserend hormoon. Zorgt voor de ovulatie en de vorming van het gele lichaam.
Lichaamsoppervlakte	Body surface area (BSA); formule van Du Bois & Du Bois; $BSA (m^2) = 0.007184 \times \text{lengte (cm)}^{0.725} \times \text{gewicht (kg)}^{0.425}$. Delafield du Bois en Eugene du Bois - 'Clinical calorimetry. Tenth paper a formula to estimate the approximate surface area if height and weight be known' Archives of Internal Medicine, volume XVII, nummer 6-2, june 1916, page 863-871).
Lichen tropicus	Aandoening van de eccriene zweetklieren, miliaria rubra. Papulovesiculeus exantheem op plaatsen onder druk of bedekt door kleding bij grote hitte (in de tropen), die jeuk veroorzaakt. Oorzaak is afsluiting van de afvoergangen bij overmatige transpiratie, verergerd door kleding. Therapie: afkoelen, luchtig kleden en antipruriginosum.
Lichtstijve pupil, eenzijdige	Lichtstijve pupil aan één oog t.g.v. uitval van de nervus oculomotorius (hersenzenuw III of oogbewegingszenuw).

WOORDENLIJST

AMV

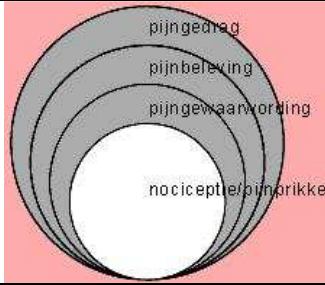
Lichtstijve pupillen, nauwe	Lichtstijve pupillen t.g.v. heroïne, morfine of pilocarpine-oogdruppels bij glaucoom.
Lichtstijve pupillen, wijde	Lichtstijve pupillen t.g.v. intoxicatie door atropine.
Lidocaïne	Xylocaïne®. Lokaal anestheticum. Vaak gemengd met adrenaline, NIET bij eindarteriën (vasoconstrictie). Veel gebruikt als oppervlakte-anesthesie bij kleine ingrepen, zoals verwijderen van lipomen, hechten van wonden en polsfractuur zetten.
Lidocaïne 2% injectievloeistof	Lokaal anaestheticum t.b.v. geleidings- en infiltratie-anaesthesie. Werkt bij IM-toediening na 10 à 15 minuten.
Lieberkühn, crypten van	Klieren in de mucosa van het colon, gelegen aan de voet van de villi. Produceren in vele mucus-cellen dagelijks 2 à 3 liter darmsap. Ontdekt door de Duitse arts Johann Nathanael Lieberkühn (1711-1756).
Lien	Milt. Lymfeklier van het bloed: onderdeel van het lymfesysteem dat deel uitmaakt van de bloedcirculatie, i.t.t. lymfeklieren. Bevindt zich linksboven in het abdomen, onder het diafragma en achter de gaster. Functies: <ul style="list-style-type: none"> ▪ afbraak van erythrocyten (opslag van ijzer) ▪ bijdrage aan ontgiften van het bloed ▪ vorming van plasmacellen uit bèta-lymfocyten
Ligament	Gewrichtsband. Band van bindweefsel om een gewricht.
Ligament	Verbindt een bot aan een bot.
Ligamentum collaterale fibulare	Buitenste knieband. Bevindt zich aan laterale zijde van het kniegewricht. Loopt tussen de buitenkant van de femur naar de buitenkant van de fibula (kuitbeen). Zie: knieband.
Ligamentum collaterale tibiale	Binnenste knieband. Bevindt zich aan mediale zijde van het kniegewricht. Loopt tussen de binnenkant van de femur naar de binnenkant van de tibia (scheenbeen). Zie: knieband.
Ligatuur	Afbinding; onderbinding van bloedvaten. Soort hechting.
Limbisch systeem	Grensgebied tussen hersenstam en grote hersenen. Speelt een rol bij de beheersing van emoties.
Lingua	Tong. Mondorgaan dat een rol speelt bij kauwen, slikken en spreken, smaakgevoel en gebitsreiniging.
Liquor cerebrospinalis	Hersenvocht. Bevindt zich tussen het pia mater en het arachnoidea en omspoelt de hersenen en het ruggenmerg. Heeft een beschermende functie en werkt als stootkussen voor de hersenen.
Liquorlekkage	Lekkage van liquor cerebrospinalis doordat er een open verbinding is met de liquorruimte. Creëert drukverschil in het hoofd. Geeft daardoor aanleiding tot hardnekkige hoofdpijn (achteraan het hoofd tot in de nek), die verergert bij orthostasie en gepaard kan gaan met nausea en vertigo. Treedt soms op bij schedelbasisfractuur, vaker postoperatief na lumbaalpunctie.

WOORDENLIJST

AMV

Lis-diureticum	Diureticum dat de terugresorptie van water in de lis van Henle tegengaat. Gevolg: toename van het urinevolume. Voorbeeld: furosemide.
Lobus frontalis	Voorste hersenkwab.
Lobus occipitalis	Achterste hersenkwab.
Loeser, model van	 <p>Klassiek model over pijn en pijnbeleving, opgesteld door de Amerikaan John D. Loeser.</p>
Lokale ontstekingsverschijnselen	Calor, dolor, rubor, tumor en function laesa.
Longembolie	Pulmonaire embolie. Massa van trombi in de arteria pulmonalis naar de longen. Het bloedvat wordt afgesloten, het verzorgde longweefsel deels of niet van bloed voorzien en de zuurstofopname in de long stopt. Omdat de longen een dubbele vaatvoorziening hebben, is de kans op een longinfarct (afsterven van longweefsel) klein.
Longhilus	Plaats waar venen, arteriën en bronchiën de long in- en uitgaan en het longvlies overgaat in het borstvlies.
Loopgraafvoet	Trenchfeet. Immersie- of onderdompelingsvoet. Dateert uit W.O. I. Bevriezing van de voeten die kan optreedt bij langdurige blootstelling aan een vochtige koude, vooral i.c.m. harde wind, knellende schoenen en ondervoeding. Gepaard met gevoelsverlies, oedeemvorming en spierkrampen. De bevroren huid is bleek, hard, koud en gevoelloos.
Loperamide	Imodium®.
Loratidine	Allerfre®. Claritine®. Antihistaminicum. Medicatie die de histamine-1-receptor blokkeert en zo het vrijkomen van histamine uit mestcellen tegengaat. Toegepast bij allergische aandoeningen, bewegingsziekten en hooikoorts.
Lordose	Kromming van de wervelkolom, waarvan de holle kant naar voren wijst. Tegenovergestelde: kyfose.
Low density lipoproteïn	Vervoert cholesterol naar de verschillende delen van het lichaam. Kan zich daarbij gemakkelijk nestelen in de wand van slagaders, waardoor vernauwingen optreden.
Lucide interval	helder ogenblik waarin een chronische geesteszieke bij uitzondering verstandig denkt en handelt. periode juist voordat een patient als gevolg van een trauma in coma raakt, m.n. bij subdurale en epidurale hematomen.
Lumbaalpunctie	Onderzoek waarbij een heel kleine hoeveelheid liquor cerebrospinalis uit het lichaam wordt gehaald, omdat bij sommige ziekten het liquor van samenstelling verandert.

WOORDENLIJST

AMV

Lumbago	Spit. Lage rugpijn die kan uitstralen naar benen, billen en bovenbenen, maar niet tot onder de knie. Vaak hardnekkige spierpijn, die vergezeld gaat van symptomen als stijfheid van de wervelkolom, soms door een plotselinge beweging, soms geleidelijk verergerend. Behandeling: spierverslappende pijnmedicatie, warme douche en bewegen.
Lupine	Meelingsrediënt van brood en banket dat soms leidt tot een overgevoeligheidsreactie (allergie), variërend van jeuk in keel of mond tot buikpijn, misselijkheid en benauwdheid. Door de voedingsmiddelenindustrie sinds begin jaren '90 als alternatief voor gemodificeerde soja verwerkt in o.a. glacékoeken, pannenkoekenmeel, pasta, snacks en stroopwafels.
Luxatio	Luxatie. Ontwrichting. Uit de kom schieten van een gewricht. In de regel door stomp geweld of val. Geen mobiliteit meer mogelijk. Banden gescheurd of opgerekt. Meest voorkomend: <ul style="list-style-type: none"> ▪ elleboog ▪ heup ▪ schouder ▪ vingerkootjes
Lyme, ziekte van	Infectieziekte, veroorzaakt door de bacterie Borrelia burgdorferi en overgebracht door besmette teken.
Lysozym	Antibacteriële substantie in traanvocht.
Maagsonde	<p>Breng een maagsonde in. Bij de aanwezigheid van aanzienlijke aangezichtsfracturen of hoofd/hersenletsel, breng dan de maagsonde via de mond van de patiënt in.</p> <p>Test de maaginhoud op de aanwezigheid van bloed. De sonde moet voorzichtig worden ingebracht terwijl:</p> <ul style="list-style-type: none"> _ CWK stabilisatie en/of immobilisatie gehandhaafd blijft _ De braakreflex van de patiënt minimaal gestimuleerd wordt _ Zuigapparatuur bij de hand is
Macrocytose	Verhoogd MCV. Stoornis in de deling en rijping van erythrocyten, in de regel door gebrek aan vitamine B12 of foliumzuur.
Macrofaag	Grote leukocyt die fagocyteert, d.w.z. in staat is resten van beschadigde of dode lichaamseigen cellen, veranderd intercellulair materiaal, lichaamsvreemde cellen en inerte delen in zich op te nemen d.m.v. fagocytose. Komt voor in het bindweefsel.
Macula	Vlek, m.n. op de huid. Kleurverandering in de huid zonder verdere (epi)dermale afwijkingen, b.v. bij erytheem. Bij palpatie is geen onderscheid te voelen

WOORDENLIJST

AMV

	t.o.v. de omgeving.
Macula lutea	Gele vlek. Gevoeligste plek op de retina (netvlies), aan de achterkant van het oog. Hiermee wordt het lichtbeeld van het gezichtsvermogen scherpgesteld, zodat details van objecten kunnen waargenomen, ook tijdens bewegingen.
Maculeus	Vlekkerig; met vlekken.
Malaise	Algeheel gevoel van ziekte of zwakte; onbehaaglijke toestand; onwelzijn. Ziek, zwak en misselijk.
Maligne	Kwaadaardig.
Malleus	Hamer. Één van de drie gehoorbeentjes in het middenoor.
Mamma	Borst(klier). Bevat bind-, melkklier- en vetweefsel.
Mandibula	Onderkaak. Grootste en sterkste bot van het gezicht. Houdt de ondertanden op zijn plaats. Maakt aan de achterkant een gewricht met het os temporale.
Mandrin	Obturator. Kunststof of metalen staafje dat in plaats van de naald in het infuussysteem zit, knikstabiël is en voorkomt dat weefsel wordt gestanst.
Manisch depressief	Overdreven opgewektheid afgewisseld met ernstige neerslachtigheid.
Mantoux-reactie	Immunologische reactie bij wie aan tuberculose lijdt óf heeft geleden (en immuniteit heeft opgebouwd tegen de tuberkelbacil). Wordt uitgevoerd door 0,1 ml tuberculine (antigenen van de bacil) intracutaan te injecteren in de bovenzijde van de onderarm. Op de plaats van injectie kan een jeukende, rode verhevenheid (kwaddel) ontstaan t.g.v. de reactie met de in het bloed aanwezige afweerstoffen (antistoffen tegen de bacil). De aflezing van een evt. kwaddel gebeurt 3 à 5 dagen na de injectie, waarbij de omtrek van de ontstane huidverharding nauwkeurig door een arts wordt betast en de middellijn in mm gemeten. Van meer dan waarschijnlijke aanwezigheid van tuberculose wordt uitgegaan bij een kwaddel van 10 mm of meer. Na een positieve reactie zal de tuberkelbacil in een kweek moeten worden aangetoond.
Manubrium sterni	Handvat. Bovenste deel van het sternum, met een vierhoekige vorm. Gewrichtsverbinding met beide sleutelbeenderen en costae verae I en II.
Marcoumar®	Fenprocoumon. Anticoagulantium. Vitamine K-antagonist. Verstoot de natuurlijke stolling van het bloed. Noodzakelijk zijn bij patiënten bij wie trombose is geconstateerd.
Marmering	Cerevelaatkleurige huid, b.v. bij striae.
MAST	Medical Anti Shock Trousers; anti-shockbroek. Ook genaamd: Pneumatic Anti-Shock Garment (PASG). Pneumatisch opblaasbare broek. Door druk uit te oefenen op de onderste extremiteiten stuwt de aangelegde MAST zoveel mogelijk bloed naar hart en

WOORDENLIJST

AMV

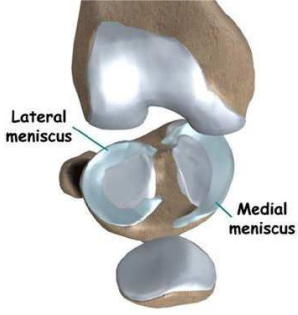
	hersenen, waardoor deze zo optimaal mogelijk worden gesatureerd. M.n. toegepast bij een hypovolemische shock (te laag intravasaal volume), maar ook – voor het immobiliserend effect – bij een bekkenfractuur.
Maxilla	Bovenkaak.
McBurney, punt van	Punt in het midden van de lijn tussen de navel en het bovenste uitsteekpunt van het darmbeen, waar bij het palperen bij een blindedarmontsteking de meeste pijn geloceerd is. Reden: défense musculaire door peritoneale prikkeling.
MCV	Mean corpuscular volume
Mean corpuscular volume	Gemiddeld volume aan erythrocyten: de som van de grootte van alle gemeten erythrocyten delen door het aantal getelde erythrocyten. Bepaald door bloedcelltellers.
Meconium	Eerste ontlasting van een baby, in de regel taai en zwart.
Mediaal	Naar het midden toe. Tegenovergestelde van lateraal.
Mediastinum	Ruimte tussen beide longen, gevuld met losmazig bindweefsel. Voor begrensd door sternum, achter door spina vertebralis. Hierin bevinden zich cor, oesofagus, thymus, trachea en bloed- en lymfevaten.
Medulla oblongata	Verlengde merg.
Medulla ossium rubra	Rood beenmerg.
Medulla spinalis	Ruggenmerg. Deel van het centrale zenuwstelsel dat zich niet in de schedel maar in de spina vertebralis bevindt. Geleidt prikkels van de hersenen naar het lichaam (motorisch) en terug (sensorisch).
Melaena	Door bloed donker tot zwart geworden ontlasting. Alarmsymptoom voor o.a. darm- of maagbloedingen of zweren in het maagdarmkanaal.
Melanine	Door melanocyten gevormde donkerbruine tot zwarte pigmentkleur, m.n. in haren, huid en iris. Schermt de nucleus af ter bescherming van het DNA van de huidcel tegen UV-straling.
Melanocyten	Pigmentvormende cellen die in de kiemlaag van de huid liggen. Produceren onder invloed van UV-straling melanine, wat wordt afgegeven aan de omliggende cellen. Huidskleur wordt m.n. bepaald door grootte en aantal melanocyten.
Melatonine	Hormoon. Zodra het donker wordt in de epifyse geproduceerd uit serotonine. Reguleert de biologische klok en daarmee het waak- en slaapritme, seizoens- en circadiaanse en diurnale ritmes.
Membrana tympani	Trommelvlies. Membraan in het oor waarmee geluid in de vorm van luchttrillingen worden opgevangen. De trillingen worden door de gehoorbeentjes overgebracht naar het ovale venster, dat het slakkenhuis afsluit; het slakkenhuis vangt de geluidsgolven met zenuwcellen. Hierachter bevindt zich het auris media. Bij oorinspectie is een intact

WOORDENLIJST

AMV

	trommelvlies parelgrijs, glad en glanzend.
Meninges	Hersenvliezen. Arachnoidea, pia mater en dura mater.
Meningitis	Hersenvliesontsteking; ontsteking van één of meerdere hersenvliezen die de hersenen omgeven.
Meniscus (menisci)	<p>Stevige, rubberachtige schijfjes kraakbeen die zich lateraal en mediaal in het kniegewricht bevinden.</p> <p>Zorgen voor: demping (verdeling van het gewicht dat wordt doorgegeven van het bovenbeen aan het onderbeen); smering; voorkomen van puntkrachten in elke hoek van het gewricht.</p>
Mesencefalon	Middenhersenen.
Mesenterium	Darmscheil. Plooi van het buikvlies die over de darmen hangt. Dient als ophangband voor de buikorganen aan de buikwand. Hierin lopen bloed- en lymfevaten.
Metabole acidose	Te lage pH-waarde van het bloed, veroorzaakt door een overschot aan zure of een tekort aan basische stoffen.
Metabolisme	Stofwisseling. Het totaal van energievragende processen (opbouw) én het totaal van energieleverende processen (afbraak).
Metacarpalia	Ossa metacarpi. Middenhandsbeentjes. Bestaat uit 5 beentjes, gelegen tussen pols en vingers, in de handpalm/middenhand. In de handplaat verzorgen ze de verbinding met de onderarm.
Metatarsalia	Ossa metatarsi. Middenvoetsbeentjes. Bestaat uit 5 beentjes, gelegen tussen enkel en tenen, in de voetzool/middenvoet. In de voetzool verzorgen ze de verbinding met het onderbeen.
Methylprednisolon	Depo Medrol®; Solu Medrol®. Corticosteroid. Medicatie met dezelfde werking als bijnierschors hormonen. Gebruikt om ontstekingen in het lichaam af te remmen en het immuunsysteem bij te sturen, o.a. bij allergische reacties, astma, colitis ulcerosa, COPD, lupus erythematoses, multiple sclerose, reuma en ziekte van Crohn. Remt de ontstekingsreactie in het centraal zenuwstelsel. De aanval wordt bestreden en de duur van de aanval verkort.
Metoclopramide	Stimuleert de motiliteit van maag en eerste deel darmen. Bij misselijkheid, braken, hik, hoogteziekte en migraine. Primperan®.
Mexicaanse griep	Nieuwe influenza A (H1N1). Karakteristieke symptomen: koorts en ademwegklachten.
Microcytose	Verlaagd MCV. Stoornis in de aanmaak van hemoglobine, door gebrek aan ijzer of thalassemie.

WOORDENLIJST

AMV

Microglia	In centrale zenuwstelsel.
Mictie	Lozing van urine; plassen.
Mictiestoornis	Moeilijkheden bij het plassen.
Midazolam	Benzodiazepine. Gebruikt bij slapeloosheid en (kortdurend) ter vermindering van angstgevoelens. Dormicum®.
Migraine	Bonzende, kloppende hoofdpijn. Kenmerken: <ul style="list-style-type: none"> ▪ in de regel aan één kant van de schedel ▪ neemt toe bij bewegen ▪ overgevoeligheid voor licht en geluid ▪ pijn houdt 4 tot 72 uur aan
Migraine	Zie hoofdpijn.
Mini-Mental State Examination	MMSE. Afnemen van een vragenlijst ter objectivering van geheugenstoornissen en andere cognitieve stoornissen. Het onderzoek bestaat uit elf vragen, waarmee verschillende cognitieve gebieden (concentratie, oriëntatie, registratie, inschatting, aandacht, geheugen en taal) worden beoordeeld.
Miosis	Pupilvernauwing. Door samentrekking van de musculus sphincter pupillae. Tegenovergestelde van mydriasis. Treedt op bij de pupilreflex (licht in het oog) en accomoderen.
MIST	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mechanism of injury = ongevalsmechanisme (b.v. eenzijdig ongeval) ▪ Injuries found and suspected = gevonden en vermoedelijk letsel ▪ Signs and symptoms = vitale parameters (ABCD) ▪ Treatment given = gegeven behandeling
Mitochondriën	Energiecentrales van de individuele cellen. Leveren vanuit de cel de benodigde energie in de vorm van ATP.
Mitralisklep-klep	Valva atrioventricularis sinistra; valva bicuspidalis. Inlatende, atrioventriculaire klep in het hart tussen linkerboezem en -kamer. Bestaat uit twee slippen (cuspides), die op de plek worden gehouden door peesdraden (chordae tendineae). De papillaire spieren (musculi papillares) zorgen voor de aanhechting van de chordae tendineae aan de kamer.
Molaar, derde	Verstandskies. Kies gelegen achter de tweede molaar.
Molaar, eerste	Kies gelegen achter de twee premolaren.
Molaar, tweede	Kies gelegen achter de eerste molaar.
Mononucleosis infectiosa	Ziekte van Pfeiffer. Klierkoorts.
Monoplegie	Verlamd zijn van slechts één arm of been.
Morbiditeit	Ziektecijfer. Mate waarin een bepaalde ziekte in een totale bevolking voorkomt. Vgl. mortaliteit.
Morbus	Ziekte.
Morfine	Natuurlijk bestanddeel van de opiumpauwer. Krachtige pijnstiller die een gevoel van rust en gelukzaligheid geeft.

WOORDENLIJST

AMV

Mortaliteit	Sterftecijfer. Mate waarin sterfgevallen t.g.v. een ziekte voorkomen. Vgl. morbiditeit.
Motiliteit	Beweeglijkheid.
Motilium®	Domperidon.
Motorisch	M.b.t. (het innerveren van) de beweging.
Motorische zenuw	Zenuw die de impuls tot de beweging naar de spieren voert.
MRSA	Meticilline Resistente Staphylococcus Aureus; ziekenhuisbacterie. Variant van de bacterie Staphylococcus aureus. Meestal opgelopen bij ernstige verminderde weerstand in een buitenlands ziekenhuis. Ongevoelig voor veel organieke antibiotica, maar kan nog wel worden bestreden met vancomycine. Patiënt in isolatieverpleging; indien de MRSA-bacterie niet in kweken wordt gevonden, worden de isolatiemaatregelen opgeheven. Behandelend personeel draagt beschermend schort, mond/neus-kapje en handschoenen.
MSH	Melanine-stimulerend hormoon. Stimuleert de vorming van pigmentcellen.
Mucolyticum	Middel tegen mucosa. Vermindert de viscositeit van het slijm in de bronchiën.
Mucosa	Slijmvlies. Epitheelweefsel bestaande uit een dunne laag mucus afscheidende cellen die de binnenzijde van uitwendige holten van de luchtwegen, maagdarkanaal en afvoerende urinewegen bekleedt.
Mucoviscidose	Taaitslijmziekte.
Mucus	Slijm. Heel viskeuze vloeistof. Kleverige, waterige afscheiding van de mucosa die het epitheelweefsel beschermt tegen lichaamsvreemde stoffen. In mond, neus, trachea en ventriculus.
Multidisciplinair overleg	Overleg van deskundigen uit verschillende beroepsgroepen, b.v. arts, verpleegkundige en fysiotherapeut.
Mummificatie	Uitdrogen van dood weefsel.
Muscularis propria	Dubbele spierlaag in tractus digestivus en tractus urogenitalis. Binnenste laag is circulair (kringvormig), buitenste is longitudinaal (overlangs). Ligt onder het mucosa en veroorzaakt de persaltiek.
Musculi papillares	Papillaire spieren. Zorgen voor de aanhechting van de chordae tendineae aan de kamer.
Musculus cremaster	Cremaster. Spier die deel uitmaakt van de temperatuurregeling van de testis; kan deze omhoogtrekken, b.v. bij koude of seks. Begeleidt de funiculus spermaticus.
Musculus deltoideus	Deltaspier. Skeletspier van de humerus, die m.n. voor abductie zorgt.
Musculus pectoralis major	Grote borstspier. Bestaat uit: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pars abdominalis ▪ pars claviculairis ▪ pars sternocostalis

WOORDENLIJST

AMV

Musculus quadriceps femoris	Vierhoofdige dijbeenspier. Skeletspier aan de voorzijde van de femur. Belangrijkste spier voor de extensie van het been.
Musculus rectus abdominis	Rechte buikspier. Meerbuikige spier. Functie bij het vooroverbuigen van de romp. Loopt, links en rechts van de mediaanlijn, van het sternum en de onderste ribbenboog naar het os pubis en de symfyse.
Musculus sternocleidomastoideus	Borstbeen-sleutelbeen-tepelspier. Tweehoofdige spier die zorgen dat het hoofd kan draaien en knikken.
Musculus trapezius	Monnikskapspier. Grote schouder spier, die loopt van de nek tot de schouders. Geïnnerveerd door de nervus accessorius (hersenzenuw XI).
Myasthenie	Spierzwakte.
Mycobacterium tuberculosis	Tuberkelbacil.
Mydriasis	Pupilverwijding. Door ontspanning van de musculus sphincter pupillae. Tegenovergestelde van miosis. Treedt op bij de pupilreflex (geen licht in het oog) en accomoderen.
Myelitis	Ontsteking van het ruggenmerg.
Myocardium	Myocard; hartspier.
Myoglobine	Mb. Roodgekleurd eiwit dat in grote hoeveelheden in hart- en skeletspieren voorkomt en zuurstof aan zich bindt. De kleurstof is het rode sap dat zichtbaar is in biefstuk; dit is geen bloed, maar een combinatie van myoglobine en water. Functie: transport van zuurstof vanaf het celmembraan naar de mitochondriën. De concentratie myoglobine neemt af bij ernstige schade aan de spieren (rhabdomyolyse): spiervezels afgebroken >> spiercontracties >> verhoogd gehalte aan spierenzymen in het bloed >> acute nierschade >> nierinsufficiëntie (myoglobinurie). Verwant aan hemoglobine. Myoglobine bevat 1/4 ^{de} tot 1/5 ^{de} van de totale voorraad zuurstof in het lichaam.
Myopie	Bijziendheid. Vorm van ametropie. Tegenovergestelde is hypermetropie (verziendheid).
Myorelaxans	Spierontspannend.
Myxoedeem	Gevolg van hypothyreoïdie. Leidt tot pericarditis en hartfalen.
N₂	Stikstof. Bloedgas, evenals kooldioxide en zuurstof.
N₂	Stikstof.
Na	Natrium. Wezenlijk bestanddeel van water.
Naloxon	Morfine-antagonist. Antidotum om de ongewenste effecten van een overdosering van opioïden, zoals morfine, tegen te gaan. Bekendste effect is een levensbedreigende ademhalingsdepressie. Blokkeert de opioïde receptoren. Kan cold turkey veroorzaken bij verslaafden.
Naproxen	NSAID. Werkt pijnstillend, ontstekingsremmend en koortsverlagend. Oorspronkelijk ontwikkeld voor de

WOORDENLIJST

AMV

	behandeling van reumatische gewrichtsklachten (artrose, gewrichtspijn, reumatoïde artritis). Opgenomen via de darmwand, waardoor de werking trager is dan van andere pijnstillers. Handelsnamen o.a. Aleve®, Femex® en Naprosyne®. Ook zonder recept verkrijgbaar als pijnstiller in doseringen 220 en 550 mg.
Narcan®	Naloxon. Antidotum voor opiaten.
Nasofarynx	Neus-keelholte.
Nasoguttae	Neusdruppels.
Nasus externus	Uitwendige neus.
Nasus internus	Neusholte.
Natriumchloride	NaCl. Keuzenzout.
Nausea	Misselijkheid; neiging tot braken.
NEC	Necrotiserende enterocolitis. Ernstige vorm van coloninfectie, waarbij de darm zeer kwetsbaar is en over een groot deel ontstoken kan raken. In ernstige gevallen treedt buikvliesontsteking op.
NEC	Necrotiserende enterocolitis.
Necrose	Weefselversterf. Afsterven van weefsel.
Necrotiserende enterocolitis	Ernstige vorm van darminfectie. Darm is kwetsbaar en over groot deel ontstoken, soms met buikvliesontsteking.
Nefron	Basiseenheid van de nier.
Neonaat	Pasgeborene.
Neonaat	Baby jonger dan 28 dagen (4 weken).
Nervus	Zenuw.
Nervus abducens	Hersenzenuw VI. Zenuw die de spiertjes innerveert die de oogbol naar buiten bewegen.
Nervus accessorius	Hersenzenuw XI. Zenuw die de musculus sternocleidomastoideus innerveert én een deel van de musculus trapezius.
Nervus acusticus	Gehoorzenuw. Één van de twee takken van hersenzenuw VIII; de andere is de nervus vestibularis. Verbindt de trilhaarcellen in de cochlea met de hersenen. Hierdoor wordt geluid ervaren.
Nervus axillaris	Okselzenuw (C5-C6). Innerveert o.a. de musculus deltoideus.
Nervus facialis	Hersenzenuw VII. Mimiekzenuw van het gelaat. Innerveert de aangezichtsspieren.
Nervus genitofemoralis	Sensomotorische perifere zenuw. Ontspringt uit het bovenste deel van de lumbale plexus van de spinale zenuwen op het niveau L1/L2. Verdeelt zich in ramus femoralis en ramus genitalis.
Nervus glossopharyngeus	Hersenzenuw IX. Innerveert m.n. de tong- en slikspieren.
Nervus hypoglossus	Hersenzenuw XII. Innerveert m.n. de bewegingen van de tong.
Nervus intercostale	Tussenribzenuw. Innervieren sensorisch het diafragma t.b.v. de ademhaling.

WOORDENLIJST

AMV

Nervus ischiadicus	Heupzenuw; achterste beenzenuw.
Nervus oculomotorius	Hersenzenuw III. Oogspierzenuw. Innevert m.n. de bewegingen van de extrinsieke oogspieren.
Nervus olfactorius	Hersenzenuw I. Reukzenuw. Innevert de reukprikkel tot aan het diencefalon.
Nervus olfactorius	Reukzenuw. Hersenzenuw I. Gebundelde, sensibele uitlopers van de zintuigcellen in het reukepitheel.
Nervus phrenicus	Middenrifzenuw. Zenuw die het diafragma laat samentrekken én de buitenste vliezen van hart en longen.
Nervus pudendi	Pudenduszenuw. Zenuwtak, die ontspringt uit de wortels S2 t/m 4, welke m.n. van belang is voor de willekeurige beïnvloeding van de mictie via musculus sphincter externus en bekkenbodemspieren. Prikkel ook de uitwendige geslachtsdelen, m.n. die van vrouwen.
Nervus trigeminus	Hersenzenuw V. Drielingzenuw. Verantwoordelijk voor het gevoel in het gezicht.
Nervus vagus	Hersenzenuw X. Zwerfzenuw. Behoort tot de 12 hersenzenuwen. Ontspringt uit de truncus cerebri en vertakt naar zenuwknopen van de parasympathicus (bijna alle organen in abdomen en thorax). Grootste zenuw van het autonome zenuwstelsel. Reguleert: <ul style="list-style-type: none"> ▪ ademhaling ▪ darmperistaltiek ▪ hartslag ▪ spraak ▪ transpiratie
Nervus vestibularis	Één van de twee takken van hersenzenuw VIII; de andere is de nervus acusticus. Ontvangt informatie over de positie van het lichaam. Loopt naar de canales semicirculares.
Nervus vestibulocochlearis	Hersenzenuw VIII. Gehoor- en evenwichtszenuw. Zorgt voor de overdracht van geluid en evenwichtsinformatie (positie en beweging van het hoofd) van het auris interna naar de hersenen.
Neuriet	Axon.
Neurologische verschijnselen, focale	Verschijnselen die berusten op een lokale functiestoornis van de hersenen, onder te verdelen in prikkelings- (zoals partiële epileptische aanvallen) en uitvalsverschijnselen (zoals hemiparese of afasie).
Neuron	Zenuwcel.
Neurotoxine	Gifstof die het zenuwstelsel aantast. Blokkeren de overdracht van zenuwprikkels.
Neurotransmissie	Communicatie tussen neuronen onderling.
Neurotransmitter	Molecuul dat wordt gebruikt voor de signaaloverdracht tussen neuronen op de locatie van de synaps.
Neurotransmitter	Chemische stof in zenuwbanen die zorgt voor het overbrengen van informatie van de ene zenuwcel naar de andere zenuwcel.
Neutropenie	Tekort aan leukocyten. Gevolg is slecht functionerend immuunsysteem en grote vatbaarheid voor ziekten.

WOORDENLIJST

AMV

Nifablepsie	Sneeuwblindheid.
Nitroglycerine	Medicatie die stikstofoxide (NO ₂) uitscheidt, dat de spieren in de vaatwand verslapt en daardoor zorgt voor vasodilatatie. Toegepast bij angina pectoris, opdat de belasting van het hart wordt verminderd. Behoort tot de nitraten. Sublinguaal (spray, tablet) toegediend, verdwijnen de klachten binnen 10 à 15 minuten. Een spraydosering van 8,8 mg bevat 0,4 mg nitroglycerine; maximaal drie sprays achtereen.
Non-rebreathingmasker	Zuurstoftoedieningsmasker ontworpen om de hoeveelheid van ingeademde lucht te verminderen en daardoor de concentratie zuurstof te verhogen. De bufferzak van het systeem moet voor gebruik worden gevuld. Het non-rebreathingmasker kan bij een zuurstofflow van 15 liter per minuut een zuurstofconcentratie (FiO ₂) leveren tot 95%. Bij een lagere zuurstofflow vergroot weliswaar de dode ruimte, zodat de toediening van zuurstof relatief minder productief is, maar ook bij lage zuurstofflows kan het masker worden gebruikt, zolang de bufferzak gevuld blijft. Non-rebreathing is gebaseerd op de inademing van zoveel mogelijk pure zuurstof, zonder al teveel vermenging van de buitenlucht.
Noradrenaline	Hormoon uit het bijniermerg dat de bloeddruk controleert.
NSAID	Non-Steroidal Anti-Inflammatory Drug. Niet-steroïde anti-inflammatoir geneesmiddel. Groep van pijnstillende middelen met tevens ontstekingsremmende en koortswerende werking. Voorbeelden: diclofenac en ibuprofen.
Nucleus	Celkern.
Nucleus pulposus	Kern van de discus intervertebralis.
O₂	Zuurstof.
Obesitas	Vetzucht, zwaarlijvigheid.
Obligaat	Gebruikelijk.
Obstipatie	Verstopping.
Occipitaal	Aan de achterkant van het hoofd.
Oculoguttae	Oogdruppels.
Oculus	Oog.
Oddi, sfincter van	Kringspier die de toevoer van spijsverterende stoffen (enzymen, gal en natriumbicarbonaat) in de tractus digestivus reguleert. De stoffen, afkomstig uit hepar, pancreas en vessica fellea, zorgen er in het duodenum voor dat de vessica fellea samentrekt en de sfincter van Oddi opent. Zure maaginhoud wordt vervolgens geneutraliseerd door de spijsverterende stoffen. Ontdekt door de Italiaanse anatoom Ruggero Oddi (1864-1913).
Oedeem	Waterzucht. Vochtophoping. Abnormale hoeveelheid intra- en extracellulair vocht (dus zonder toename

WOORDENLIJST

AMV

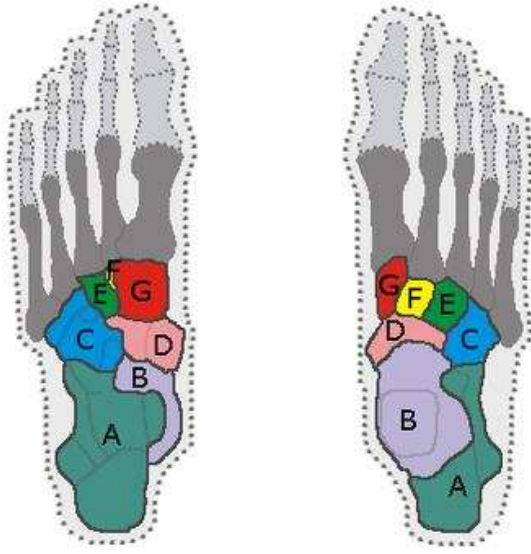
	van het aantal cellen), b.v. door onvoldoende afvoer door lymfe en venen. Indien onder de huid zichtbaar: perifere oedeem. Kenmerkend: dikke enkels en kortademigheid.
Oesofagus	Slokdam. Buis die de mond met de maag verbindt. Peristaltiek zorgt voor het transport van voedsel naar de maag.
OMA	Otitis media acuta. Acute of etterende middenoorontsteking met oorpijn.
OME	Otitis media met effusie. Lijmoo; slijmoo. Vochtophopping achter een gesloten trommelvlies zonder duidelijke tekenen van een acute middenoorontsteking. Zie ook otorroe.
Omentum	Buiknet; buikvliesslag. Verbindt de maag met een ander orgaan.
Omentum majus	Grote buiknet. Verbindt de onderste grote bocht van de maag (curvatura major) met het dwarslopende deel van de dikke darm (colon transversum). Hangt als een schort vrij tussen de voorste buikwand en de lissen van de dunne darm. Dient vnl. als mechanische bescherming van de darmen.
Omentum minus	Kleine buiknet. Verbindt de onderste kleine bocht van de maag (curvatura minor) met de plaats waar de bloedvaten en zenuwen de lever in- en uitgaan (porta hepatis).
Onderhoudsdosis	Individueel te bepalen dosering tegen het beloop van de ziekte.
Oplaaddosis	Dosis waarbij direct effect wordt verkregen.
Oraal	Via de mond.
Orbita	Oogkas. Peervormige holte die uit bot bestaat.
ORS	Oral Rehydration Salts. Oplossing van vocht en elektrolyten die na orale inname zorgt dat het lichaam rehydreert, m.n. bij dehydratie.
Orthopedie	Onderzoek en behandeling gericht op voorkomen, genezen of leren omgaan met afwijkingen aan het bewegingsapparaat (botten, gewrichten en spieren).
Orthostatische klachten	Klachten na opkomen uit liggende of zittende houding, m.n. licht in het hoofd. Meestal verdwijnen de klachten binnen 5 à 10 seconden. Medicijnen, b.v. bloeddrukverlagende, kunnen de klachten uitlokken of versterken.
Os calcaneus	Calcanium.
Os coccygis	Staartbeen; stuit(been). Onderste deel van de wervelkolom. Bestaat uit 3 tot 5, in de regel 4, onderling vergroeide staartwervels. Vergroeid met het os sacrum.
Os costale	Rib. Dorsaal benign gedeelte.
Os coxae	Heupbeen. Bestaat uit drie delen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ os ilium (darmbeen) ▪ os ischii (zitbeen) ▪ os pubis (schaambeent)
Os ethmoidale	Zeeffbeen. Onparig beenstuk in de schedelbasis dat

WOORDENLIJST

AMV

	mede het dak vormt van de neusholte.
Os hyoideum	Tongbeen. Hoefijzervormig bot gelegen in het halsgebied.
Os ilium	Darmbeen. Vormt samen met os ischii en os pubis, door volledige onderlinge samengroeiing, os coxae. Één van de drie beenderen van de heup.
Os ischii	Zitbeen. Vormt samen met os ischii en os pubis, door volledige onderlinge samengroeiing, os coxae. Één van de drie beenderen van de heup.
Os naviculare	Scheepsbotje van de voet. <p>Één van de zeven voetwortelbeentjes (D), gelegen aan de mediale zijde van de voetwortel.</p>
Os occipitale	Achterhoofdsbeen.
Os parietale	Wandbeen. Elk van de beide vierkante stukken been die de bovenzijkant van de schedel vormen.
Os petrosum	Pars petrosa.
Os pubis	Schaambeentje. Vormt samen met os ischii en os pubis, door volledige onderlinge samengroeiing, os coxae. Één van de drie beenderen van de heup.
Os sacrum	Heiligbeen. Grootste bot van de wervelkolom. Driehoekig van vorm. Vijf onderling vergroeide sacrale wervels én de daartussen gelegen disci aan de onderkant van de wervelkolom. Ligt tussen de lendenwervels en de stuit. Vormt een gewricht met het darmbeen.
Os scaphoideum	Scheepsbotje van de hand. Scafoïd.

WOORDENLIJST

AMV

	<p>Één van de acht handwortelbeentjes (A), gelegen aan de kant van de radius.</p>
Os sesamoideum	Sesambeen. Botje dat zich bevindt zich in het verloop van de pees van de musculus quadriceps femoris.
Os sphenoidale	Wiggebeen.
Os temporale	Slaapbeen. Onregelmatig gevormd beenstuk aan beide zijden van de schedel.
Os zygomaticus	Jukbeen.
Osmose	Diffusie van een oplosmiddel; verplaatsing van oplosmiddel, m.n. water, van een plaats met een hoge concentratie naar een plaats met een lage concentratie.
Osmotische druk	Kracht waarmee water vanuit een minder geconcentreerde oplossing via een semipermeabel membraan naar een meer geconcentreerde oplossing wordt getrokken.
Ossa carpi	Handwortelbeentjes. 8 (2 rijen van 4) beentjes in de pols, gelegen tussen radius en ulna aan de ene kant en metacarpalia aan de andere.
Osteoporose	Botontkalking. Verminderde dichtheid van de botsamenhang.
Otitis externa	Diffuse ontsteking van de huid van de gehoorgang met pijn, jeuk, afscheiding, schilfering, roodheid of zwelling, evt. in combinatie met gehoorverlies. Samen met otitis media de twee meest voorkomende ziekten die verantwoordelijk zijn voor oorpijn.
Otoguttae	Oordruppels.
Otorroe	Loopoor.
Otorroe	Loopoor.
Ovale venster	Deel van het binnenoor, dat het slakkenhuis afsluit. Scheidt het middenoor van het buitenoor.
Ovaria	Eierstokken. Organen waarin de eicellen zijn opgeslagen. Via de ovaria kunnen de eicellen de uterus bereiken.
Overbelasting	Bij sportblessures: steeds terugkerende (lichtere) overbelasting ???
Oxybuprocaine HCl 0,4%	Oogdruppels. Lokaal anestheticum t.b.v. oogheelkundige ingrepen.

WOORDENLIJST

AMV

Oxygenatie	Verzadiging met zuurstof.
Oxyhemoglobine	HbO ₂ . Zuurstof gebonden aan hemoglobine (Hb). In de weefsels geeft oxyhemoglobine (bij lage zuurstofdruk) de gebonden zuurstof af, waardoor desoxyhemoglobine (HHb) ontstaat. Bij CO-vergiftiging is CO gebonden in plaats van O ₂ .
Oxytocine	Weeënhormoon. Speelt een rol bij het ontstaan van de baringsweeën t.g.v. het oprekken van de cervix uteri.
Packed Cell Volume	PCV. Hematocriet. Relatief volume van erythrocyten per liter bloed. Neemt toe bij stijging van het aantal erythrocyten, m.n. bij dehydratatie en polycytemie. Neemt af bij anemie en hemodilutie. Zie ook hematocriet.
PaCO₂	Partiële druk.
Palatum	Gehemelte. Verhemelte.
Palatum durum	Hard verhemelte. Voorste deel van het verhemelte.
Palatum molle	Week verhemelte. Achterste deel van het verhemelte.
Palmar	Aan de zijde van de handpalm.
Palpebra	Ooglid.
Panaritium	Fijt. Acute voortschrijdende etterige ontsteking van de vinger.
Pancreas	Alvleesklier. Orgaan dat dwars in het abdomen ligt, ± 15 cm lang en 1 à 3 cm dik. De kop van de pancreas ligt in de binnenbocht van het duodenum, lichaam en staart liggen vóór de wervelkolom en de grote vaten achter in de buik. Aan de bovenkant ligt de pancreas tegen de gaster, aan de onderkant tegen de dunne darmen. Opgebouwd uit cellen die hormonen maken, o.a. insuline, en cellen die enzymen maken die het voedsel verteren. Pancreashormonen worden afgegeven in het bloed en zorgen ervoor dat het glucosegehalte van het bloed binnen normaalwaarden blijft. Pancreasenzymen komen via een afvoerbuus in het duodenum terecht. Bij een (te) lage productie van enzymen ontstaan stoornissen in de vertering van eiwitten, suikers en vetten, wat leidt tot een vette faeces.
Pancreatitis	Alvleesklierontsteking.
Papilla vateri	Papil van Vater. Verdikking van slijmvlies vlak na de maaguitgang waar de ductus pancreaticus en de ductus choledochus uitmonden in het duodenum. Rond de papil bevindt zich de sfincter van Oddi. Ontdekt door de Duitse anatoom Abraham Vater (1684-1751).
Papula	Knobbeltje, m.n. op de huid. Kleine verhevenheid van de huid, ontstaan door toename van cellen, weefsel, en/of vocht in de (epi)dermis, die verdwijnt zonder littekens.

WOORDENLIJST

AMV

Papuleus	Knobbelig; met knobbeltjes.
Paracetamol	APAP; acetyl-para-amino-phenol. Chemische formule: $C_8H_9NO_2$. Maximale dosis 3 gram per etmaal. Pijnstillende en koortsverlagende medicatie. Meest gangbare dosering is 500 mg. Gebruikt bij hoofdpijn, koorts en pijn bij griep en verkoudheid of na vaccinatie, kiespijn, zenuwpijn, spit, spierpijn en menstratiepijn. Werkingsduur is ± 3 à 5 uur. Coffeïne en codeïne als toevoegingen aan paracetamol versterken het analgetisch effect.
Paralyse	Verlamming.
Paraplegie	Verlamming aan beide zijden van het lichaam.
Parasympatholyticum	Middel met een remmende werking op een bepaald deel van het zenuwstelsel.
Parasympathomimeticum	Middel met een stimulerende werking op een bepaald deel van het zenuwstelsel.
Parasympathicus	Parasympathisch deel van het autonome zenuwstelsel, dat het lichaam in rust brengt.
Parathyreoidia	Bijschildklieren. Rijstekorrelgrote klieren die in de hals, achter de schildklier, liggen. In de regel vier stuks. Maken het hormoon PTH (parathyroid hormoon) dat betrokken is bij de calciumstofwisseling. Bij te weinig calcium in het bloed, wordt door de bijschildklier meer PTH geproduceerd. PTH maakt calcium vrij uit het skelet en stimuleert de productie van vitamine D, dat belangrijk is voor de opname van calcium uit de darm.
Parenteraal	Toedieningsweg van geneesmiddelen buiten het maagdarmsstelsel om: <ul style="list-style-type: none"> ▪ door inademen (inhalatie) ▪ injectie in ader (intraveneus) ▪ injectie in een bot (intra-ossaal) ▪ injectie in gewricht (intra-articulair) ▪ injectie in hart (intracardiaal) ▪ injectie in huid (intracutaan) ▪ injectie in schedel of wervelkanaal (intrathecaal) ▪ injectie in slagader (intra-arterieel) ▪ injectie in spier (intramusculair) ▪ injectie onder huid (subcutaan) ▪ via intacte huid (transdermale pleister) ▪ via slijmvlies (transmucosaal)
Parenterale voeding	Toediening van de noodzakelijke voedingsstoffen per infuus, omdat voeding via de maag nog niet (volledig) wordt verdragen.
Parese	Gedeeltelijke verlamming.
Paresthesie	Waarnemen van jeuk, kriebels of tintelingen zonder dat daar aanleiding voor is.
Pariëtaal	M.b.t. de wand van thorax en abdomen.
Parkinson, Ziekte van	Aandoening van het zenuwstelsel. Kenmerken: <ul style="list-style-type: none"> ▪ beven ▪ bewegingstraagheid ▪ loop- en spraakstoornissen ▪ spierstijfheid
Parotitis epidemica	Bof; dikoor. In de regel onschuldige virale

WOORDENLIJST

AMV

	kinderziekte. Kenmerk: zwelling van de glandula parotis.
Paroxetine	Antidepressivum. Seroxat®.
Pars abdominalis	Deel van de musculus pectoralis major.
Pars clavicularis	Deel van de musculus pectoralis major.
Pars petrosa	Os petrosum. Rotsbeen. Hardste been van het lichaam. Onderste deel van het os temporale, links en rechts aan de binnenzijde van het cranium, waarin zich het evenwichts- en gehoororgaan bevindt.
Pars sternocostalis	Deel van de musculus pectoralis major.
Partus	Baring; bevalling.
PASG	Pneumatic Anti-Shock Garment; MAST.
Patella	Knieschijf. Grootste os sesamoideum van het menselijk lichaam.
Pathogeen	Ziekteverwekkend; ziekmakend.
PCRB's	Packed red blood cells.
PCV	Packed Cell Volume.
Pees	Verbindt een spier aan een bot.
Pelvic inflammatory disease	PID. Ontsteking in het kleine bekken t.g.v. verspreiding van MO's vanuit cervix en vagina naar endometrium, tubae en aangrenzende structuren. Manifesteert zich meestal met een subacuut klachtenpatroon, waarbij pijn in de onderbuik obliagaat is. In 60% van de casussen een SOA, bij vrouwen m.n. chlamydia of gonorrhoe.
Pelvis	Bekken. Bestaat uit heiligbeen, staartbeen en beide heupbeenderen.
Penicilline	Verzamelnaam voor antibiotica. Uitgevonden door Sir Alexander Fleming in 1928. Veelgebruikt in Korea- en Vietnamoorlog.
Peptische aandoening	Maagklachten en maagdarmzweren.
Percussie, gedempte	Dof en mat geluid dat te horen is bij het percuteren van niet-gezonde longen. Bij afgenomen luchthoudendheid, b.v. bij atelectase of pneumonie.
Percussie, sonore	Gezond en laagfrequent geluid dat te horen is bij het percuteren van de gezonde longen.
Percussie, tympanische	Luid en langdurig aanhoudend geluid dat te horen is bij het percuteren van niet-gezonde longen. Bij toegenomen luchthoudendheid, b.v. bij emfyseem of pneumothorax.
Periarthritis humeroscapularis	PHS; frozen shoulder.
Pericard	Buitenste vlies van het hartzakje, waarin het hart zich bevindt.
Pericardiocentese	Ontlasten van een traumatische pericardtamponnade. Punctieplaats van een lange dikke naald is een hoek van 15° tussen de processus xiphoideus en de linker ribbenboog. Na het overwinnen van een lichte weerstand zullen de vitale functies verbeteren na het uitzuigen van 20 à 40 ml

WOORDENLIJST

AMV

	bloed. Plastic canule fixeren als drain.
Pericarditis	Ontsteking van het hartzakje.
Perifeer	Aan de uiteinden. Tegenovergestelde van centraal.
Perifeer	Van het midden van het lichaam af.
Perifeer arterieel vaatlijden	PAV. Atherosclerose distaal van de aortabifurcatie.
Perineum	Huidstreek tussen anus en scrotum.
Periost	Beenvlies. Zeer pijngevoelig en bloedvatrijke bekleding van bot. Via de vezels van Sharpey op het bot gefixeerd.
Peristaltiek	Reflexmatige knijpende beweging door kring- en lengtespiertjes in de tractus digestivus, waardoor de vloeibare (en gasvormige) spijsbrij wordt getransporteerd. Normaal werkende darmen geven borborygmi (" levendige peristaltiek "). Peristaltiek komt ook voor in gal- en urinewegen.
Peritoneale prikkeling	Prikkeling van het peritoneum, m.n. door vrij vocht in de buikholte. Kan worden vastgesteld aan de hand van: <ul style="list-style-type: none"> ▪ druk- en loslaatpijn ▪ palpatie van de bovenbuik (toename van bewegen) Onwillekeurige spierspanning (défense musculaire) neemt bij palpatie toe als reactie op verhoogde peritoneale prikkeling. Kan duiden op acute buik.
Peritoneum	Buikvlies. Vlies dat de wand van de buikholte (pariëtaal) en de ingewanden (visceraal) bekleedt. Verbonden door meerdere mesenteria. Beschermt de organen in de buik: colon, duodenum, gaster, hepar, ileum, jejunum, lien, ovaria, uterus.
Peritonitis	Buikvliesontsteking.
Permeabel	Doorlaatbaar.
Permeabiliteit	Doorlaatbaarheid.
Pernio	Winterhanden en/of –voeten.
PERRL	Pupils equal, round, reacting to light. Onderzoek van de pupillen die idealiter even groot zijn, gelijk van vorm (rond) en op licht reageren.
Persoonlijke beschermingsmiddelen	PBM. O.a. handschoenen, (lood)schorten, gezichtsmaskers en veiligheidsbrillen.
Pertussis	Kinkhoest.
Petechiën	Puntbloedingen vanuit een capillair. Rode tot paarse puntvormige huidbloeding, veroorzaakt door een zeer kleine oppervlakkige bloeditstorting.
Petit-mal	Absence. Slechts enkele seconden durende epileptische aanval.
Peuter	Kind van 1 tot 4 jaar.
Phimosis	Fimosis. Vernauwing van de voorhuid van de penis onder niet-gecircumciseerde mannen. Hierdoor kan de voorhuid niet (gemakkelijk) over de eikel worden teruggeschoven. Vermindert gevoeligheid van de penis bij geslachtsgemeenschap. Veroorzaakt vaak ontsteking van de eikel, met irritatie en etterige

WOORDENLIJST

AMV

	uitscheiding. Reden voor een circumcisie.
Pia mater	Zachte hersenvlies.
Pijlnaad	Niet-verbeende bovenste schedelnaad die van voor naar achter over de schedel loopt. Op de kruising van kroon- en pijlnaad bevindt zich de, ook niet-verbeende, grote fontanel.
Placebo	Latijn: "Ik zal behagen." Als geneesmiddel voorgeschreven middel dat geen werkzame bestanddelen bevat. Het toedienen van de inactieve substantie die in uiterlijk (kleur, grootte, smaak en consistentie) overeenkomt met een werkzaam geneesmiddel, kan leiden tot een positief psychisch effect dat optreedt door vertrouwen in de heilzame werking van een behandeling.
Placebo-effect	Effect ontstaan door suggestie.
Plantair	Aan de zijde van de voetzool.
Plantairflexie	Beweging van de articulatio talocruralis. Vanuit de neutrale uitgangshouding wordt de voet in het enkelgewricht gestrekt, d.w.z. neerwaarts gebogen. Tegenovergestelde is dorsaalflexie.
Pleocytose	Toename van het aantal cellen.
Pleura parietalis	Borstvlies. Vlies dat de binnenkant van de borstholte bekleedt. Pariëtale pleura.
Pleura parietalis	Longvlies dat gehecht is aan de binnenkant van de thorax.
Pleura visceralis	Longvlies. Vlies dat de buitenkant van de longen bekleedt, tot aan de longhilus.
Pleura visceralis	Longvlies dat gehecht is aan de longen.
Pleuravocht	Vochtlaagje dat zich bevindt tussen pleura parietalis en pleura visceralis.
Pleurawrijven	Bijgeluiden van de pleura die kunnen worden beluisterd bij auscultatie. Duiden op vocht tussen de pleurabladen, zoals bij pneumonie.
Plexus solaris	Zonnevlecht, 'buikhersenen'. Netwerk van zenuwvezels tussen pancreas en aorta, m.n. sympathisch, die als zonnestralen naar de buikorganen vertakken.
Plica vocalis	Ware stembanden. Gepaarde structuur in de larynx. Stevig vlies dat gaat trillen als er lucht langs strijkt.
Pneumonie	Longontsteking. Acute, vaak 5 à 7 dagen met hoge koorts verloopende infectieziekte, gekenmerkt door ontsteking van het longweefsel. Kenmerken: <ul style="list-style-type: none"> ▪ cyanose ▪ dyspnoe ▪ hoesten ▪ hypoxie ▪ koude rillingen ▪ neusvleugelademen ▪ opgeven van fluïmen ▪ pijn in de borst, flank en/of rug (pleurale pijn) ▪ tachycardie ▪ tachypneu
Pneumothorax	De aanwezigheid van lucht in de pleuraholte als gevolg een (deels) ingeklapte long.

WOORDENLIJST

AMV

Poliomyelitis	Polio; kinderverlamming. Aëroge virusinfectie. Ontsteking van de grijze stof in het ruggenmerg tgv een infectie met het poliovirus die resulteert in verlammingen. De meeste besmettingen verlopen via het maagdarmkanaal.
Pollex	Duim. Dikste en kortste vinger van de hand. Aangeduid als digitus I (dig I). De pink is dus digitus V (dig V).
Polsdruk	Systolische bloeddruk minus diastolische bloeddruk. Hangt af van: <ul style="list-style-type: none"> ▪ de kracht waarmee het hart contraheert ▪ de elasticiteit van de vaten ▪ het gemak waarmee het bloed weg kan stromen
Polycytemie	Toename van de concentratie erythrocyten. Kan het gevolg zijn van een gestegen productie van erythrocyten of een afgenomen aandeel van het plasma.
Polydipsie	Veel drinken (5 – 15 liter per dag).
Polyurie	Veel urineren.
Pons varoli	Brug van Varol. Pons. Bruggvormige verbinding tussen cerebrum, cerebellum en medulla oblongata. Maakt deel uit van het autonoom zenuwstelsel. Ontdekt door de Italiaanse chirurg en anatoom Costanzo Varoli (1542-1575).
Porte d'entrée	Plaats waar een pathogeen micro-organisme het lichaam binnendringt: neus, mond, keel en andere natuurlijke lichaamsopeningen verstaan.
Posterior	Aan de achterzijde. Tegenovergestelde van inferior.
Posterior cruciate ligament	Achterste kruisband. AKB. Zie: kruisband.
Posttraumatisch stressyndroom	Verzamelnaam voor klachten die kunnen optreden na een traumatische gebeurtenis. PTSS-klachten kunnen een voedingsbodem vinden in traumatische ervaringen (mishandeling, oorlog, seksueel misbruik) Voorbeelden van PTSS-klachten: <ul style="list-style-type: none"> ▪ aandacht -en concentratiestoornissen ▪ alertheid ▪ angst ▪ labiele stemming ▪ lusteloosheid ▪ onzekerheid ▪ schrikachtigheid ▪ verminderd zelfvertrouwen ▪ vermoeidheid
Povidon-jood 10%	Betadine®.
Precursor	Uitgangsstof. Tussenstof die wordt gevormd bij de productie van een andere stof. Zo is bètacaroteen een precursor van vitamine A.
Prednisolon	Corticosteroid. Bij aandoeningen waarbij ontstekingsverschijnselen een rol spelen: astma, COPD, reuma, MS e.a.
Pre-load	Spanning op het myocard op het moment dat de samentrekking van het hart begint.
Prematuur	Baby die te vroeg, d.w.z. vóór de 37 ^{ste} week van de

WOORDENLIJST

AMV

	zwangerschap, is geboren.
Premolaar, eerste	Eerste 'valse kies', gelegen achter de hoektand en vóór de tweede premolaar.
Premolaar, tweede	Tweede 'valse kies', gelegen tussen de eerste premolaar en de eerste molaar.
Preperitoneaal	Voor het peritoneum gelegen: gevulde vessica urinaria.
Preputium	Voorhuid. Voorste huidplooi van de penis die de glans penis in rust bedekt.
Prevalentie	Het aantal gevallen van een ziekte voorkomend in een bepaalde periode.
Preventief	Voorkomend.
Priapisme	Langdurige, niet seksueel gestimuleerde erectie t.g.v. vasodilatatie. M.n. bij wervelletsel (dwarslaesie).
Prikkelbare darm-syndroom	PDS; spastisch colon; spastische dikke darm; Irritable Bowel Syndrome (IBS). Belangrijkste symptomen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ defecatiestoornissen (diarree, flatulentie, obstipatie) ▪ drukgevoelig colon ▪ langere tijd intermitterend of continu buikpijn Stress en voeding kunnen veel invloed hebben op de klachten. Ongeveer 8% van de Nederlanders lijdt eraan.
Primperan®	Metoclopramide.
Processus mastoïdeus	Tepelbeen. Uitstekend deel van het os temporalis. Gelegen achter het oor. Bij mannen groter dan bij vrouwen.
Processus spinosus	Doornuitsteeksel.
Processus transversus	Wervelzijkuitsteeksel.
Processus xiphoideus	Zwaardvormig aanhangsel. Onderste uiteinde van het sternum.
Proctitis	Ontsteking van de endeldarm.
Proctoscopie	Kijken in rectum.
Profundus	Diep. Tegenovergestelde van superficialis.
Progesteron	Precursor van alle steroïdehormonen, zoals aldosteron, cortisol, estradiol, estron en testosteron.
Prognose	Verwachting of voorspelling m.b.t. het verdere verloop van een ziekte.
Prolaps	Uitpuiling; verzakking. Bijvoorbeeld van uitpuilende aambeien of verzakte baarmoeder.
Prolapsus uteri	Verzakking van de baarmoeder, m.n. door verslapping van het steunmechanisme.
Prominentia laryngea	Adamsappel. Naar voren uitstekend deel van het cartilago thyreoidea bij mannen. Is in het midden aan de voorkant van de hals zichtbaar.
Promontorium	Voluit: promontorium ossis sacri. Vooruitspringend gedeelte. Uitstekend deel van de wervelkolom op de overgang van de onderste lumbale wervel en het os sacrum. Overgang van lumbaal naar sacraal.
Pronatie	De beweging die je maakt als je met elkaar proost. Hierbij kijk je op je handrug. De onderarm draait, waarbij de handpalm ook naar beneden draait.

WOORDENLIJST

AMV

Prostaat	Voorstanderklier. Geslachtsklier van ± 3 cm lang bij de man. Omvat het bovenste deel van de urethra, ligt dorsaal onder vessica urinaria en grenst aan rectum. Scheidt vocht af dat dient als transportmiddel voor sperma in het ejaculaat en voorkomt dat sperma in de blaas kan stromen.
Proteïne	Eiwit.
Protoplasma	Nucleus en cytoplasma samen.
Protrombinetijd	PT. Tijd die het kost om in een reageerbuisje bloed te laten stollen na toevoegen van een activator zoals thromboplastine. Na het doorlopen van een enzymcascade wordt onoplosbaar fibrine gevormd. Een verlengde PT wijst op een probleem in de extrinsieke route van de stollingscascade (o.a. leverinsufficiëntie of vitamine K-deficiëntie) of is een gewenst effect bij gebruik van anticoagulantia.
Proximaal	Dichtbij de romp. Naar het centrum toe. Tegenovergestelde van distaal.
Pruritus	Jeuk (zonder zichtbare huidafwijkingen).
Psoriasis	Recidiverende huidaandoening die gepaard gaat met droge, schilferende huiduitslag.
Psoriasis:	Chronische erythematosquameuze huidaandoening. Veroorzaakt rode plekken op de huid.
Psychose	Wanen en/of hallucinaties en/of verschijnselen van gedesorganiseerdheid.
PTA	Posttraumatische amnesie. Geheugenverlies na een ongeval, m.n. bij diffuus hoofdletsel
PTCA	Percutane Transluminale Coronair Angioplastiek; dotteren.
Ptosis	Hangend ooglid of oogleden.
PTSS	Posttraumatisch stresssyndroom. In de gangbare literatuur geweten aan de onderdrukking van angst en woede. Slachtoffers van geweld zijn zo bang voor de herinnering aan de traumatische gebeurtenis dat die ver weggestopt wordt, waardoor zij er niet in slagen om het voorval te verwerken.
Ptyaline	Zetmeelsplitsend speekselym dat op voedsel inwerkt terwijl het wordt gekauwd. Maag-/zoutzuur maakt de activiteit van ptyaline onmogelijk.
Puber	Kind van 13 tot 18 jaar.
Pulmonalis-klep	Longslagaderklep. Uitlatende, semilunair- of

WOORDENLIJST

AMV

	halvemaanvormige klep tussen rechterkamer en longslagader.
Pulvis	Poeder.
Punctum proximum	Dichtstbijzijnde punt dat het oog nog scherp kan zien.
Punctum remotum	Verst afgelegen punt dat het oog nog scherp kan zien.
Pupilreactie	Nauwer of wijder worden van de pupil bij meer of minder lichtinval.
Purgativum	Laxeermiddel.
Purpura	Niet-wegdrukbaar roodheid van de huid, veroorzaakt door de vrijgekomen erythrocyten bij een onderhuidse bloeding buiten de bloedvaten, zoals petechiën en echymosen.
Pus bonum et laudabile	<i>“Goede en prijzenswaardige etter”</i> . Vocht dat uit een etterophoping (absces, empyeem) tevoorschijn komt wanneer de arts deze heeft ingesneden. Het afvloeien van etter bevordert de genezing.
PVA	Perifeer arterieel vaatlijden. Claudicatio intermittens.
PVW	Perifere vaatweerstand. After-load. Mate waarin de bloedstroom wordt tegengewerkt door de mogelijkheid tot vasoconstrictie van (de diameter van) een bloedvat.
Pyelitis	Ontsteking van het nierbekken; gaat gepaard met: <ul style="list-style-type: none"> ▪ koorts ▪ pijn in flanken en/of rug ▪ stinkende, troebele urine
Pyelonefritis	Ontsteking van nier en nierbekken; gaat gepaard met: <ul style="list-style-type: none"> ▪ koorts ▪ pijn in flanken en/of rug ▪ stinkende, troebele urine
Pyelum	Nierbekken. Pelvis renalis. Reservoir, aan de binnenkant van de nier, waar door de nefronen geproduceerde urine wordt opgevangen. Hiervandaan loopt de ureter naar de vessica urinaria.
Pylorus	Poortwachter; portier; sluitspier van de maaguitgang, m.a.w. kringspier tussen maag en duodenum.
Pyrogeen	Koortsverwekkend.
Pyrogenen	Koortsverwekkende stoffen die kunnen worden afgescheiden door micro-organismen. Komen van buiten (exogene pyrogenen) of worden aangemaakt door leukocyten in reactie op weefselbeschadiging (endogene pyrogenen)
Pyrosis	Zuurbranden. Brandend gevoel in farynx, gaster en oesofagus, in de regel gepaard met bittere of zure oprispingen. Veroorzaakt door het oprekken van het onderste deel van de oesofagus, m.n. door slechte eetgewoonten (gehaast en veel eten).
Quarantaine	Verblijf van een persoon die mogelijk besmet is met een infectieziekte behorend tot groep A (pokken, polio, SARS) in een door de burgemeester aangewezen gebouw, schip of in een aantal aangewezen ruimten daarbinnen, in verband met de bestrijding van de gevaren van die ziekte voor de

WOORDENLIJST

AMV

	<p>volksgezondheid. Tijdens de quarantaine wordt medisch toezicht verricht om te bezien of de persoon met een infectieziekte behorend tot groep A is geïnfecteerd en dientengevolge ziekteverschijnselen ontwikkelt. Vroeger telde deze periode 40 dagen (Frans: quarante). Schepen die een haven binnenkomen met een quarantainepatiënt hebben de geheel gele seinvlag Q gehesen.</p>
Qui bene purgat, bene curat	<p><i>"Wie goed purgeert, geneest goed."</i></p> <p>Latijnse wijsheid, toegeschreven aan de Zwitserse arts Paracelsus (1493-1541). Purgeren = laxeren, reinigen, zuiveren.</p>
Rachitis	Engelse ziekte. Botaandoening door een tekort aan vitamine D en calcium. Zonlicht kan rachitis helpen voorkomen door de aanmaak van vitamine D.
Radiatie	Straling. Één van de vormen van warmteafgifte door het menselijk lichaam. Zie ook: conductie, convectie, evaporisatie en respiratie.
Radius	Spaakbeen. Dunste van de twee beenderen in de onderarm. Ligt aan de duimzijde.
Ramus	Zijtak van bloedvat, beenstuk, luchtpijp, zenuw e.d.
Ramus genitilis nervus genitofemoralis	Genitale zijtak van de nervus genitofemoralis; andere zijtak is de ramus femoralis.
Rebound-verschijnselen	In versterkte mate terugkeren van verschijnselen van een aandoening.
Recidiveren	Terugkeren.
Rectaal	Via de anus.
Rectum	Laatste deel van het colon. Gaat over in de anus.

WOORDENLIJST

AMV

Referred pain	Gerefereerde pijn. Pijn die gevoeld wordt op een andere, soms veraf gelegen, locatie dan waar de oorzaak (weefselbeschadiging) zich bevindt. Voorbeeld: pijn bij een myocardinfarct, waarbij de pijn in de linkerschouder en/of de kaak gevoeld kan worden.
Reflux	Terugstroming. Terugvloeïing.
Regurgitatie	Terugstroming van vloeistoffen in het lichaam; b.v. wanneer een hartklep niet goed werkt, kan er bloed terugstromen.
Rehydratie	Opheffing van uitdroging door toevoer van vocht.
Ren	Nier.
RES	Reticulo-endotheliaal systeem. Rode beenmerg en organen met lymfatisch weefsel: <ul style="list-style-type: none"> ▪ bindweefsel (macrofagen) ▪ centrale zenuwstelsel (microglia) ▪ lever (stercellen van Kupffer) ▪ lien (reticulumcellen) ▪ longen (alveolaire fagocyten) ▪ lymfeklieren (reticulumcellen) ▪ thymus (reticulumcellen) De cellen van het RES kunnen zich zowel onderscheiden tot stamvormen van bloedcellen als tot fagocyten. Speelt een belangrijke rol bij de uitscheiding van opgehoopte organische vergiften die zich vormen door het consumeren van voeding.
Resistentie	Persisteren van de ziekte, ongevoelig voor medicijnen.
Respiratie	Ademhaling. Één van de vormen van warmteafgifte door het menselijk lichaam. Zie ook: conductie, convectie, evaporisatie en radiatie.
Reticulumcel	Aanwezig in lien, lymfeklieren en thymus.
Retina	Netvlies. Lichtval komt pas op het netvlies na achtereenvolgens hoornvlies, pupil, lens en glasachtig lichaam.
Retroflexie	Achterwaartse buiging. Beweging van articulatio coxae en articulatio glenohumeralis. Tegenovergestelde is anteflexie.
Retrograde amnesie	Geheugenstoornis voor de voorafgaande periode.
Retroperitoneaal	Achter het peritoneum gelegen: nieren.
Retroperitoneale ruimte	Bevat adrenes, renes, grootste deel van het duodenum, twee delen van het colon (colon ascendes en colon descendes) en grootste deel van pancreas.
Reversibel	Omkeerbaar.
Rhinitis	Ontsteking van het neusslijmvlies. Gekenmerkt door: <ul style="list-style-type: none"> ▪ neusloop (waterige afscheiding) ▪ niezen ▪ verstopte neus
Rhinnoroe	Loopneus.
Rhonchus	Reutelgeruis. Bij auscultatie hoorbaar indien zich obstructies in (een deel van) de luchtwegen bevinden. Te onderscheiden zijn: droge r. afwezigheid van slijm of vocht.

WOORDENLIJST

AMV

	<p>vochtige r. aanwezigheid van slijm of vocht.</p> <p>bronchiale r. r. in bronchiën.</p> <p>tracheale r. r. in onderste deel van de luchtpijp.</p> <p>laryngeale r. r. in bovenste deel van de luchtpijp.</p> <p>vesiculaire r. r. in de thorax.</p>
Rickettsiae	Sporevormende micro-organismen. Intracellulair voorkomende parasieten. Veroorzaken ziekten als vlektyfus. In de regel gevoelig voor tetracyclinen of verwante antibiotica, zoals doxycycline.
Rima glottidis	Stemspleet. Opening tussen de stembanden.
Ringerlactaat	Kristalloïde oplossing voor intraveneuze infusie. Werkzame stoffen: calcium-, natrium- en kaliumchloride en natriumlactaat.
Rinne, stemvorkproef volgens	Sla de stemvork aan en plaats deze op het mastoid. Vraag of de patient de toon hoort. Vervolgens wordt de stemvork voor het oor gehouden (luider?). Positieve Rinne: geluid is luider voor het oor dan op het mastoid (perceptiedoofheid of normaal gehoor). Negatieve Rinne: geluid op mastoid is luider dan voor het oor (geleidingslethorendheid). Zie ook Weber.
RR	Riva-Rocci. Notatiewaarde voor bloeddruk. Uitgevonden door de Italiaanse internist Scipione Riva-Rocci (1863-1937).
RS-virus	Ook: RSV. Respiratoir Syncytieel-virus. Één van de paramyxovirussen, evenals het bofvirus (parotitis), rhinitis (neusverkoudheid), faryngitis (keelontsteking), kroep (laryngitis difteriae) en SARS (severe acute pulmonary disease). Meest voorkomende verwekker van luchtweginfecties (verkoudheid) bij jonge kinderen (zuigelingen en peuters); kan een bronchiolitis en pneumonie veroorzaken.
Rubella	Rodehond. In de regel onschuldige virale infectieziekte bij kinderen, gekenmerkt door opgezette lymfeknopen achter de oren en huiduitslag met rode vlekjes.
Rubor	Roodheid. Gevolg van hyperaemie, omdat de doorbloeding toeneemt. Één van de vier klassieke ontstekingsverschijnselen, in de 1 ^{ste} eeuw opgetekend door de Romeinse encyclopedist Aurelius Cornelius Celsus.
Ruggenprik	Zie: epidurale anesthesie, lumbaalpunctie en spinale anesthesie.
S2	Sacraal 2. Ter hoogte van de bifurcatie van de aorta abdominalis (aorta onder het diafragma) in de arteriae iliaca communis dexter en arteria iliaca communis sinister, die uiteindelijk overgaan in de arteria femoralis.
Sacro-iliacaal gewricht	Gewricht tussen os sacrum en os ilium, aan weerszijden van de wervelkolom. Vormt daarmee een verbinding tussen benen en rug. De gewrichten zijn weinig beweeglijk. Ontsteking en overbelasting komen vaak voor.

WOORDENLIJST

AMV

Sagittaal	Letterlijk Latijn: “in de richting van een pijl” . Van achteren naar voren of van voren naar achteren. Het sagittale vlak verdeelt het lichaam in een linker- en rechterhelft. Zie ook frontaal en transversaal.
SA-knoop	Sinu-atriale knoop; sinusknoop. Groep gespecialiseerde cellen die zich in de rechterboezem van het hart bevindt. Het hart krijgt ± 70 keer per minuut een elektrische prikkel uit de hersenen, waardoor de sinusknoop wordt geactiveerd en een prikkel afgeeft aan de hartspier, die samentrekt en het bloed het lichaam rondpompt.
Salbutamol	Sympathicomimeticum. Gebruikt als bronchodilator (onderhoudsbehandeling) bij patiënten met astma of COPD. Ventolin®.
Saliva	Speeksel. Heldere vloeistof die wordt afgescheiden door de speekselklieren. Bevat ptyaline.
Sarin	Dodelijk giftig zenuwblokkerend strijdmiddel. Acetylcholine-agonist. Versterkt in eerste instantie de werking van ACh doordat de afbraak ervan wordt geremd. Omdat de prikkeloverdracht van zenuwen op elkaar, op spieren en op klieren ontregeld raakt, heeft ACh een depolariserende verslapping tot gevolg.
SARS	Severe Acute Respiratory Syndrome; veroorzaakt door een humaan coronavirus en gekenmerkt door een ernstige vorm van pneumonie. Het virus wordt van mens tot mens overgedragen via druppels (hoesten, niezen, praten) of direct contact met besmette lichaamsvloeistoffen. De incubatietijd is 2 à 10 dagen; patiënten zijn besmettelijk vanaf het moment dat ze symptomen hebben. De verschijnselen zijn specifiek: <ul style="list-style-type: none"> ▪ droge hoest ▪ dyspnoe ▪ hoge koorts In de meeste gevallen zijn er dubbelzijdige longinfiltraten. Sterftepercentage: 10-15%.
Scabicide en pediculicide middelen	Middelen tegen schurft en hoofdluis.
Scapula	Schouderblad. Groot, afgeplat driehoekig been aan de achterzijde van de schouder. Vormt met de clavicula het cingulum.
Scarlatina	Roodvonk; scharlakenkoorts. Infectieziekte veroorzaakt door de <i>Streptococcus pyogenes</i> (bètahemolytische streptokok groep A). Vooral bij kinderen van 3 tot 12 jaar. Na 24 uur systemische uitbraak van rood exantheem met kleine, rode, wegdrubbare stipjes. Verdere symptomen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ keelpijn ▪ plotselinge koorts
Schizofrenie	Geestesziekte, gekenmerkt door verschijnselen als: <ul style="list-style-type: none"> ▪ geleidelijke verandering van de persoonlijkheid ▪ hallucinaties ▪ waanideeën
Schizofrenie	Letterlijk: “gespleten geest”. Psychiatrische ziekte met positieve symptomen, negatieve symptomen en

WOORDENLIJST

AMV

	gedesorganiseerdheid. Sinds 1911 gebruikt in de medisch-psychiatrische wetenschap.
SCIWORA	Spinal Cord Injury Without Radiologic Abnormality. Hiervan is sprake wanneer op röntgenfoto's en CT-scans géén afwijkingen te vinden zijn, maar toch sprake is van ruggenmergletsel.
Sclera	Harde oogrok. Buitenste laag van het oog, die bestaat uit bindweefsel. Normaal witgekleurd; bij ontsteking ontstaat diepe roodheid.
Scoliose	Zijwaartse kromming van de wervelkolom.
Scrotum	Balzak. Buiten het lichaam hangende huidplooi waarin de twee testes liggen. Bevindt zich tussen de benen, tussen de penis en de anus.
Second opinion	Letterlijk: "tweede mening" . Gebruikt wanneer twijfel bestaat aan de diagnose en/of aan de voorgestelde behandeling. Bij een andere deskundige kan dan een tweede mening worden aangevraagd.
Sedatie	Slaperigheid, sufheid.
Sedativum	Kalmerend middel.
Self-limiting disease	Spontaan herstel. Aandoening die na een bepaalde tijd vanzelf geneest zonder restverschijnselen.
Sella turcica	Turks zadel. Overdwarse, naar boven open uitholling aan de schedelbasis in het wiggebeen. Hierin ligt de hypofyse.
Semen	Zaad. Dierlijk sperma.
Semipermeabel	Halfdoorlaatbaar.
Sensorisch	M.b.t. het gevoel.
Sensorische zenuw	Gevoelszenuw; zintuiglijke zenuw.
Septum	Scheidingswand.
Septum cordis	Harttussenschot. Tussenschot van het hart, tussen de linker- en rechterharthelft.
Septum nasi	Neustussenschot. Verdeelt de neusholte in twee, niet altijd symmetrische helften.
Serotonine	Neurotransmitter – naar behoefte geproduceerd door centrale zenuwstelsel (hersenen), maar ook in darmen en longen – die een rol heeft in: <ul style="list-style-type: none"> ▪ eetlust ▪ geheugen ▪ hart en bloedvaten ▪ klierregulatie ▪ slaap ▪ spierspanning ▪ stemming ▪ temperatuurregulatie Speelt ook een rol bij de verwerking van pijnprikkels. Exciterende werking. Werkt als regulator van het dopaminesysteem.
Seroxat®	Paroxetine.
Serum	Bloedplasma waaruit bloedcellen en fibrinogeen is verwijderd. Kan derhalve niet stollen. Gebruikt voor transfusie.
Sfincter	Kring- of sluitspier. Rondlopende spier die een hol

WOORDENLIJST

AMV

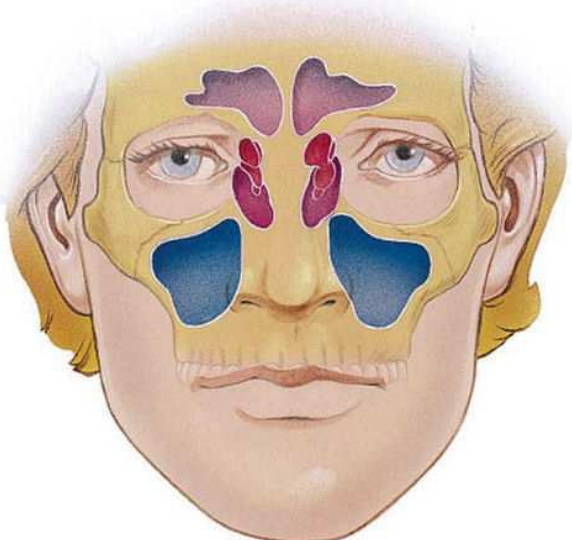
	orgaan afsluit.
Sharpey, vezels van	Collageenvezels die het periost op het bot fixeren. Ontdekt door de Schotse anatoom William Sharpey (1802–1880).
Shin-splint	Voorste spierloge-syndroom. Irritatie en pijn aan de binnenvoorzijde van de tibia (tijdens (hard)lopen). Door steeds aanhoudende trek- en stootbelasting ontstaan scheurtjes op de aanhechting van de spieren aan het bot, waardoor de bloedtoevoer naar een drietal spieren wordt belemmerd: <ul style="list-style-type: none"> ▪ m. tibialis anterior (voorste scheenbeenspier) ▪ m. extensor hallucis longus (lange strekker van de grote teen) ▪ m. extensor digitorum longus (lange strekker van de tenen)
Shock	Acute levensbedreigende toestand. Verschil tussen vaatvolume en vaatinhoud, door een absoluut of relatief tekort aan circulerend vocht. Leidt tot zuurstoftekort op cellulair niveau en door hypotensie uiteindelijk tot schade aan vooral vitale organen en zodoende aan vitale lichaamsfuncties. Polsfrequentie is hoger dan 100 per minuut en systolische bloeddruk is lager dan 90 mm Hg. Soorten shock zijn: <ul style="list-style-type: none"> ▪ cardiogeen (myocardinfarct) ▪ distributief (anafylaxie, intoxicatie, dwarslaesie, sepsis – ‘aids’) ▪ hypovolemisch (bloedverlies, dehydratie) ▪ obstructief (harttamponade, spanningspneumothorax) <p><i>“Shock is een levensbedreigende stoornis als gevolg van een absoluut of relatief tekort aan circulerend volume, wat leidt tot een verslechterde doorbloeding en vervolgens tot een gestoorde zuurstofvoorziening op het niveau van de cellen.”</i></p>
SI-gewricht	Sacro-iliacaal gewricht. Weinig beweeglijk gewricht tussen os sacrum (heiligbeen) en os ilium (darmbeen). Daarmee vormt het een verbinding tussen rug en benen. Kan ontstoken of overbelast zijn.
Sigmoïd	Onderste deel van het colon, dat naar het rectum leidt.
Sigmoïdoscopie	Kijken in colon en rectum.
Silvester, methode van	Kunstmatige ademhaling waarbij de armen van de op de rug liggende patiënt langs het hoofd omhoog worden geheven, waardoor de borstkas uitzet; daarna worden de armen tegen de borstkas gedrukt totdat geen lucht meer ontsnapt; proces wordt herhaald in een normaal ademhalingsritme.
Singultus	Hik. Periodiek optredende spontane onwillekeurige samentrekking van het diafragma tijdens de inspiratie, gevolgd door het plotseling sluiten van het strotklepje wat het karakteristieke geluid veroorzaakt.
Sinister	Links. Tegenovergestelde van dexter.
Sintrom®	Acenocoumarol.
Sinus carotis	Gevoelige locatie van de halsslagader die zich vlak

WOORDENLIJST

AMV

	<p>onder de kaakhoek bevindt en bij stimulatie de hartslag vertraagt. Kunstmatig opwekken van een parasympathische reactie.</p>
Sinus carotis-massage	<p>Behandeling van supraventriculaire tachycardie. Techniek om de hartslag te verlagen, m.n. bij patiënten > 40 jaar met onverklaarde syncope. Massage, gedurende maximaal 5 à 10 seconden, van de sinus carotis kan zowel liggend als rechtop worden verricht, links en rechts, onder gelijktijdige monitoring van RR en ECG.</p>
Sinus paranasales	<p>Neusbijholten.</p>
Sinus pilonidalis	<p>Haarrestcyste. Onderhuidse holte die door de huid heen een verbinding heeft naar buiten; de verbinding is te zien als een klein gaatje of een kleine intrekking in de huid. M.n. in de bilspleet en genitaalstreek, waar stugge haren de huid kunnen binnendringen, wat leidt tot ontstekingen. O.a. bij chauffeurs, motorrijders en ruiters.</p>
Sinusitis frontalis	<p>Voorhoofdsholteontsteking.</p>
Sinusknoop	<p>SA-knoop; sinu-atriale knoop.</p>
Slaapmiddel	<p>Middel dat in- en/of doorslapen bevordert. In de regel benzodiazepinen, zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ clorazepinezuur (Tranxene®) ▪ diazepam (Valium®, Stesolid®) ▪ loprazolam (Temesta®) ▪ nitrazepam (Mogadon®) ▪ oxazepam (Seresta®) ▪ temazepam (Normison®) ▪ zolpidem (Stilnoct®)
Slagvolume	<p>Hoeveelheid bloed dat het hart in één samentrekking per ventrikel uitdrijft.</p>
Slijmbekercel	<p>Gobletcel.</p>
Sluitlaken	<p>Strak aan te trekken laken dat om het bekken wordt gedrapeerd bij verdenking op een bekkenfractuur. Voorkomt na een zwangerschap bekkeninstabiliteit.</p>
Sneeuwblindheid.	<p>Nifablepsie. Tijdelijk verlies van het gezichtsvermogen</p>

WOORDENLIJST

AMV

	door beschadiging van de oppervlakkige corneacellen die niet bestand zijn tegen een overmaat aan UV-straling van zonlicht, die kan worden versterkt door de terugkaatsing van ijskristallen van sneeuw. Gevolg: ontsteking van de cornea.
SNRI	Selective Serotonin and Noradrenalin Reuptake Inhibitor; specifieke serotonine- en noradrenaline-heropnameremmer. Antidepressiva die nauw verwant zijn aan SSRI's. Meest bekend: venlafaxine (Efexor®).
Soman	Dodelijk giftig zenuwblokkerend strijdmiddel. Acetylcholine-agonist. Versterkt in eerste instantie de werking van ACh doordat de afbraak ervan wordt geremd. Omdat de prikkeloverdracht van zenuwen op elkaar, op spieren en op klieren ontregeld raakt, heeft ACh een depolariserende verslapping tot gevolg.
Souffle	Hartruis. D.m.v. auscultatie hoorbaar geluid dat wordt veroorzaakt door het krachtig en snel stromen van het bloed door een hartklep (normale doorgang van het hart). Hoe kleiner de opening, des te harder de ruis. Kan duiden op een klepgebrek, maar is in de regel functioneel.
Spanningshoofdpijn	Meestal dubbelzijdige drukkende, doffe of zeurende hoofdpijn.
Spanningshoofdpijn	Zie hoofdpijn.
Spasmolyticum	Middel dat darmkramp tegengaat.
Spécialité	Gepatenteerd verpakt geneesmiddel dat door een bepaalde farmaceutische fabrikant is bereid en wordt verkocht onder een merknaam. De prijs van een spécialité is hoger dan die van een generiek geneesmiddel, omdat onderzoekskosten van het product in de prijs zijn verwerkt.
Spermatocyt	Zaadcel. Rijpe geslachtscel van de man.
Spermatozoa	Mannelijke geslachtscel.
Sphincter ani	Sluitspier van de anus.
Sphincter vesicae	Sluitspier van de blaas.
Spierweefsel	Onderscheiden worden: <ul style="list-style-type: none"> - dwarsgestreept spierweefsel (skelet) - glad spierweefsel - hartspierweefsel
Spina vertebralis	Wervelkolom; ruggengraat. Kolom gevormd door alle wervels samen. Beschermende, evenwichts-, kinematische en statische functie. Enige steun voor cranium en thorax, waarin het medulla spinalis is gelegen. Twee wervels worden gescheiden door een discus intervertebralis. Bestaat uit 32 wervels: 7 halswervels, 12 borstwervels en 5 lendenwervels, heiligbeen (5 vergroeide) en staartbeen (3 vergroeide).
Spirillen	Schroefvormige bacteriën.
SpO₂	Zuurstofsaturatie; pulse-oximeter. Verzadiging van de

WOORDENLIJST

AMV

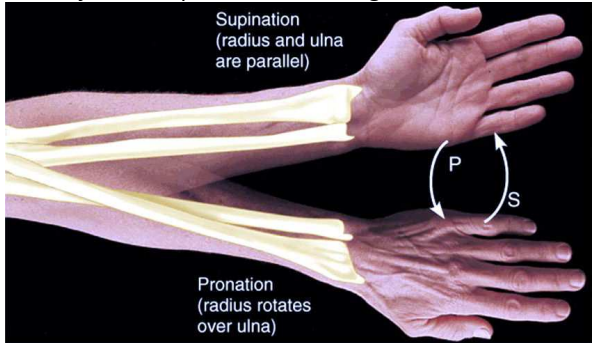
	hoeveelheid zuurstof in het hemoglobine (erythrocyten). Meting van het arteriële hemoglobine vindt in de regel perifeer, transcutaan en niet-invasief plaats (teen, vinger, voet). Bij gezonde personen meer dan 95%.
Sputum	Fluim; opgehoeste; spuwsel. Mix van fibrine, leukocyten, micro-organismen, mucus en saliva dat uit de lagere luchtwegen wordt opgehoest in geval van een luchtweginfectie (bronchitis, pneumonie).
SSH	Schildklier- of thyroïd stimulerend hormoon. Vandaar ook: TSH. Stimuleert de schildklier.
SSRI	Selective Serotonin Reuptake Inhibitor; specifieke serotonine-heropnameremmer. Meest gebruikte soort antidepressiva. Regelt in de hersenen de hoeveelheid serotonine. Bekend zijn fluoxetine (Prozac®) en paroxetine (Seroxat®).
Staaftjes	Lichtgevoelige cellen waarmee de retina in het oog is bedekt. Kunnen géén kleuren onderscheiden. Zorgen ervoor dat bij weinig licht toch kan worden gezien. Omdat rode voorwerpen in het donker zwart lijken, geeft verlichting die het nachtzicht niet mag verstoren daarom (zwak) rood licht.
Standaardmens	Gezonde man van 25 jaar oud, 1 meter 75 lang, 70 kg zwaar en gemiddelde lichaamsbouw. Hierop is o.a. gebaseerd de kreet “Géén gelul, één ampul” .
Stapes	Stijgbeugel. Één van de drie gehoorbeentjes in het middenoor.
Stasis	Letterlijk: staand. Statische toestand; stilstand; stuwing. M.n. gezegd over lichaamsvloeistoffen, peristaltiek van de darminhoud en stofwisselingsprocessen.
Stenose	Vernauwing. Strictuur. Congenitale of later ontstane vernauwing van bloedvaten en/of holle organen.
Sterno-claviculair gewricht	Gewricht tussen sternum en clavicula.
Sternum	Borstbeen.
Stesolid®	Diazepam.
Stimulus	Prikkel.
Stokes' stretcher	Draagbaar die bestaat uit een draadmand die met ijzerdraad bij elkaar wordt gehouden. Uitgevonden door de Amerikaanse marine-arts Charles F. Stokes, Surgeon General van de U.S. Navy 1910-1914.
Stolling, extravasale	Stolling van lichaamseiwitten in het bloed. Komt o.a. voor bij hyperthermie.
Stoma	In de buikzijde gemaakte opening voor de afvoer van urine of ontlasting.
Stoornis in de uitvoerende functies	Verminderd vermogen plannen te maken, te organiseren, logische conclusies te trekken en te abstraheren (langzamer van begrip, huishouden niet overzien).
Strabismus	Scheelzien; loenzen.
Strictuur	Vernauwing van kanalen of buisjes.

WOORDENLIJST

AMV

Strychnine	Rattengif. Afkomstig uit de braaknot (<i>Nux vomica</i>). Zeer bitter. Intoxicatie veroorzaakt heftige, zeer pijnlijke spierkrampen die beweging onmogelijk maken.
Sturen	Fase van de diagnosestelling. Reactiepatroon van de zorgverlener naar de zorgvrager tijdens het eerstelijns consult.
Subcutaan	Onder de huid.
Subcutis	Onderhuids bindweefsel
Subduraal hematoom	Bloeding tussen dura mater en arachnoidea. In de subdurale ruimte lopen venolen, die t.g.v. schedeltrauma kunnen scheuren; het ontstane hematoom oefent druk uit op de onderliggende hersenen.
Subfertiliteit	Verminderde vruchtbaarheid. Langer dan 12 maanden uitblijven van zwangerschap bij onbeschermd, op conceptie gerichte coïtus én een kindervens.
Subperitoneaal	Onder het peritoneum gelegen: rectum.
Succinylcholine	Spierrelaxans. Verslapt binnen één minuut alle spieren, incl. de ademhalingsspieren. Geeft na injectie fasciculaties.
Sudor	Zweet. Heldere vocht dat de zweetklieren uitscheiden. Bevat o.a. capronzuur, cholestrine, natrium en ureum. Speelt een rol bij de instandhouding van de lichaamstemperatuur.
Sumatriptan	Imigran®.
Superficialis	Oppervlakkig. Tegenovergestelde van profundus.
Superior	Boven; hoger. Tegenovergestelde van inferior.
Suppinatie	De beweging die je maakt als je soep van een lepel eet. Hierbij kijk je in je hand. De onderarm draait, waarbij de handpalm naar boven gericht wordt.
Suppositorium	Zetpil.
Supraventriculaire tachycardie	SVT. Vele vormen van ritmestoornis die haar oorsprong heeft in de AV-knoop of boven de ventrikels (kamers, dus boezems). SVT's veroorzaken een explosie van snelle hartslagen die even plotseling beginnen als eindigen. Kunnen de pols opvoeren tot 160 à 200. Niet levensbedreigend. Veel voorkomend bij jongere mensen. Een stabiele SVT wordt

WOORDENLIJST

AMV

	behandeld met 0,1 mg adenosine p/kg; een instabiele SVT met gesynchroniseerde cardioversie.
Surfactant	Verbinding die de eigenschap heeft de oppervlaktespanning tussen twee onmengbare vloeistoffen, i.c. bloed (vloeistof) en zuurstof (gas) in de longen, te verlagen. De stof wordt van nature afgescheiden door de alveolaire dekcellen. De verlaging van de oppervlaktespanning bevordert de ontplooiing van de alveoli bij de inspiratie, zodat daarvoor weinig kracht nodig is en zorgt ervoor dat het longweefsel elastisch is en blijft. Kan ook als medicatie worden gegeven om de alveoli open te houden.
Sutura	Schedelnaad.
SVT	Supraventriculaire tachycardie.
SVT	Supraventriculaire tachycardie.
Swan-Ganz-katheter	Arteria pulmonaliskatheter. Katheter met verschillende lumina en een ballontip die via een vena wordt ingebracht en wordt opgeschoven tot in de arteria pulmonalis. Hiermee kan RR in linker- en rechter boezem worden gemeten, alsmede het hartminuutvolume, én de temperatuur van het bloed in het hart. Doorgaans ingebracht via vena jugularis interna of vena subclavia in de rechterboezem.
Sympathicoliticum	Middel met een remmende werking op een bepaald deel van het zenuwstelsel. Toediening van sympathicolitica leidt tot vasodilatatie (verlaging van bloeddruk) en vertraging van het hartritme.
Sympathicomimeticum	Middel met een stimulerende werking op een bepaald deel van het zenuwstelsel. Gevolg: vasoconstrictie (verhoging van bloeddruk en hartritme)
Sympathicus	Sympathisch deel van het autonome zenuwstelsel, dat het lichaam voorbereidt op actie.
Symphysis (pubica)	Schaam(been)voeg. Normale vergroeiing van linker en rechter os pubis. Voorbeeld van een fibrocartilagineus gewricht.
Synaps	Ruimte tussen het presynaptisch membraan (van een neuriet) en het postsynaptisch membraan (van een dendriet) waarin de neurotransmissie wordt uitgevoerd tussen neuronen onderling, neuronen en klieren én neuronen en spieren.
Syncope	Flauwte; flauwvallen. Plotseling bewustzijnsverlies.
Synergie	Proces waarbij het samengaan van de delen meer oplevert dan de afzonderlijke delen.
Synovia	Gewrichtslijm, -smeer, -vocht. Bekleding van slijmvlies van bursae, gewrichtsholten en peesscheden. Maakt vocht waarin voedingsstoffen zitten voor het kraakbeen en dient als smeermiddel voor het gewricht.
Synovia	Synoviaal vocht; gewrichtslijm. Uitgescheiden door het slijmvlies van de gewrichtsholten, bekleedt de

WOORDENLIJST

AMV

	scheden rond slijmbeurs en pezen.
Synoviaal vocht	Synovia.
Systemisch	M.b.t. het gehele lichaam.
Systole	Samentrekkingsfase. Stadium waarin het hart samentrekt en het bloed eruit perst en het lichaam rondpompt.
T2	Thoracaal 2. Ter hoogte van de carina trachea (bifurcatie).
T4	Thoracaal 4. Ter hoogte van de tepellijn.
T6	Thoracaal 6. Ter hoogte van de apex cordis.
T7	Thoracaal 7. Ter hoogte van de punt van de scapula.
Taaisslijmziekte	Mucoviscidose.
Tabun	Dodelijk giftig zenuwblokkerend strijdmiddel. Acetylcholine-agonist. Versterkt in eerste instantie de werking van ACh doordat de afbraak ervan wordt geremd. Omdat de prikkeloverdracht van zenuwen op elkaar, op spieren en op klieren ontregeld raakt, heeft ACh een depolariserende verslapping tot gevolg.
Tachycardie	Versnelde hartslag.
Tachycardie, supraventriculaire	SVT. Verzamelnaam voor ritmestoornissen waarvan de oorzaak in de atria of AV-knoop ligt. Tachycardie die een paar seconden tot enkele uren kan duren en optreedt in een gezond hart, m.n. bij jongvolwassenen. Bekendste voorbeeld: boezemfibrilleren.
Tachypneu	Verhoogde ademhalingsfrequentie. Hoger dan 29 ademhalingen per minuut.
Talus	Sprongbeen. Bot dat het onderbeen verbindt met de voet.
Tapetum lucidum	<i>"Tapijt van licht"</i> . Laag lichtweerkaatsende cellen in het choroidea dat achter de retina ligt. De laag schittert als er in het donker licht op valt, vergroot de lichtgevoeligheid van het oog en levert zo extra gezichtsvermogen op.
Tarsalia	Voetwortelbeentjes.
Tarsus	Voetwortel. Gevormd door de 7 voetwortelbeentjes.
Tavegil®	Clemastine.
TCA	Tri-Cyclische Antidepressiva. Oudste groep antidepressiva. Bekend zijn amitriptyline (Tryptizol®) en nortriptyline (Nortrilen®).
Temperatuur	Resultaat van warmteproductie en –verlies. Een lichaamstemperatuur boven 38° Celsius geldt als koorts.
Temporaal	Aan de beide zijanten van het hoofd.
Tendinitis	Ontsteking van een pees.
Tendo	Pees.
Tendo calcaneus	Achillespees. Sterke pees in het onderbeen die twee kuitspieren – m. gastrocnemius, die boven de knie

WOORDENLIJST

AMV

	aanhecht, en m. soleus, die onder de knie aanhecht – met de hiel verbindt. Grootste en sterkste pees. Beide spieren zijn o.a. actief bij het op de tenen staan. Op de pees komen vaak grote krachten te staan.
Tendovaginitis	Ontsteking van een peesschede.
Tenesmus	Pijnlijke aandrang van faeces.
Tentogen	Irritatie aan de ogen veroorzaakt door gassen van vuile branders, lampen, kachels en rook van tabakswaaren in kleine en slecht geventileerde ruimten. Gevolg: pijnlijke, rode en tranende ogen.
Testis (testes)	Teelbal, testikel, zaadbal. Mannelijke geslachtsklier, waarin spermatozoa worden aangemaakt.
Testosteron	Geslachtshormoon, geproduceerd in de bijniere en de testes.
Tetanus	Kaakklem; dood- of stijfkrimp. Wondinfectie met sporen van de bacterie <i>Clostridium tetani</i> , m.n. door hondenbeten en straatvuil. Veroorzaakt pijnlijke tonische spierkrampen, spierstijfheid van de kauwspieren.
Tetracycline	Bacteriostatisch antibioticum met breed spectrum, o.a. gebruikt bij de behandeling van acné vulgaris, chlamydia en andere SOA's. Geeft weinig fototoxische reactie (i.t.t. doxycycline). Bij pasgeboren baby's wel risico op gele tanden.
Thalamus	Deel van de truncus cerebri. Grijs stof, gelegen in beide hersenhelften, aan onderzijde vergroeid met hypothalamus en aan zijkant met cerebrum. Speelt een hoofdrol bij het doorgeven van (pijn)prikkels aan de hersenschors. Tevens schakelcentrum voor gevoels- en reukvezels.
Thalassemie	Erfelijke ziekte waarbij hemoglobine niet goed wordt aangemaakt; hierdoor treedt chronische anemie op.
Thermoregulatiesysteem	Warmteregulatiesysteem.
Thorax	Borstkas. Gevormd door sternum, thoracale wervels en costae. In de thorax bevinden zich cor, grote vaten, longen, trachea en een deel van de oesofagus. Door het diafragma gescheiden van het abdomen.
Thromboflebitis	Ontsteking van een ader die gepaard gaat met de vorming van een trombus; vaak te voelen als een pijnlijke, verharde streng met een rode huid.
Thrombolyticum	Middel dat trombi oplost.
Thromboplastine	Lipoproteïne. Één van de stollingsfactoren.
Thymus	Zwezerik. Orgaan in de thorax, tegen de trachea. Lijkt op een lymfeklier en is t/m het 2 ^{de} levensjaar groter dan bij een volwassene.
Thyroid	Schildklier. Endocriene klier aan voorzijde hals, gelegen voor het strottenhoofd en tegen de luchtpijp. Meest doorbloede orgaan van het lichaam: perfusie door vier arteriën. Produceert drie schildklierhormonen, w.v. thyroxine de bekendste is.
TIA	Transient Ischaemic Attack; voorbijgaande stoornis in de bloedvoorziening van de hersenen; laat geen of

WOORDENLIJST

AMV

	weinig restverschijnselen na.
Tibia	Scheenbeen. Grootste van de twee beenderen in het onderbeen.
Tidaal volume	Ademvolume (TV). Hoeveelheid lucht die per ademhaling wordt geïnspireerd (TVi; ingeademd; en in de longen terechtkomt) of geëxpireerd (TVE; uitgeademd; en de longen verlaat). Normaalwaarde: 0,5 à 1 liter.
Tinnitus	Oorsuizen.
Tinnitus	Oorsuizen.
Toetsen	Fase van het beleid. Reactiepatroon van de zorgverlener naar de zorgvrager tijdens het eerstelijns consult.
Tolerantie	Gewenning.
Tonisch	Dwangmatig aanspannen van de spieren. Komt o.a. voor bij epilepsie.
Tonisch-clonisch	Verstijving van het lichaam, waarbij de borst- en kaakspieren worden samengetrokken. H.r.m. tongbeet en cyanotisch uiterlijk. Vervolgens afwisselend verslappen en aanspannen van spieren, met als gevolg ongecontroleerde lichaamsbewegingen. Ademhaling komt haperend op gang. Gaat gepaard met plots bewustzijnsverlies.
Tonsil	Keelamandel. Orgaantje met lymfeklierweefsel dat ziekteverwekkers in de mondholte weerhoudt om verder het lichaam binnen te dringen.
Topisch	Lokale toedieningsweg van geneesmiddelen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ klysma (contrastvloeistof) ▪ oog- en oordruppels ▪ via de huid (cutaan) ▪ via de neus (intranasaal) ▪ via de vagina (vaginaal)
Torsio testis	Pijnlijke aandoening waarbij de funiculus spermaticus om de testis is gedraaid, waardoor de bloedtoevoer afknelt. Behandeling dient binnen 6 uur plaats te hebben door chirurgische correctie.
Toxicosis gravidarum	Zwangerschapsvergiftiging.
Traanvocht	Bevat: H ₂ O, NaCl, eiwitten, antibacteriële en antivirale stoffen. Zorgt voor het niet uitdrogen van de ogen, bevat afweerstoffen tegen oppervlakkige infecties en voorziet het hoornvlies van zuurstof.
Trachea	Luchtpijp. Buis van kraakbeenringen, waardoor de geïnspireerde lucht naar de longen wordt vervoerd en de geëxpireerde lucht naar buiten.
Tractie	Trekkracht uitbrengen op de fractuur van een pijpbeen. Bijvoorbeeld m.b.v. Thomas- of Donway-tractiespalk.
Tractus circulatorius	Hart- en vaatstelsel.
Tractus digestivus	Maagdarmkanaal; spijsverteringskanaal.

WOORDENLIJST

AMV

Tractus locomotorius	Bewegingsapparaat.
Tractus respiratorius	Ademhalingswegen.
Tractus urogenitalis	Urinewegen en geslachtsorganen.
Tractus uropoëticus	Urinewegen.
Transdermaal	Door de intacte huid.
Transmucosaal	Via het slijmvlies.
Transversaal	Dwarsliggend of -lopend op de lengteas van het lichaam of een orgaan. B.v. de uitstekende punt van de ruggenwervel. Het transversale vlak verdeelt het lichaam in een boven- en onderkant. Zie ook frontaal en transversaal.
Trauma	Verwonding aan menselijke weefsels en organen als resultaat van de energieoverdracht vanuit de omgeving. Verwondingen worden veroorzaakt door iedere vorm van energie die buiten het tolerantievermogen van het lichaam vallen.
Trauma capitis	Letterlijk: letsel aan het hoofd. In engere zin: één van de drie diffuse hoofdletsels (naast commotio cerebri en contusio cerebri), waarbij géén bewusteloosheid en géén posttraumatische amnesie (geheugenverlies) plaatsvinden. In de regel wel uitwendige verwondingen aan het hoofd.
Traumatologie	Onderdeel van de chirurgie dat zich bezighoudt met oorzaken, diagnostiek, behandeling, prognose en revalidatie van letsel na een ongeval.
Triage	Indelen van slachtoffers bij de aanvang van geneeskundige hulpverlening. Erop gericht met zo weinig mogelijk beschikbare middelen zoveel mogelijk levens te redden. Gericht op het voldoende behandelen van veel slachtoffers in een zo kort mogelijke tijd.
Tricuspidalis-klep	Valva atrioventricularis dextra. Inlatende, atrioventriculaire klep in het hart tussen rechterboezem en -kamer. Voorkomt dat bloed uit de rechterkamer terugloopt naar de rechterboezem.
Trochanter major	Grote draaier van de dij. Grote botpunt van het dijbeen ter hoogte van de buitenkant van de heupregio.

WOORDENLIJST

AMV

Trochlea	Rolvormige gleuf in femur of humerus.
Trombocyt	Bloedplaatje. Zorgt, samen met fibrinogeen, voor bloedstolling. Levensduur van enkele dagen. Hoeveelheid: $150 \text{ à } 200 \times 10^3/\text{mm}^3$.
Trombose	Aanwezigheid van en/of verhoogde kans op het ontstaan van een trombus in een bloedvat of het hart. één of meer bloedvaten.
Trombus	Bloedprop (stolsel) in een bloedvat.
Truncus	Stam.
Truncus cerebri	Hersenstam. Twee aan de bovenzijde van medulla spinalis gelegen bundels, die pons Varioli en medulla oblongata via mesencefalon met cerebrum verbinden. Bevat centra voor het autonome zenuwstelsel.
TSH	SSH.
Tuba auditiva	Buis van Eustachius. Verbindt de farynx met de auris media. Loopt van achterin de keel naar het middenoor. Zorgt normaliter bij iedere slikbeweging dat drukverschillen aan beide kanten van het trommelvlies worden geëgaliseerd. Grote drukverschillen rekken het trommelvlies en zijn pijnlijk.
Tuba Falloppi	Tuba uterini.
Tuba uterini	Tuba Falloppi. Eileiders. Deel van de vrouwelijke geslachtsorganen. Vervoeren eicellen of embryo naar de uterus. Naam afkomstig van de Italiaanse anatoom Gabriele Falloppio (1523-1562).
Tubulus renalis	Nierbuisje. Hierin wordt voorurine geconcentreerd tot urine.
Tumor	Zwelling. Gevolg van toename van het weefselvocht. Één van de vier klassieke ontstekingsverschijnselen, in de 1 ^{ste} eeuw opgetekend door de Romeinse encyclopedist Aurelius Cornelius Celsus.
Turgor	Celspanning. Druk die het cytoplasma op de celwand uitoefent als door osmose water vanuit de celwand de cel in gaat, d.w.z. waterverzadiging van het cytoplasma. Meetbaar in de huid. Normale stevigheid en spanning verdwijnt bij dehydratie.
Tyfus	Waterborne ziekte. Gekenmerkt door bewustzijnsstoornissen en hoge koorts.
Ubi pus, ibi evacua	“Waar zich etter bevindt, moet deze verwijderd worden”. Een etterophoping (abces, empyeem) moet worden ingesneden om deze te draineren.
Uitzuigen	Met een uitzuigcathether uitzuigen van de luchtwegen om ophoping van bronchiaal sereet en obstructie van de luchtwegen door bloed, braaksel, sereet en sputum te voorkómen en aldus een vrije ademweg te houden. Stasis van bronchiaal slijm leidt o.a. tot verminderde gaswisseling.
Ulcus	Zweer. Defect in huid of slijmvlies dat gepaard gaat met ettervorming, granulatie en necrose. Weinig

WOORDENLIJST

AMV

	neiging tot genezen.
Ulcus cruris venosum	Open been. Huiddefect van het onderbeen tot in de subcutis of dieper met geringe genezingstendens t.g.v. chronische veneuze insufficiëntie (CVI). CVI is het optreden van langdurige reflux in venen, wat leidt tot decompensatie van het veneuze systeem.
Ulna	Ellepijp. Dikste van de twee beenderen in de onderarm. Ligt aan de pinkzijde.
Umbilicus	Navel.
Unguentum	Zalf.
Unilateraal	Aan één zijde.
Ureter	Urineleider. Twee buizen waardoor de urine van de beide nieren naar de vesica urinaria vloeit. Lopen retroperitoneaal. Lengte 25 à 35 cm. Heeft een peristaltische functie.
Urethra	Pisbuis; plasbuis. Buis waardoor de urine uit de blaas naar buiten wordt geleid.
Urethritis	Ontsteking van de urethra (plasbuis). Klachten: <ul style="list-style-type: none"> ▪ afscheiding van pus ▪ dysurie bij het plassen ▪ pruritus Symptoom van gonorrhoe. M.n. veroorzaakt door gonococcon, Chlamydia trachomatis of Escherichia coli.
Ureum	Carbamide. Omzettingsproduct van proteïnen in het lichaam dat voorkomt in urine ($\pm 2\%$).
Urineretentie	Achterblijven van urine in de blaas t.g.v. een gestoorde blaaslediging.
Urobiline	Bruin pigment. Afbraakproduct van gal dat faeces de bruine en urine de gele kleur geeft. Verse urine heeft meer urobilinogeen, oude urine meer urobiline.
Urochroom	Afbraakproduct van galkleurstoffen dat urine de gele kleur geeft.
Urticaria	Netelroos. Galbulten. Heftig jeukende bultjes en kwaddels die overal op de huid kunnen voorkomen. Overgevoeligheidsreactie t.g.v. bepaalde genees- of voedingsmiddelen of brandnetels.
Uterus	Baarmoeder. Dient om een bevrucht embryo te laten innestelen, waarna het uitgroeit tot foetus en er blijft tot de geboorte van de baby.
Uvula	Huig. Puntig aanhangsel als uitloper van het palatum molle. Sluit de neusholte bij het slikken.
Vagina	Doos, flamoës, geslachtsgang, gleuf, kut, poes, pruim, schede, snee. Inwendige deel van de vulva. Verbinding tussen inwendige uterus en buitenkant. Speelt rol bij seksuele omgang, conceptie en zwangerschap.
Vaginaal	Via de vagina.
Valgus-stand	Ledemaat dat distaal van de lichaamsas afwijkt, b.v. genua valga en hallux valgus.
Valse stembanden	Gepaarde structuur in de larynx. Spelen geen rol in de productie van geluid.

WOORDENLIJST

AMV

Valvula mitralis	Tweeslippige hartklep.
Vancomycine	Nood-antimicrobieel middel met bactericide werking. Toegepast tegen infecties veroorzaakt door meticillineresistente stafylokokken-stammen, zoals MRSA. Bijwerking vaak overgroei met bacteriën of schimmels. Parenterale toediening. Interactie met de bloedverdunners acenocoumarol (Sintrom®) en fenprocoumon (Marcoumar®): de instelling kan ontgeld raken.
Varix (varices)	Spatader. Iedere abnormale verwijding van een ader t.g.v. het niet goed terugstromen van het bloed naar het hart of door slechte vaatwanden. M.n. aan de onderbenen maar ook in rectum of zaadstreng.
Varus-stand	Ledemaat waarvan het distale deel naar de lichaamsas toe wijst, b.v. genua vara.
VAS	<p>Visueel Analoge Schaal.</p> <p>Aspecifieke schaal van 0 t/m 10 voor het subjectief meten van pijn, waarbij 0 een situatie zonder pijn en 10 een situatie met de meest ondraaglijke pijn aangeeft. Vier en hoger wordt algemeen beschouwd als pijn, 5 matige pijn en 7½ ernstige pijn.</p>
Vasculitis	Ontsteking van een bloedvat.
Vasoconstrictie	Vernauwing van de bloedvaten.
Vasodilatatie	Verwijding van de bloedvaten.
Vegetatief zenuwstelsel	Autonoom zenuwstelsel.
Vena	Ader.
Vena cava	Holle ader. Bestaat uit vena cava superior en vena cava inferior, waarin alle venen uit het lichaam uitmonden. Komt uit in atrium dexter (rechter boezem van het hart).
Vena cava inferior	Onderste holle ader. Bevat zuurstofarm bloed. Mondt met vena cava superior uit in vena cava, die uitkomt in atrium dexter (rechter boezem van het hart). Voert bloed van de onderste lichaamshelft naar het hart.
Vena cava superior	Bovenste holle ader. Bevat zuurstofarm bloed. Mondt met vena cava inferior uit in vena cava, die uitkomt in atrium dexter (rechter boezem van het hart). Voert bloed van de bovenste extremiteiten en het hoofd naar het hart.
Vena hepatica	Leverader.
Vena jugularis	Halsader. Ader die aan beide kanten in de hals ligt.
Vena porta	Poortader. Voert zuurstofarm, voedingsstofrijk bloed uit de vena mesenterica superior (bovenste darmader) en vena lienalis (miltader) naar de hepar;

WOORDENLIJST

AMV

	bij het samenvloeien vormen ze de vena porta. Via de hepar komt het bloed in de vena hepatica (leverader) in de vena cava inferior (onderste holle ader) terecht.
Vena subclavia	Ondersleutelbeenader. Verzamelt bloed uit arm en hals. Elke armhoofdader is een samenvloeiing van vena subclavia en vena jugularis (halsader).
Venetekening	Bij inspectie van de huid visueel te aanschouwen pathologische verandering van het zichtbare vaatbed. Voorbeelden: varices, varicosis.
Ventolin®	Salbutamol.
Ventraal	Aan de buikzijde. Tegenovergestelde van dorsaal.
Ventriculus	Kamer van hart of hersenen. Maag.
Ventriculus cordis	Kamer van het hart. Gelegen aan de onderkant van het hart, onder de boezems.
Ventriculus cordis dexter	Rechter hartkamer.
Ventriculus cordis sinister	Linker hartkamer
Ventrikeltachycardie	Ritmestoornis; meest ernstige vorm van tachycardie. Treedt op als de elektrische activiteit van het hart in de ventrikels begint i.p.v. de SA-knoop. Hierdoor trekken de ventrikels (kamers) eerder samen dan de atria (boezems), als gevolg waarvan de normale ritmische samentrekkingen van atria en ventrikels worden onderbroken. Hierdoor wordt de bloedtoevoer verstoord. Indien er géén pulsaties zijn, dient te worden gedefibrilleerd.
Verruca (vulgaris)	Wrat. Harde, eeltachtige vergroeiing van het epidermis, veroorzaakt door infectie van de humane papilloma-virussen (HPV). In de regel benigne.
Vertebra cervicale	Halswervel. 7 stuks, C1 t/m 7.
Vertebra lumbale	Lendenwervel. 5 stuks, L1 t/m 5. Elk van de vijf wervels boven het os sacrum en onder de thoracale wervelkolom, die deel uitmaken van de lumbale wervelkolom.
Vertebra prominens	C7. Zevende vertebra cervicale (halswervel). Vanwege zijn grote doornuitsteeksel bij de meeste mensen de eerste zichtbare wervel.
Vertebra prominens	Cervicaal 7 (C7).
Vertebra thoracica	Borstwervel. 12 stuks, T1 t/m 12.
Vertex	Kruin van het hoofd. Bovenste punt van het hoofd.
Vertigo	Duizeligheid, duizeling, draaiduizeligheid. Bewegingssensatie, waarbij een gevoel van draaien of tollen wordt ervaren terwijl het lichaam die bewegingen niet maakt. Meestal t.g.v. problemen van binnenoor of evenwichtsorgaan (vestibulaire orgaan). Kan gepaard gaan met vegetatieve verschijnselen. Ook symptoom van de Ziekte van Ménière.
Vesica	Blaas. Hol orgaan gevuld met een vloeistof of gas.
Vesica fellea	Galblaas. Peervormig orgaan. Ligt onder de lever, waarmee zij via de galbuis is verbonden, rechtsboven in de buik. Slaat de gal op, die wordt afgescheiden via de ductus choledochus naar het duodenum zodra vethoudend voedsel binnenkomt.

WOORDENLIJST

AMV

Vesica urinaria	Urineblaas. Gelegen achter de symfysis in het kleine bekken. Opslagplaats van urine die via de urineleiders uit de nieren komt. Via de urinebuis/pisbuis wordt de urine geloosd door tijdens het urineren de sluitspier van de blaas te ontspannen
Vesicula	Blaasje, m.n. op de huid. Zichtbaar met vocht gevulde holte op de huid.
Vesiculeus	Blaasjesachtig; met blaasjes.
Vibrissae	Neusharen.
Villi (intestinales)	Darmvlokken. Vingervormige, vlokkige uitstulpingen aan de binnenkant van de dunne darm. Zorgen voor de opname van voedingsstoffen uit het voedsel.
Visceraal	M.b.t. de ingewanden.
Visceraal	M.b.t. de ingewanden.
Viscositeit	Stroperigheid van een vloeistof. Water heeft een geringe viscositeit. Hoe lager de viscositeit, des te sneller de diffusie.
Viscus	Ingewand.
Visus	Zien.
Vitamine A	Retinol. Wordt in het lichaam aangemaakt door bèta-caroteen, maar bevindt zich ook in lever, melk(producten) en vis en wordt in NLD toegevoegd aan bak- en braadproducten, halvarine en margarine. Bevordert de opbouw van capillairen, verhoorning van epitheel (haar, huid en tandvlees) en weerstand ("anti-infectie-vitamine"). Tevens bouwsteen van het lichtgevoelige pigment rodopsine dat voorkomt in de staafjes van de retina. Bij A-avitaminose (vitamine A-deficiëntie): nachtblindheid.
Vitamine B12	Cobalamine. Maakt deel uit van het vitamine B-complex (wateroplosbare vitamines). Zit ook in eieren, gevogelte, vis, vlees en zuivel. Speelt een rol bij: <ul style="list-style-type: none"> ▪ aanmaak van DNA ▪ aanmaak van erythrocyten ▪ stofwisseling van foliumzuur ▪ werking van het zenuwstelsel (geheugen en ruimtelijk inzicht) Klachten bij B12-deficiëntie: tintelingen aan voeten, atactisch looppatroon, Babinski's.
Vitamine B3	Niacine; nicotinamide; nicotinezuur. Bevordert de energievoorziening van cellen, gezonde huid en werking van het zenuwstelsel. Komt van nature voor in aardappelen, eidooier, fruit (avocado's, gedroogde pruimen), graanproducten (brood), groente, kip, melk(producten), noten (cashewnoten, zonnebloempitten), zilvervliesrijst, paddestoelen, vis en vlees. Ook het lichaam kan vitamine B3 ten dele maken uit het aminozuur tryptofaan en slaat het vervolgens op in de hepar. B3-avitaminose kan leiden tot dermatitis, diarree en pellagra.
Vitamine D	Vetoplosbare vitamine, belangrijk voor sterke botten en tanden. Bevordert de opname van de mineralen

WOORDENLIJST

AMV

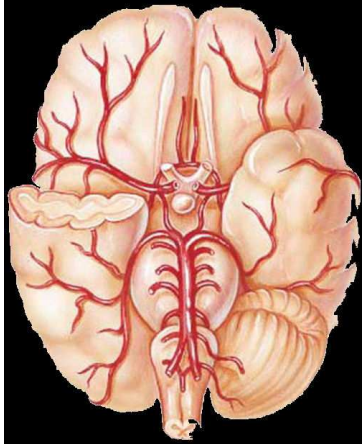
	calcium en fosfor. De belangrijkste bron van vitamine D is zonlicht, onder wier invloed het in de huid wordt aangemaakt. Komt ook (maar erg weinig) voor in voedingsmiddelen van dierlijke herkomst, m.u.v. vette vissoorten als makreel, paling en zalm.
Vitamine K	Belangrijk voor bloedstolling en botstofwisseling. Voor grootste deel aangemaakt door bacteriën in het colon. Aanwezig in groene bladgroenten, melk(producten), vlees, eieren, granen, groenten en fruit.
VO₂-max	Aerobische capaciteit. Maximale zuurstofconsumptie (volume) die het lichaam tijdens (in intensiteit toenemende) inspanning kan verbruiken: <ul style="list-style-type: none"> ▪ absoluut: in liters zuurstof per minuut ▪ relatief: in milliliters zuurstof per minuut per kilogram lichaamsgewicht
Volgen	Fase van de intake. Reactiepatroon van de zorgverlener naar de zorgvrager tijdens het eerstelijns consult.
Voltaren®	Diclofenac.
Vrije radicaal	Stof (atoom, molecuul) met een nog ongebruikte bindingsmogelijkheid die schade aan cellen kan veroorzaken. Bijproduct van de normale stofwisseling.
VT	Ventrikeltachycardie.
Vulva	Uitwendige deel van de vagina. Huid rond de vagina, bestaande uit grote (buitenste) en kleine (binnenste) schaamlippen en clitoris.
Waan	Uiting van een denkstoornis waarbij sprake is van een zeer persoonlijke overtuiging die niet met anderen wordt gedeeld. Aan deze overtuiging wordt vastgehouden zonder dat daarvoor voldoende bewijs is en de bewijzen van onjuistheid wel aanwezig zijn. Toch is met tegenargumenten iemand niet van zijn overtuiging af te brengen.
Waddell's triage	Diagnostische triage bij patiënten met lage-rugklachten, beschreven door Gordon Waddell (Brits orthopedisch chirurg). Indeling in drie categorieën: <ol style="list-style-type: none"> 1. radiculair syndroom (met uitvalsverschijnselen) op basis van lumbale discuspathologie, m.n. L4-L5 of L5-S1 2. ernstige of acute pathologie (< 1% van alle lage-rugklachten) 3. eenvoudige pathologie Geïnspireerd op de werkwijze van militaire artsen.
Waddell's triade	Patroon van verwondingen dat zich bij kinderen openbaart wanneer zij door motorvoertuigen worden aangereden. De triade omvat: <ol style="list-style-type: none"> 1. femurfractuur 2. intrathoracale of intraabdominale verwondingen 3. contralateraal hoofdletsel

WOORDENLIJST

AMV

Weber, stemvorkproef volgens	Sla een stemvork aan en plaats deze midden op het voorhoofd. Als de patient de klank luider aan één kant hoort. Perceptieverlies bij hardere klank aan het gezonde oor. Geleidingsverlies bij harder geluid aan het slecht horende oor. Zie ook Rinne.
Wernicke, gebied van	Hersendeel in de linker temporale kwab dat als sensorisch spraakcentrum een hoofdrol speelt bij het begrijpen van taal. Vernoemd naar de Duitse anatoom en neuroloog Carl Wernicke (1848-1905). Tegenovergestelde van het Gebied van Broca. Aandoeningen kunnen leiden tot afasie en dyslexie.
Wervelfractuur	Breuk van cervicale, thoracale, lumbale en/of sacrale wervel(s). Risico op een dwarse onderbreking van het ruggenmerg (dwarslaesie). High index of suspicion: <ul style="list-style-type: none"> ▪ direct na trauma slappe spieren door atonie. ▪ gevoelloosheid, tintelingen of verlamingsverschijnselen in armen en/of benen. ▪ patiënt kan zich niet oprichten. ▪ patiënt klaagt over hevige pijn in de rug op de plaats van de breuk, zowel spontaan als bij beweging (door spierverset). ▪ zichtbare afwijking, hematoom of oedeem op locatie fractuur.
WGBO	Wet op de Geneeskundige Behandelingen Overeenkomst. Regelt de rechten van de patiënt in de verhouding patiënt-behandelaar, het recht op informatie, de toestemmingsvereiste voor behandeling (informed consent) en het recht op privacy.
Wild vlees	Granulatieweefsel; littekenweefsel.
Willis, cirkel van	 <p>Circulus arteriosus cerebri. Kring van arteriële vaten en anastomosen die de hersenen als beveiligingsmechanisme te allen tijde van bloed voorzien. Vernoemd naar de Engelse arts Thomas Willis (1621-1675).</p>
WKZ	Wet Klachtrecht Cliënten Zorgsector. Regelt de behandeling van klachten in zorginstellingen.
Xanax®	Alprazolam.
X-thorax	Röntgenfoto van de thorax, waarbij vooral de longen, het hartcontouren en de botstructuren afgebeeld (ribben, rugwervels, sleutelbeen) zichtbaar worden gemaakt. X-thorax wordt gemaakt terwijl de adem wordt in-/vastgehouden.
Xylocaine®	Lidocaine.
Ziehl-Neelsen-kleuring	Kleuring die zuurvaste mycobacteriën aankleurt. De

WOORDENLIJST

AMV

	speekseltest geeft de belangrijkste indicatie over de besmettelijkheid van de tuberculosepatiënt (open tbc).
Zilvernitraat	AgNO ₃ . Helse steen. Zilver opgelost in salpeterzuur. Gebruikt als adstringentium voor het aanstippen van wild vlees, wratten of ander hypergranulatie weefsel.
Zinn, zonulae van	Zones van Zinn. Ophangapparaat met accomodatiespiertjes van de ooglenzen. Door innervatie wordt de lens boller, waardoor het oog dichtbij scherpstelt. Door het ontspannen van de spiertjes trekt het corpus ciliaris de lens plat. Vernoemd naar de Duitse anatoom Johann Gottfried Zinn (1727-1759).
Zorg, palliatieve	Zorg voor patiënten die niet meer te genezen zijn. Pijnbeheersing en bestrijding van andere lichamelijke klachten, aandacht voor psychologische, sociale en spirituele problemen. Doel: een zo hoog mogelijke kwaliteit van leven, voor zowel patiënt als naasten.
Zorg, preventieve	Zorg gericht op voorkomen of beperken van schade aan de gezondheid.
Zorg, terminale	Verzorging en begeleiding van in de laatste levensfase verkerende patiënten.
Zorgdossier	Dossier waarin centraal informatie en afspraken over verpleging en verzorging van de patiënt worden vastgelegd. Kan door alle betrokken zorgverleners worden geraadpleegd en aangevuld.
Zorgplan	Schriftelijke vastlegging van gestelde doelen, verwachte tijdsduur, te verrichten taken, tijdstip van zorgverlening, omvang van de hulp, in te zetten deskundigheid, tijdstip van evaluatie plus zorgverleners van andere organisaties waarmee wordt samengewerkt. Betreft het regelen van zorg voor individuen.
Zorgvraag	Hulpvraag. Door de patiënt zelf of door zijn omgeving geuite zorgbehoefte.
Zoutzuur	Maagzuur. Chloorwaterstof, opgelost in water. Afscheiden door maagwand. Komt in gaster voor in verdunning van ± 0,3%. pH-waarde ± 2. Speelt een rol bij het afbreken voedingsstoffen i.h.k.v. de spijsvertering. De maagwand (niet de oesofagus) is dankzij mucus beschermd tegen zoutzuur. Zure maaginhoud wordt bij aankomst in het duodenum geneutraliseerd met natriumwaterstofcarbonaat (geproduceerd door pancreas).
Zuigeling	Baby tussen 4 en 52 weken.
Zuurbase-evenwicht	Uit de cellulaire verbranding in de weefsels en gaswisseling in de longen ontstaan kooldioxide (CO ₂) en water (H ₂ O); deze vormen samen H ₂ CO ₃ – kooldioxide opgelost in water. Dat kan dan worden gesplitst in bicarbonaat (HCO ₃) en waterstof (H). tussenbeiden behoort een evenwicht te zijn.

WOORDENLIJST

AMV

	<p>De reactie van kooldioxide met water vereist koolzuuranhydrase (een enzym in de erythrocyt). Kooldioxide is een zuur dat scheidt in ionen waterstof en bicarbonaat. Omdat de concentratie van waterstofionen (H⁺) schommelt, neemt de pH in de weefsels licht af en de pH in de longen licht toe. Het pH-bereik van het bloed is 7,35 tot 7,45 als gevolg van de evenwichtsbevorderende eigenschappen van de afscheidingsproducten van H₂CO₃ en de eiwitten in het bloed.</p>
<p>Zuurstof</p>	<p>O₂. Zuurstof wordt voor 98% getransporteerd als oxyhemoglobine en voor 2% opgelost als gas in plasma. Al na 10 seconden zonder zuurstof in de hersenen treedt bewusteloosheid in; na 2 minuten treedt schade op en na 4 minuten irreversibele schade. De zuurstofconsumptie (verbruik) neemt het meest toe bij een insult (100%), trauma capitis (95%), sepsis (90%) en rillen t.g.v. koude (75%).</p>
<p>Zuurstofconsumptie</p>	<p>Verbruik van zuurstof door het lichaam. De hoeveelheid zuurstof die gedurende lichaamsbeweging wordt verbruikt wordt bepaald door de volgende factoren:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ totale hoeveelheid spiermassa ▪ percentage spiercellen dat daadwerkelijk wordt benut (bewegingsbereik van de spieren) ▪ aantal herhalingen in spierbeweging per minuut ▪ mate van weerstand
<p>Zuurstofreservoir</p>	<p>Bepaald door de fysiologische dode ruimte (ook: neus, nasopharynx en oropharynx) en het supplementair zuurstofreservoir, d.w.z. de hoeveelheid zuurstof die via masker en/of zak aan een patiënt wordt aangeboden.</p>
<p>Zuurstofsaturatie</p>	<p>SpO₂.</p>

WOORDENLIJST

AMV

